

964

LAULUNOPETUKSEN KIELI
Laulunopetustilanteen kommunikaation
luokitusjärjestelmä

Päivi Tenhunen-Marttala

Musiikkitieteen pro gradu -tutkielma
Kevät 1998
Musiikkitieteen laitos
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta	Laitos
HUMANISTINEN	Musiikkitieteen laitos
Tekijä	
Päivi Tenhunen-Marttala	
Työn nimi	
Laulunopetuksen kieli. Laulunopetustilanteen kommunikaation luokitusjärjestelmä.	
Oppiaine	Työn laji
Musiikkitiede	Pro gradu -tutkielma
Aika	Sivumäärä
Kevät 1998	169
Tiivistelmä - Abstract	
<p>Laulunopetuksen kieli. Laulunopetustilanteen kommunikaation luokitusjärjestelmä -tutkielman tarkoituksena on ollut luoda luokitusjärjestelmä, jonka avulla on mahdollista saada tietoa laulunopetustilanteen kommunikaatiosta.</p> <p>Tutkimukseni teoreettisen pohjan ovat muodostaneet Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen DPA-projektin (didaktisen prosessin analyysi) tulokset, Jyväskylän yliopiston suomen kielen ja viestinnän laitoksen Leiwon työryhmän tekemä kielellisen vuorovaikutuksen tutkimus sekä osaltaan myös amerikkalainen behavioristinen opetuksen tutkimus. Kaikilla näillä on osittain yhtenäinen teoreettinen tausta, joka pohjautuu Balesin, Bellackin ja Flandersin opetuksen tutkimuksen järjestelmiin.</p> <p>Laulunopetustilanteen kommunikaatiota on luokitettu systemaattisesti ja epäsuorasti videonauhokäytöksiä apuna käyttäen. Kommunikaatiota on analysoitu sen pedagogis-kognitiivisen, sosiaalis-affektiivisen ja interaktiivisen sisällön suhteen.</p> <p>Vaikuttaa siltä, että luotu taksonomia on käyttökelpoinen ja luotettava: sen avulla on pystytty kuvaamaan todenmukaisesti laulunopetuksessa käytetyn kielen ominaisuuksia ja saamaan siitä perustietoa. Tutkimus ei kuitenkaan valota esim. opetuksen tehokkuutta koskevia kysymyksiä - siihen käsitelty aineisto on liian suppea. Vasta suuren oppituntiaineiston analysointi voisi paljastaa kommunikaatiosta ominaisuuksia, jotka korreloivat opetuksen tuloksellisuuden kanssa.</p> <p>Tutkimuksen mukaan laulunopetuksen pedagogis-kognitiivinen sisältö keskittyy opettajalla esimerkkisuorituksiin ja toimintaohjeisiin sekä arviointiin ja oppilaalla ohjeiden toteuttamiseen ja myöntymiseen. Käyttäytymisen ja kommunikaation persoonalliset erot kuvautuvat taksonomiassa erityisesti lisäämälukituksen avulla.</p> <p>Sosiaalis-affektiivisessä mielessä opettajan ja oppilaan välinen suhde on useimmiten hyvin asiallinen ja neutraali. Kuitenkin jo pienet poikkeamat neutraalista vaikuttavat hyvin voimakkaasti tunnin työskentelyilmapiiriin.</p> <p>Laulunopetustilanteen kommunikaatiosta noin puolet on verbaalista - muu osa nonverbaalista. Verbaalinen viestintä on opettajan tärkein kommunikointitapa, mutta oppilaalla vasta toissijainen. Oppilaalla tärkeimmälle sijalle nousee vokaalinen eli laulettu ilmaisu. Molemmilla osapuolilla on erittäin keskeisessä roolissa myös ilmeisiin ja eleisiin perustuva viestintä. Soittoon, kosketukseen tai paikkaan liittyvä viestintätapa muodostaa kommunikaatiosta pienemmän osan.</p> <p>Jatkokäyttöä varten tässä käytetty taksonomia vaatii selkeyttämistä ja yksinkertaistusta. LAKI-taksonomiaksi (LAulunopetuksen Kieli) nimeämäni selkeämpi luokitusjärjestelmä esitetään tutkielman sivuilla 147-148. Se on kehitetty esim. laulupedagogiikkaopiskelijoita varten opetustilanteen kommunikaation analysointia varten. LAKI-taksonomian käytännön sovellutusten kannalta olisi myös ensiarvoisen tärkeää tehdä analyysijärjestelmästä helppokäyttöinen atk-sovellutus.</p> <p>Opetustilanteen vuorovaikutuksen analysoinnin on todettu vaikuttavan edullisesti opettajakokelaan opetustyyliin. Siinä onkin tämän työn suurin käytännöllinen arvo: antaa laulunopetustilannetta tutkivalle henkilölle väline hahmottaa opetustilannetta, sen ilmapiiriä, kieltä ja tavoitteita.</p>	
Asiasanat	
LAKI-taksonomia Laulunopetus, verbaalinen ja nonverbaalinen kommunikaatio.	
Säilytyspaikka	
Jyväskylän yliopisto, musiikkitieteen laitos	
Muuta tietoja	
Työssä analyysiaineistona käytetty videonauha laitoksen kirjastossa	

SISÄLLYS

Tiivistelmä	2
--------------------	----------

ESIPUHE	6
----------------	----------

TEOREETTISTA TAUSTAA

1 DPA-Helsinki -projekti	9
1.1 Didaktisen prosessianalyysin taustaa	9
1.1.1 Balesin interaktioanalyysi	9
1.1.2 Bellackin siirtoluokitus	10
1.1.3 Flandersin opetuksen tutkimuksen menetelmä	11
1.2 DPA-Helsinki-projektin käyttämä luokitusjärjestelmä	13
1.2.1 Tiivistelmä	13
1.2.2 DPA-taksonomian yksikkökohtainen luokitus	14
2 Jyväskylän yliopiston tutkimuksia - Kielellinen vuorovaikutus opetuksessa ja oppimisessa	
2.1 Yleistä	17
2.2 Kuvausjärjestelmä	17
2.2.1 Kielellisen interaktion kuvaus	17
2.2.2 Nonverbaalinen viestintä	21
3 Amerikkalainen musiikkipedagoginen tutkimus Hildegaard Froelich-Rainbown mukaisesti	22
3.1 Froelich-Rainbown tutkimus lähdeaineistona tässä työssä	22
3.2 Amerikkalaisen havainnointitutkimuksen yleisiä piirteitä	22
3.2.1 Behavioristiset teoriat	22
4 Yhteenveto opetustapahtuman tutkimusmenetelmistä	
4.1 Tutkimusmenetelmät	24
4.2 Tutkimusten tavoitteet	24

TUTKIMUSAINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ

1	Tutkimusaineisto	26
	1.1 Aineiston keräys	26
	1.2 Aineiston käsittely	27
2	Tutkimusmenetelmä	29
	2.1 Tutkimusmenetelmänä observointi	29
	2.1.1 Observoinnin ominaisuuksia ja ongelmia	29
	2.1.2 Observointi tässä tutkimuksessa	30
	2.1.3 Tutkimusmenetelmän reliabelius ja validius	31
3	Laulunopetuksen kommunikaation taksonomia	34
	3.1 Tiivistelmä	34
	3.1.1 Ilmausluokitus	34
	3.1.2 Kommunikaation laajemmat rakenneyksiköt	35
	3.2 Ilmausluokitus	36
	3.2.1 Ilmausten pedagogis-kognitiivinen luokitus	36
	3.2.2 Ilmausten sosiaalis-affektiivinen luokitus	39
	3.2.3 Ilmausten interaktiivisen luokitus	39
	3.3 Muutokset esikuvana olleisiin luokituksiin	39
	3.3.1 Ilmausten pääluokat	39
	3.3.2 Lisämääreet	41

TUTKIMUSAINEISTON ANALYYSI

1	Analyysit	43
	1.1 Yleisiä huomioita analyyseistä	43
	1.1.1 Analyysikaavioiden laajuudet	43
	1.1.2 Analyysikaavioiden rakenne	44
	1.1.3 "Hajahavaintoja"	46
	1.2 Oppitunti 1	48
	1.2.1 Litteraatio oppitunnista 1	48
	1.2.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 1	62
	1.2.3 Analyysin tuloksia oppitunnista 1	70
	1.3 Oppitunti 2	74
	1.3.1 Litteraatio oppitunnista 2	74
	1.3.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 2	81
	1.3.3 Analyysin tuloksia oppitunnista 2	89
	1.4 Oppitunti 3	93
	1.4.1 Litteraatio oppitunnista 3	93
	1.4.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 3	98
	1.4.3 Analyysin tuloksia oppitunnista 3	106

1.5 Oppitunti 4	109
1.5.1 Litteraatio oppitunnista 4	109
1.5.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 4	112
1.5.3 Analyysin tuloksia oppitunnista 3	120
2 Analyysien yhteenveto	123
2.1 Analyysien vertailukaavioiden tuloksia	123
2.2 Pedagogis-kognitiivisen luokituksen vertailu	125
2.3 Lisämääreiden luokituksen vertailu	128
2.4 Sosiaalis-affektiivisen luokituksen vertailu	130
2.5 Interaktiotyyppin luokituksen vertailu	131
3 Tarkistuskoodaukset	132
3.1 Tarkistuskoodausmenettely	132
3.2 Yleistä tarkistuskoodausten vertailutaulukoista	133
3.3 Tarkistuskoodausten vertailutaulukot	134
LOPPUPÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET	
1 Päätelmät	143
2 Suositukset	144
YHTEENVETO	
Lähdeluettelo	147
Liitteet	
Tarkistuskoodauslitteraatiot	150

ESIPUHE

Kiinnostukseni laulua käsittelevään tutkimusaiheeseen syntyi aluksi laulun opetuksen koulukuntakiistoja pohtiessani: miksi oikeasta ja väärästä opetusmetodista käydään niin kiivaan katkeavaa keskustelua juuri laulun parissa? Ovatko opetuksen erot todella suuria? Ovatko toiset pedagogit enemmän oikeassa? Miksi yhteinen kieli keskusteluissa näyttää puuttuvan?

Proseminarityössäni (Laulunopetusmetodien suppea tarkastelu, 1986) yritin paneutua ongelmaan haastatteleamalla eri opettajia opetusmetodeja ja laulamisen keskeistä termistöä koskevista aiheista. Tulokset olivat mielenkiintoisia ja osoittivat suuria eroja tavassa ilmaista eri asioita - suurin vaihtelu ilmenikin juuri siinä: peruskysymyksistä näytti kyllä vallitsevan melko suuri yksimielisyys.

Jatkotutkimuksen kannalta tuntui kuitenkin välttämättömältä löytää jokin tarkempi, perustietoa antava tutkimustapa. Musiikkikirjallisuus valotti tätä aluetta huonosti: yksinlaulua koskeva kirjallisuus oli suurelta osin omaelämäkerrallista kerrontaa - "kuinka elin ja opetin" - tai tieteellisellä rintamalla lähinnä fysiologista. Yleistä musiikkipedagogista tutkimusta on vielä melko niukalti, enkä ole tavannut vielä tähänkään mennessä yhtään kasvatustieteellistä teosta, joka olisi käsitellyt opetustilanteen tutkimuksen kohteena yksinlaulun opetusta. Aihetta käsittelevän perustutkimuksen tekeminen näytti siis välttämättömältä, jotta eteneminen olisi mahdollista.

Tärkeäksi kysymykseksi keskusteluissa asiantuntijoiden ja asian harrastajien kanssa nousi yleensä aina "laulunopetuksen kieli": yhteys ja tapa, jolla opetus välittyy ja jossa erot, "koulukunnat" ilmenevät, opetustermistön kirjavuus ja sen aiheuttamat ongelmat. Laulunopetuksen termistön ja käsitteiden tutkimus on välttämätön perustutkimusaihe, mutta henkilökohtaisesti katsottuna aihe ilmeni aivan liian laajaksi ja vaativaksi. Tutkimusalueen mittavuutta ja mutkikkautta kuvaa se, että kansainvälinen teatterilääkäreiden yhdistys, COMET, on asettanut komitean tutkimaan pelkästään lauluäänen eri rekisterejä, niiden olemassaoloa ja eri nimityksiä.

Komitean suomalaisjäsenen, professori Aatto Sonnisen mukaan, komitea on saanut työnsä päätökseen juuri äskettäin, toimittuaan seitsemän vuotta. (Sonnisen luento laulupedagogisilla syyspäivillä Kuopiossa 22.10.1988). Rekisterikysymys on kuitenkin vain osa laulunopetuksen käsiteviidakkoa.

"Laulunopetuksen kieli" on mielenkiintoinen ja monitahoinen ongelma myös siksi, että musiikinopetuksessa yleensä ja laulunopetuksessa erityisesti kieli ei ole pelkästään verbaalista vaan sisältää runsaasti myös nonverbaalista viestintää, mm. eleisiin, ilmeisiin ja musiikkiesimerkkeihin liittyvää kommunikaatiota. Kiinnostukseni suuntautuminen laulunopetustilanteen kommunikaation erityisluonteeseen vaati välttämättä tutustumista yleiseen kasvatustieteelliseen opetuksen ja opetustilanteen kommunikaation tutkimukseen. Tällaista tutkimusta on tehty melko runsaasti ja myös meillä Suomessa, erityisesti ns. DPA -Helsinki projektin yhteydessä osana yhteispohjoismaista tutkimusta. (DPA = didaktisen prosessin analyysi).

Erilaisissa tutkimuksissa on pyritty kehittämään opetusviestinnän sisältöä kuvaavia taksonomioita, luokitusjärjestelmiä, opetustapahtuman kommunikaatioon pureutumisen välineeksi. Omalta tutkimuksellani pyrin myös tähän samaan: olen käyttänyt yleistä kasvatustieteellistä tutkimusta pohjana ja muokannut siitä paremmin laulunopetuksen erityisluonnetta kuvaavan luokitusjärjestelmän, jossa yritetään ottaa huomioon mahdollisimman tarkasti niin viestinnän verbaalinen kuin nonverbaalinenkin osuus. Uskon, että luokitusjärjestelmän avulla voidaan saada tärkeää tietoa laulunopetustapahtuman erityisluonteesta.

Teoreettisen viitekehýksensä vuoksi tutkielmani on osittain kasvatustieteellinen: tärkeimmät lähdeteokseni ovat kasvatustieteen piiristä. Tutkimusaiheen ja aineiston puolesta taas työni on musiikkitieteellinen, sillä monet kysymykset ja jo yksin tutkimusaineiston analyysi vaativat musiikillisia ja erityisesti lauluun liittyviä perustietoja, joita koen itselläni laulajana olevan riittävästi tätä työtä ajatellen. Musiikki oppiaineiksena luo myös monia mielenkiintoisia näkökulmia - mutta aiheuttaa myös ongelmia aiheen käsittelyyn. Ilmeisesti tästä syystä taideaineet ja erityisesti musiikki on jätetty tarkastelun ulkopuolelle yleisissä kasvatustieteellisissä tutkimuksissa. Poikkitieteellisyys on tässäkin työssä sekä ongelma, että kiinnostavuuden lähde.

Työssäni saamastani avusta tahdon kiittää laulupedagogi Seija Mikkosta ja Jorma Elorinnettä, jotka ovat antaneet tehdä oppitunneillaan - joskus häiriötäkin aiheuttaneita - videonauhoituksia työni analyysiaineistoksi. Kiitokset myös työni virallisille ohjaajille, monille laulupedagogeille ja laulajille arvokkaasta ohjeista ja rikastuttavista ajatuksista. Lisäksi haluan kiittää sydämellisesti ystäviäni Marja Vuorta ja Heikki Pesosta käytännöllisestä avusta, joka on huomattavasti edistänyt työni valmistumista.

Järvenpäässä 7.11.1988

Tekijä

POSTESIPUHE

Edellisen kappaleen viimeinen lause herättää väistämättä hilpeyttä nyt kun viimeistelen tutkielmani loppuun kymmenen vuotta myöhemmin. Ilmeisesti ystäviltä saamani apu ei kuitenkaan ollut riittävän "tukevaa" - tai sitten aihe osoittautui liian vaativaksi, kun gradutyöni vaati näin ankaran kypsyttelyajan valmistuakseen.

Tosiasiassa tutkielmani kirjoittaminen takertui kahteen asiaan: kokopäivätyöhön ja tietokoneviirukseen. Työ nieli ajan ja motivaation opiskelulta ja virus söi tiedostot. Tutkielmani viimeinen, tuhoutumaton varmuuskopio jäi odottamaan parempaa aikaa ja Mac-asiantuntijan kosketusta. Tekniikka on näinä vuosina kehittynyt kuitenkin niin paljon, ettei vanhan virusepidemian kanssa tarvinnut aloittaa uutta tuttavuutta. Osa työhöni liittyvistä litteraatiokaavioista on tehty vanhalla, nyt poistetulla MacDraw -ohjelmalla ja tulostettu osittain hiukan heikkolaatuisella kirjoittimella. Ne ovat kuitenkin mukana työni osana, sillä uudelleentulostus ei enää onnistu.

Kokemus ei ole tuonut tänä aikana juurikaan lisää tietoa laulamisesta ja laulunopetuksesta paitsi kuuntelijan ja musiikinkuluttajan kuulokulmasta käsin, mutta käytännön tietoa ja harjoitusta kommunikaatiosta on kertynyt sitäkin enemmän: perheemme ensimmäinen kommunikoija on saatettu onnellisesti taukoamattoman verbaalisen viestinnän maailmaan ja toinenkin osittain. Kolmesta lapsestamme nuorin taas on vielä onnellisesti nonverbaalisen viestinnän varassa. Tutkielmani valmistumisesta voin kiitellä kolmikkoamme sillä työhön ryhtyminen on tullut lasten myötä paljon helpommaksi "kohta" -määritelmän kadottua ajan käsittelystä. Nykyisin asiat on tehtävä heti - tai sitten ei ollenkaan. Erityisen lämpimän kiitoksen opintojeni loppuunsaattamisen suhteen ansaitsee mieheni Lassi järjestäessään minulle kirjoitusaikaa huoltamalla silloin tällöin urheasti yksin lapsikatrastamme. Parhaimman kiitoksen haluan osoittaa musiikkitieteen laitoksen johtajalle Matti Vainiolle, jonka kiinnostus, apu ja rohkaisu todella saivat minut ryhtymään tähän viimeiseen taistoon!

Toivon, että pitkään virunut lopputyöni voisi olla kipinä muillekin, jotka esim. työ on vienyt pois opintojen äärestä kesken matkan: parempi myöhään, kuin ei milloinkaan!

Espoossa 22.4.1998

Tekijä

TEOREETTISTA TAUSTAA

1. DPA-Helsinki -projekti

1.1 Didaktisen prosessianalyysin taustaa

Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimusryhmän - *Koskenniemi, Holopainen, Kansanen, Karma, Komulainen, Martikainen, Uusikylä* (Koskenniemi & al. 1972, 1974 ja 1977) - kehittämän didaktisen prosessin analyysin metodologisena pohjana ovat olleet runsaasti kasvatustieteellisessä tutkimuksessa käytetyt Balesin, Bellackin ja Flandersin opetuksen tutkimuksen menetelmät. Esittelen seuraavassa kutakin metodologia hiukan yksityiskohtaisemmin sekä niiden DPA-projektissa käytettyjä modifikaatioita, joita lähinnä olen käyttänyt omassa työssäni pohjana. DPA-teorian lähdeaineistona olen käyttänyt edellä mainittujen Koskenniemi-ryhmän julkaisujen lisäksi muuta kotimaista DPA-tutkimukseen liittyvää lähdeaineistoa mm. Kansanen, 1976, Koskenniemi 1968, 1976, Martikainen 1972, 1977, Mikkola 1971, Uusikylä 1975 sekä Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen opetusmonisteita (1974).

1.1.1 Balesin interaktioanalyysi

Balesin interaktioanalyysi on kehitetty alunperin pienryhmien toiminnan tarkasteluun, mutta sitä on käytetty runsaasti myös kouluopetuksen - ryhmäopetuksen - tutkimukseen. Lähdeaineistona Balesin analyysimetodiin tutustumisessa olen käyttänyt mm. Bales 1951, 1955, Bales & al. 1968 sekä Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen opetusmonisteita (1968).

Bales jaottelee opetustapahtuman analysoitaviin osasiin eli akteihin, jotka tarkoittavat yleensä tiettyä aihetta koskevia puheenvuoroja ja jotka voidaan luokitella seuraavasti:

Opetustapahtuman osat Balesin mukaan:

sosiaalis- emotionaalinen alue		1. Osoittaa solidaarisuutta, auttaa	
		2. Vapautuu jännityksestä, nauraa, laskee leikkiä	
		3. On samaa mieltä, yhtyy, ymmärtää	
	tehtäväalue	vastaus- yritykset	4.1 Ehdottaa
			4.2 Antaa toimintaohjeita
			5. Esittää mielipiteen, analysoi, ilmaisee tunnetilaa
			6. Informoi, toistaa, selvittää, vastaa suppeasti
		kysymykset	7. Kysyy suppeasti, pyytää tietoa
			8. Pyytää mielipidettä, analyysia
			9. Pyytää toimintaohjetta, ehdotuksia
			10. On eri mieltä, hylkää
			11. Osoittaa jännittyneisyyttä, pyytää apua
		12. Osoittaa aggressiivisuutta, korostaa itseään	

1.1.2 Bellackin siirtoluokitus

Bellackin luoma opetustapahtuman tutkimusjärjestelmä on hieman monimutkaisempi ja hankalampi käyttää. Bellackin teorian tärkeimpänä pohjana on peliteoria: kommunikaatio on hänen mukaansa pelin kaltaista ja niinpä Bellack nimittääkin kommunikaation analysoitavia perusyksiköitä siirroiksi ja ne ovat aina verbaalisia. Pedagogisista siirroista ja niiden seurauksista syntyy interaktiosyklejä, jotka vaihtelevat pituudeltaan ja opettaja- tai oppilaskeskeisyydeltään.

Kaikkiaan Bellackin luokitusjärjestelmä on monidimensioinen eli sen avulla jokaista siirtoa tarkastellaan usealta eri kannalta. Pääluokitusryhmiä ovat mm. puhujan sekä siirron pedagogisen ja loogisen sisällön luokittaminen. Koska luokitusjärjestelmä ei ole oman työni kannalta ensisijainen esikuva vaan vain välillisesti DPA-järjestelmän kautta, en esittele sitä tässä yksityiskohdaisesti. Bellackin järjestelmän kuvauksen lähdeaineistona olen käyttänyt mm. Bellackin teosta *Research in teaching* (1963), Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia (1969) sekä opetusmonisteita (1968). Kotimaiseen opetuksen tutkimukseen Bellackin järjestelmää on soveltanut mm. Kai Karma (1971).

1.1.3 Flandersin opetuksen tutkimuksen menetelmän käyttö

Flandersin opetuksen tutkimuksen menetelmä on yllä mainituista teorioista eniten käytetty. Yksi syy Flandersin metodin suosioon - selkeän teorian lisäksi - on epäilemättä sen käytön vaivattomuus: koodaaja voi suorittaa verbaalisen kommunikaation luokituksen merkitsemällä muistiin muutaman sekunnin välein sen hetkistä toimintaa vastaavan koodausluokan suoraan tunti-ilannetta tarkkaillessaan, eikä esim. videonauhoitus observointiaineistosta ole välttämätön, vaikkakin suotava. Lähdeaineistona Flandersin tutkimusmenetelmän esittelyyn ovat olleet mm. Flanders (1981) sekä Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen opetusmonisteet (1968).

Flanders-tyyppistä observointimenetelmää ja sen sovellutuksia on laajemmin tutkinut Erkki Komulainen lisensiaattityössään (1970). Hänen mukaansa Flandersin menetelmää on sovellettu hyvin erilaisten opetustapahtumien tarkkailuun, mutta parhaiten metodi näyttää soveltuvan tavallisen koulun luokkaopetuksen ja yleensä juuri opettajan toiminnan havainnoinnin. Tavallisimmin Flandersin avulla pyritään saamaan selville opetuksen tehokkuuteen vaikuttavia tekijöitä. Flanders-metodia käyttäneet tutkijat ovat päätyneet useissa tapauksissa siihen, että oppilaiden rohkaisu ja kiittäminen, oppilaan ideoiden huomioiminen ja käskyjen asemasta kysymysmuotojen käyttö on ensisijaista opetuksen tehokkuuden lisäämiseksi.

Erilaisilla tutkimusmetodeilla on tosin saatu myös tästä poikkeavia tuloksia: Rosenshinen ja Furstin mukaan ei opetuksen tunneilmastoa tai nonverbaalisen viestinnän käyttö ole ainoa tai ensisijainen opetuksen tehokkuuteen vaikuttava tekijä, vaan hyvin suuri merkitys on eri tekijöiden yhteisvaikutuksella. Tekijöitä ovat mm. opetuksen selkeys, opetustyylin joustavuus, opettajan uusiutumiskyky, asiaan sopivat harjoitukset, rakentava kritiikki, käyttökelpoinen asioiden strukturointi, asioiden vaihteleva käsittelytapa, kysymysten esittäminen ja keskeisten asioiden kertaus.

Komulaisen tutkimuksessa havaitaan, että Flandersin metodi näyttää soveltuvan huonommin normaalista luokkaopetustilanteesta poikkeavien opetusmuotojen tutkimukseen, kuten musiikinopetukseen tai yliopisto-opetukseen. Musiikinopetuksen suhteen ongelmana on suuri nonverbaalisen viestinnän määrä, jota on mahdotonta luokitella Flandersin menetelmällä ja näin olennainen osa opetuksen sisällöstä jää huomiotta. Yliopistojen luennointiopetuksessa taas ei voida välttämättä puhua enää interaktiosta, koska kommunikaatioasetelma on selkeästi yksisuuntainen. Opetuksen tehokkuus ei tällöin perustu esim. kuuntelijoiden huomioimiseen tai omaaloitteisuuden rohkaisemiseen, vaan lähinnä opetettavan asian sisältöön ja esityksen selkeyteen.

Tosin Flandersin tutkimusjärjestelmän soveltuvuudesta musiikinopetuksen tutkimukseen on eräviäkin kantoja: tutkijat Verrasto ja Filson ovat Komulaisen mukaan molemmat käyttäneet

tutkimuksissaan alkuperäistä Flandersin interaktiosysteemiä ja ovat vakuuttuneita sen soveltuvuudesta musiikintutkimuksen alueelle. Flandersin tutkimusjärjestelmää on käytetty musiikintutkimukseen myös siten, että on rajattu huomio pelkästään verbaaliseen kommunikaatioon ja valittu tutkimusaihe siten, että verbaalisella viestinnällä on keskeinen osuus.

Flanders-kategoriat:

Opettaja väällinen vaikutus	1. Hyväksyy oppilaiden tunnetilan
	2. Kiittää ja rohkaisee
	3. Käyttää hyväksi oppilaan ajatuksia
	4. Tekee kysymyksiä
	5. Esittää tietoja tai käsityksiään
	6. Antaa ohjeita
	7. Kriitikoi tai osoittaa muuten olevansa auktoriteetti
Oppilas	8. Vastaa kysymykseen
	9. Puhuu oma-aloitteisesti
	10. Hiljaisuus tai epäselvä tilanne

1.2 DPA-Helsinki -projektin käyttämä luokitusjärjestelmä

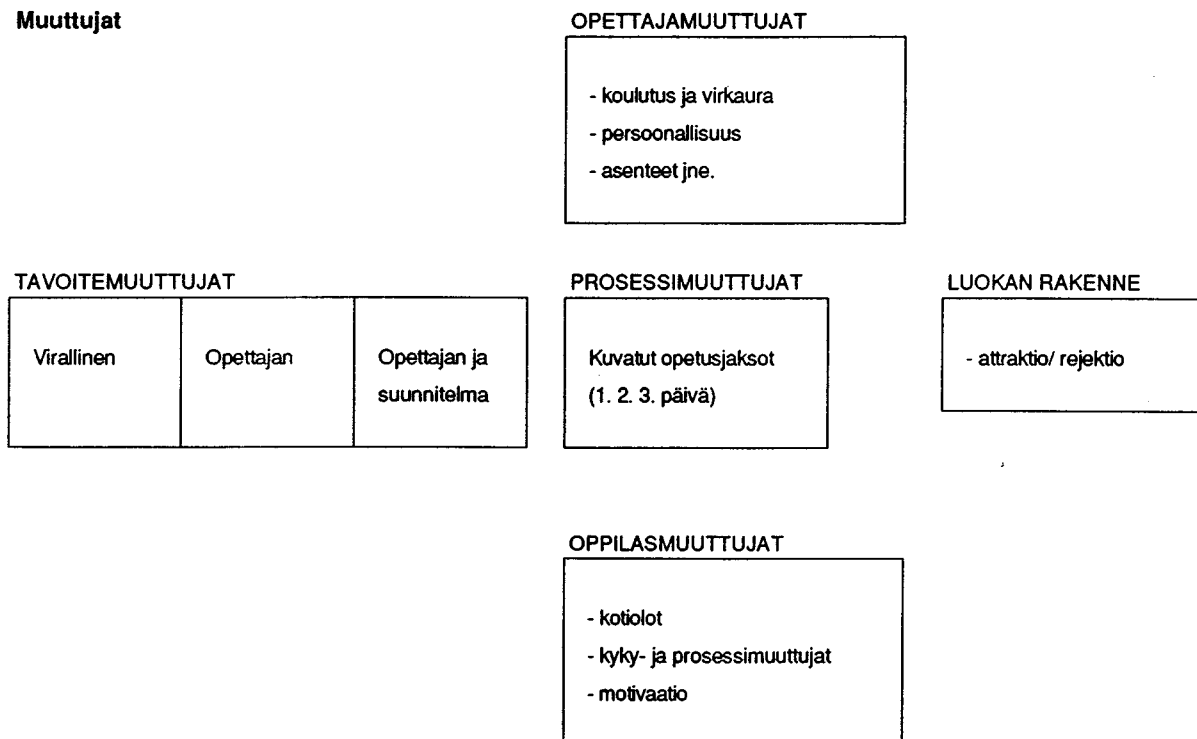
1.2.1 Tiivistelmä

Edellä esitettyjen "pääteorioiden" ja muun tutkimuksen pohjalta DPA-tutkimusryhmä - *Holopainen, Kansanen, Karma, Komulainen, Martikainen, Uusikylä* - muokkasi Matti Koskenniemen johdolla opetustapahtuman tutkimusmetodin, jossa opetukseen liittyviä tekijöitä tarkastellaan kolmesta eri näkökulmasta:

1. Varsinaista opetustapahtumaa tutkitaan ns. yksikkökohtaisen luokitusjärjestelmän avulla.
2. Opetustapahtumaan kiinteästi liittyviä seikkoja, jotka eivät ilmene suoraan tunti-ilanteen vuorovaikutusta seuraamalla, tutkitaan ns. tilannejaksokohtaista luokitusta käyttäen.
3. Erilaisia tilanteeseen liittyviä muuttujia tarkastellaan muuttujaluokituksella, jossa otetaan huomioon ns. prosessi- ja kehysmuuttujat.

Kuhunkin tutkimusnäkökuimaan liittyvät yksityiskohdat selvenevät luultavasti parhaiten seuraavista kaavioista:

Muuttujat

DPA: Yksikkökohtainen luokitus

1. Siirrot ja niiden pedagoginen funktio.
(Bellackista modifioituna)

2. Siirtojen kognitiivinen sisältö.
(Bellackista modifioituna)

3. Interaktion sosiaalis-affektiiviset ominaisuudet.
(Balesista modifioituna)

4. Opettajan vaikutustapa.
(Flandersista modifioituna)

DPA: Tilannejaksokohtainen luokitus

A. Työn ja vastuunjako ja ryhmitys.

B. Verbaalisen kommunikaation muodolliset ominaisuudet.

C. Sisältö tiedon/ taidon järjestelmässä ja sen relevanssi oppilaiden kannalta.

D. Luokan ilmasto.

F. Joustavuus.

G. Oppilaiden osallistuminen

H. Tavoitteisuus.

1.2.2 DPA-taksonomian yksikkökohtainen luokitus

Omassa työssäni olen käyttänyt pohjana periaatteessa vain DPA-taksonomian yksikkökohtaista luokitusta. Taksonomian soveltuvuutta laulunopetustapahtuman tarkasteluun olen hahmotellut esitutkimuksessa (teemasminaarityö xx), jossa empiirisenä aineistolla oli suppeahko määrä laulunopetustapahtuman videotallenteita ja teoreettisena pohjana modifioimaton DPA-taksonomian yksikkökohtainen analyysijärjestelmä. Esitutkimuksen perusteella yksikkökohtainen luokitus soveltuu hieman muunneituna hyvin myös kyseiseen alueeseen.

Opetustapahtuman yksikkökohtaisen analyysin luokitusyksikkö on ns. siirto. Siirto -nimitys on otettu käyttöön Bellackin järjestelmän mukaisesti ja se tarkoittaa pienintä mahdollista analysoitavaa osasta, joka on sanallisessa viestinnässä yleensä yksi repliikki, vuorosana. Siirrot luokitellaan kolmella eri kriteerillä ja lisäksi yksikkökohtaisessa luokituksessa määritellään opettajan vaikutustapa. Luokitusjärjestelmän pääryhmät ja yksityiskohtaiset siirtoluokat ovat seuraavat:

I Siirtojen pedagogisen funktion luokitus

STR - siirto (structuring)

omien käsitysten, mielipiteiden tai tietojen esille tuominen.

SOL-siirto (soliciting)

Siirto, jonka tarkoituksena on kysymystä, kehoitusta tai käskyä käyttäen saada toinen henkilö toimimaan tietyllä tavalla. Alalajit:

- SOL i kysymys, jolla pyritään saamaan informaatiota.
- SOL h kysymys, johon vastattaessa joudutaan turvautumaan korkeampaan loogiseen operaatioon.
- SOL 0 sisältää toimintaohjeen.
- SOL s sisältää ehdotuksen pyytämisen.
- SOL d sisältää ohjeen pyytämisen.

RES-siirto (responding)

SOL-siirron suoranainen, odotettu seuraus eli vastaus.

REA-siirto (reacting)

Edellä olevaa siirtoa seuraava, kommentoiva, lisäävä tai muuntava. Ilmaisee puhujan mielipiteen tai huomautuksen, ettei hän ole kuullut/ymmärtänyt.

IRR-siirto (irrelevant)

Irrelevantti, aiheeseen kuulumaton lausuma, jolla usein pyritään häiritsemään tuntia.

SIL-siirto (silence)

Työskentely nonverbaalista.

II Siirtojen kognitiivinen sisältö

MAN-siirto (manage)

Opetustilanteen ohjailuun ja kulkuun liittyvät seikat.

PER-siirto (person)

Siirron sisältö liittyy henkilökohtaiseen kokemustaustaan.

FAC-siirto (fact stating)

Asioiden esittäminen sellaisenaan.

OPN-siirto (opinion)

Puhujan oma mielipide.

XPL-siirto (explaining)

Kysymyksessä ovat syyt tai seuraukset.

III Siirtojen sosiaalis-affektiivinen sisältö

Kat. 1

Yhteenkuuluvuuden osoittaminen, toisen sosiaalisen aseman kohottaminen, palkitseminen.

Kat. 2

Jännityksen laukaiseminen, nauru, leikinlasku, tyytyväisyyden/ vapautuneisuuden osoittaminen.

Kat. 3

Hyväksyminen, ymmärtäminen, mukautuminen.

Kat. 4

Hyväksyminen, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen.

Kat. 5

Asiakritiikki, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen.

Kat. 6

Henkilökohtainen kritiikki, erimielisyys.

Kat. 7

Jännittyneisyyden osoittaminen, avunpyyntö.

Kat. 8

Vihamielisyyden osoittaminen, toisen sosiaalisen aseman väheksyminen.

IV Opettajan vaikutustapa

Suora

Tiettyä vastausta vaativien kysymysten esittäminen, auktoriteettisyyden osoitus, lyhyt käsky tai ohje.

Epäsuora

Ohjeiden esittäminen kysymysmuodossa jne.

DPA-tutkimuksen yksikkökohtaisen luokituksen antamia tuloksia käsiteltiin lopuksi tekemällä yhteenvetoja sekä sanallisesti, että tilastomatemattisia kuvaajia käyttäen laskemalla esim. tietyn koodausluokan - so. tietyn ilmiön - yleisyyttä aineistossa, koodausluokkien korreloivuutta keskenään tai koodaajien keskinäistä yksimielisyyttä.

2 Jyväskylän yliopiston tutkimuksia - kielellinen vuorovaikutus opetuksessa ja oppimisessa

2.1 Yleistä

Myös Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitoksella on tehty opetustilanteen kielellisen vuorovaikutuksen tutkimusta samankaltaisella teoreettisella viitekehysellä, kuin mitä DPA-Helsinki -projekti käytti. Työryhmä - *Leiwo, Kuusinen, Nykänen, Pöyhönen* - on kehittänyt edellisten pohjalta tutkimusjärjestelmän, joka eräiltä osin on omaa käyttötarkoitustani ajatellen DPA-metodia soveltuvampi. Erityisen mielenkiintoisena pidän vuorovaikutuksen kokonaisrakenteen tarkempaa analyysiä: interaktiosta ei tarkastella vain perusosasia (DPA: siirrot), vaan hahmotetaan myös perusosasten muodostamia kokonaisuuksia ja opetustapahtuman kommunikaation muodostaman kokonaisuuden alarakenteita.

Tutkimusryhmän työtä on esitelty Jyväskylän yliopiston suomen kielen ja viestinnän laitoksen tutkimusten sarjassa (1981) ja sen mukaisesti järjestelmä perustuu: 1. Diskurssianalyttisiin opetuksen kuvaamisen malleihin, kuten Sinclairin ja Coulthardin kouludiskurssin kuvaus tai Spanhelin didaktis-lingvistinen malli; 2. Opetustapahtuman kognitiivisiin kuvauksiin kuten Koskenniemen DPA-tutkimus tai Bloomin taksonomia. 3. Lisäksi se on saanut vaikutteita myös etnometodologisista keskustelukuvauksista. Kuvausjärjestelmän avulla voidaan kuvata luokkakeskustelun sisällöllisiä, diskursiivisia ja kognitiivisia ominaisuuksia.

2.2. Kuvausjärjestelmä

2.2.1 Kielellisen interaktion kuvaus

Rakenneyksiköiden nimitykset pienimmästä yksiköstä lähtien ovat: ilmaus, siirto, sykli, episodi ja jakso. Ilmaus on perusyksikkö, josta kaikki muut rakenteet muodostuvat. Ilmaukset jaetaan kahdeksaan ryhmään: tietoa esittäviin, jaksottaviin, kysyviin, vastaaviin, kommentoiviin, arvioiviin, ohjaileviin ja muihin ilmauksiin. Yksityiskohtaisiin koodausluokkiin jaoteltuna ilmaukset ovat seuraavat:

Tietoa esittävät:

- 01 Nimeäminen ja luokittelu
- 02 Määritelmä
- 03 Kuvaus
- 04 Kertomus
- 05 Vertailu
- 06 Syy-seuraus
- 07 Perustelu
- 08 Arvio
- 09 Mielipide

10 Päätelmä, yleisty

11 Neuvo

Tietoa jaksottavat:

20 Kokoaminen

21 Viittaus käsiteltyyn

22 Johdanto käsiteltävään

23 Siirtymä

Kysyminen:

30 Vaihtoehtokysymys

31 Nimeämis- ja luokittelukysymys

Kuulustelukysymykset:

32 Määrittely- ja kuvaamiskysymys

33 Syy-, seuraus- ja perustelukysymys

34 Vertailukysymys

35 Arvioimiskysymys

Aidot kysymykset:

36 Avoin kysymys

37 Neuvon pyyntö

38 Muu kysymys

Vastaaminen:

40 Vaihtoehtovastaukset

41 Nimeämis- ja luokitteluvastaukset

42 Määrittely- ja kuvaamisvastaukset

43 Syy-, seuraus- ja perusteluvastaukset

44 Vertailuvastaukset

45 Arviointivastaukset

46 Avoimet vastaukset

47 Neuvot

48 Muut vastaukset

49 Mallintoisto

Kommentointi:

50 Vastauksen kommentointi ja muotoilu

51 Materiaalin kommentointi

52 Tilanteen ja toimien kommentointi

Toiminta ja toiminnan säätely:

60 Toimintakehotus

61 Vastaajan tai tekijän nimeäminen

62 Ei-teemallinen kysymys

63 Ohje tai ei-teemallinen vastaus

64 Työrauhakäsäky

65 Kontaktinotto

66 Kieltäytyminen ja vastaehdotus

67 Reaktion kuittaus

Arviointi:

- 70 Oppilaan arviointi
- 71 Vastauksen arviointi

Muu:

- 80 Elävöittäminen
- 81 Kohteliaisuudet
- 82 Täyteilmaukset
- 83 Epäasiallisuudet
- 84 Leikit ja pelit
- 85 Epäselvät tapaukset

Ilmauksille on määritelty myös lisämääreet, koska pelkkä ilmauksen pääluokan koodaaminen ei riitä aina kertomaan riittävästi kommunikaation sisällöstä. (Koodit ovat lähdeteoksen mukaiset).

Yleisiä lisämääreitä:

- 01 Nonverbaalinen ilmaus
- 01 Yksilöllinen ohjaus
- 01 Esimerkin sisältävä ilmaus
- 07 Keskeneräinen ilmaus
- 08 Opettajan oma vastaus

Affektiivisiä lisämääreitä:

- 01 Moittiva
- 02 Kannustava/ Suostutteleva
- 03 Puolusteleva
- 04 Epäilevä/ epäröivä

Sisällöllisiä lisämääreitä:

- 01 Laajentava
- 02 Täsmäntävä
- 03 Toistava
- 04 Vihjeen antava
- 05 Vaihtoehdon esittävä
- 06 Korjaava

Oppilaan suoritusta evaluoivia lisämääreitä:

- 01 Eksplisiittisesti hyväksyvä
- 02 Implisiittisesti hyväksyvä
- 03 Eksplisiittisesti hylkäävä
- 04 Implisiittisesti hylkäävä

Ilmausten lisämäärittelyssä on lisäksi koodattu viestijä ja kohde. Lisämääreitten käyttö tekee

ilmausluokituksesta osittain monidimensioisen: vaikka ilmausten pääluokituskin on hyvin yksityiskohtainen, tarvitaan useita näkökulmia valottamaan interaktion kokonaisuutta.

Siirrot taas luokitellaan nondiskursiivisiin, kommentti-, avaus-, sidonnainen avaus-, vastaus- ja seuruusiirtoihin. Nondiskursiivinen siirto on tyypillisesti opettajan puheessa esiintyvä siirtotyyppi, jolla ei pyritä saamaan aikaan vastausta tai keskustelua. (Esim. uuden tiedon esittäminen). Kommenttisiirto lisää, täydentää tai tuo uutta tietoa tai on esim. oppilaan luvaton huomautus tunnilla. Avaussiirto esiintyy interaktion alussa ja sitä seuraa vastaus. Sidonnainen avaus taas liittyy kiinteästi aiempaan kommunikaatioon. Vastaussiirrot ovat yksinkertaisesti vastauksia kysymyksiin ja seuruusiirrot loppukommentteja, kuittauksia tai arvioita. Oppilaiden vastausiirroista tutkimuksessa on tehty lisäksi kognitiivisen tason luokitus, jonka kuvaamisessa on käytetty ko. tutkimuksen mukaan Biggsin ja Collinsin SOLO-taksonomiaa.

Siirrot muodostavat suurempia kokonaisuuksia, syklejä, jotka jaotellaan didaktisesti opetus-, jaksotus- ja ohjailusykleihin. Opetus- ja jaksotussyklit liittyvät opetettavan asian käsittelyyn ja ohjailusyklit yleisten toimien järjestelyyn ja ohjailuun. Kommunikaation rakenteen kannalta syklit on jaoteltu monologi- tai vuorovaikutussykleihin. Lisäksi on määritelty syklien kognitiivinen taso jaotteleamalla syklit esirakenteisiin, yksirakenteisiin, monirakenteisiin, relatiivisiin ja avoimiin abstrakteihin sykleihin. Luokitus on SOLO-taksonomian mukainen. Sykliin rakenteen tarkastelu on yksi ko. kuvausjärjestelmän keskeisimpiä tehtäviä, koska syklien ominaisuudet kertovat paljon opetuskeskustelun ja opetuksen yleisistä piirteistä.

Sykleistä muodostuu edelleen suurempia kokonaisuuksia, episodeja, jotka ovat pienimpiä tietyn tavoitteellisen opetuskokonaisuuden muodostavia jaksoja. Tutkimusryhmä on käyttänyt episodiluokituksessaan soveltaen Smithin & al. opetuksen didaktisten tavoitteiden kuvausjärjestelmää olettaen opetuksen tavoitteeksi:

1. termien, nimien, sijaintien, ajankohtien ja luokitusten
2. käsitteiden
3. ominaisuuksien ja olosuhteiden
4. tapojen, tapahtumien ja tapahtumaketjujen
5. erojen ja yhtäläisyyksien
6. kausaali- ja riippuvuussuhteiden
7. periaatteiden ja sääntöjen
8. asioiden ja ilmiöiden keskeisen merkityksen tai tarkoituksen
9. eettisten ja moraaliarvojen
10. itsenäisen ajattelun ja arvioinnin oppimisen.

Episodin tavoitteena voi olla myös toimintojen ohjailu tai sillä voi olla ei-tiedollinen tavoite.

Tutkimuksessa on määritelty myös episodien kognitiivinen taso SOLO-taksonomiaa käyttäen.

Kuvausjärjestelmän laajin rakenneosa on jakso. Jakso käsittää oppitunnin yhden, suuren toiminnallisen kokonaisuuden, kuten tunnin alkutoimet, uuden asian opettamisen tai läksynkuulustelun.

2.2.2 Nonverbaalinen viestintä

Tutkimusryhmä - *Leiwo, Kuusinen, Nykänen, Pöyhönen* - on esitellyt tutkimuksessaan nonverbaalisen viestinnän tarkastelun teoreettista pohjaa, mutta perusteellista analyysiä tutkimusaineistosta ei tältä kannalta ole kuitenkaan tehty. Tutkimuksessa todetaan, että nonverbaaliseen viestintään kuuluvat prosodiset, lähinnä paralingvistiset ekstraverbaaliset viestit, jotka voidaan jakaa joko tarkoituksellisiin ja tahattomiin tai itsenäisiin ja riippuviin viesteihin.

Kielellisen viestinnän kanssa yhtäaikaan esiintyviä prosodisia ja paralingvistisiä keinoja ovat puheen painotus, tauot, sävelkulku, äänenkorkeus, rytmi, sävy ja väri. Ekstrakielellisiä merkkejä ovat kineemiset, eleisiin, ilmeisiin ja liikkeisiin perustuvat sekä prokseemiset, asemaan ja etäisyyteen perustuvat viestit. Nonverbaaliset viestintäkeinot voivat joko täydentää tai jopa kokonaan korvata verbaalisen viestinnän. Tärkein nonverbaalinen viestintäkeino tavallisessa luokkaopetuksessa on katse.

3 Amerikkalainen musiikkipedagoginen tutkimus Hildegard Froelich-Rainbown mukaisesti

3.1 Froelich-Rainbown tutkimus lähdeaineistona tässä työssä

Katsaukseni amerikkalaiseen musiikkipedagogiseen tutkimukseen pohjautuu Hildegard Froelich-Rainbown teokseen: *Musikpädagogik - forschung und lehre* (1984), joka on erinomainen läpileikkaus amerikkalaisesta, sangen laajasta musiikkipedagogisesta havainnointitutkimuksesta. On tietenkin syytä olettaa, ettei tämä kokoomateos kata kaikkea alan tutkimusta, mutta on kuitenkin paras kyseistä aluetta koskeva lähde, johon itse olen saanut tilaisuuden tutustua. Mielenkiintoista on ettei Froelich-Rainbown:kaan aineistossa ole viittauksia yksinlaulua koskeviin musiikkipedagogisiin tutkimuksiin - laulun käyttöä kouluopetuksessa on kyllä tutkittu. Voisiko jo tästä vetää sen johtopäätöksen, ettei yksinlaulua koskevaa tutkimusta siis ole juurikaan tehty? Tosiasia ainakin on se, että aineistoa laulunopetuksen tutkimuksesta on huonosti saatavilla, eikä laulunopetustilanteeseen sovellettua kommunikaation kuvausjärjestelmää liene olemassa. On kuitenkin kiinnostavaa tutustua yleisesti musiikkipedagogiseen tutkimukseen, jossa on käytetty kiinteästi hyväksi interaktion tutkimusta ja luokittelua eli tutkimusta, jossa teoreettinen viitekehys ja tutkimusaineisto ovat samankaltaisia kuin omassa työssäni.

3.2 Amerikkalaisen havainnointitutkimuksen yleisiä piirteitä

Systemaattinen observointi on tullut amerikkalaisessa musiikkipedagogisessa tutkimuksessa erittäin suosituksi viimeisen kymmenen vuoden aikana ensimmäisten R.C. Puckettin ja J. Deweyn tutkimusten jälkeen. Suurin osa tutkimuksista pohjautuu interaktioteoreettisiin näkökulmiin ja näistä erityisesti aiemmin esitettyyn Flandersin opetuksen tutkimuksen menetelmään tai Withallin teoriaan, jota en näe aiheelliseksi esitellä tässä lähemmin.

Toinen pääasiallinen teoreettinen lähtökohta amerikkalaisessa tutkimuksessa on behaviorismi, jota on yleisestikin suosittu kasvatustieteellisen tutkimuksen parissa. Lisäksi systemaattista observointia käyttävien tutkimusten teoreettisena viitekehyyksenä voi olla myös edellisten teorioiden pohjalta muodostetut synteetit.

3.2.1 Behavioristiset teoriat

Behavioristisen tutkimuksen keskeisenä kiinnostuksen kohteena on opetuksen efektiivisyys, tuloksellisuus ja tekijät, jotka vaikuttavat opetustulosten paranemiseen. Behavioristinen lähtökohta on siis kokonaisuudessaan hyvin käytännöllinen. Koulutus on behavioristisesta näkökulmasta "olosuhdemanipulaatiota": Olosuhteita muokkaamalla voidaan saada aikaan oppimista. Behavioristien mukaan on tärkeintä tutkia opetustilanteen riippuvia muuttujia. Tämän näkemyksen mukaisesti behavioristit pitävät systemaattista havainnointia erittäin hyvänä opetuksen

tutkimuksen metodina. Opetustilanne tutkimuskohteena käsitetään laboratoriksi, jossa voidaan manipuloida eri variaabeleita ja näin mitata tarkasti niiden osuuksia opetustapahtumassa. Froelich-Rainbown mukaan merkittävää amerikkalista behavioristista tutkimusta ovat tehneet mm. Madsen ja Madsen, Forsythe, Greer ja Kuhn.

4. Yhteenveto opetustapahtuman tutkimusmenetelmistä

4.1 Tutkimusmenetelmät

Edellä esitellyt tutkimukset ovat kaikki menetelmiltään hyvin samankaltaisia: kohteena on opetustapahtuma ja tutkimuksen apuvälineenä käytetään systemaattista observointia. Observoidusta aineistosta tulokset saadaan luokittelemalla opetuksen tapahtumat kommunikaatio, tavoitteet, menetelmät ym. - tutkimusta varten kehitetyn taksonomian avulla. Menetelmien samankaltaisuus johtuu epäilemättä teoreettisen pohjan yhtäläisyydestä, tärkeimmistä opetuksen tutkimuksen teorioista, jotka kaikissa töissä ovat taustalla. Oman työni kannalta pidän positiivisena suurta tutkimuksen määrää tällä alueella, pohjautuuhan oma työni samaan tutkimustraditioon - havainnointi- ja luokittelutyö opetuksen tutkimuksen välineenä on ainakin osoittanut käyttökelpoisuutensa vankasti.

Kahdessa tarkemmin käsitellyssä kuvausjärjestelmässä - DPA-Helsinki -taksonomiassa ja kielellistä vuorovaikutusta tutkineen jyväsyläläisen työryhmän luokittelujärjestelmässä on paljon yhtäläisyyksiä ja vastaavuuksia. On kuitenkin huomattava, että tietyissä asioissa on myös eroja, jotka voivat olla vaikeastikin havaittavia. Tärkein ero näiden kahden luokitusjärjestelmän välillä lienee tavassa käyttää nimitystä "siirto", joka ei suinkaan ole identtinen. DPA-taksonomiassa siirto tarkoittaa pienintä luokitusyksikköä, joka usein on yksi repliikki. Siirtoja ovat pedagogiselta kannalta mm. kokonaisuus, jossa tuodaan esille omia käsityksiäni, mielipiteitä tai tietoja tai mahdollisesti kommunikaation osa, joka kommentoi, lisää tai muuttaa edellistä siirtoa. Siirroksi luokiteltava kokonaisuus voi sisältää sosiaalis-affektiiviselta kannalta myös ilmaisiin liittyvän sisältökokonaisuuden esim. asiakritiikkiä, vihamielisyyden tai yhteenkuuluvaisuuden osoittamista. Siirtoluokituksella pyritään siis saamaan esille kommunikaation sisältöön liittyviä seikkoja pedagogiselta, kognitiiviselta ja sosiaalis-affektiiviselta kannalta sekä opettajan vaikutustavan suhteen.

Jyväsyläläisen tutkimuksen siirto-nimitys taas liittyy enemmänkin kommunikaation rakenteseen, kuin sen sisältöön. Siirtoluokkia ovat mm. nondiskursiiviset, kommentti- tai avaussiirrot. Molemmissa luokitusjärjestelmissä on kuitenkin huomattavaa, että pienin ja täten ensisijainen luokitusyksikkö on sisällöllinen: kielellisen vuorovaikutuksen tutkimuksessa DPA-taksonomian siirtoa vastaa - osittain - ilmaisu, jotka jaotellaan esim. määritelmään, kuvauksiin, työrauhakäskyihin ym.

4.2 Tutkimusten tavoitteet

Useimmissa opetusta koskevissa tutkimuksissa taustalla ovat käytännölliset kysymykset mm. opetuksen tehokkuuden parantamisesta ja opettajien opetustaidon lisäämisestä. Perustiedon saaminen opetustilanteesta on väline, jonka avulla päästään pureutumaan konkreettisten

ongelmien ratkaisuun.

Froelich-Rainbown kuvaamissa amerikkalaisissa tutkimuksissa on yleisesti tutkimusongelmana keinojen löytäminen opettajan opetustaidon parantamiseksi. Hildegard Froelich-Rainbown totea, että systemaattisen interaktioanalyysin (ns. RIOS-systeemi) käyttöä opettajakoulutuksen osana on tutkinut mm. Ch. E. Hicks, jonka mukaan orkesterinjohtoa opiskelevien opettajakolaiden opetustyyli muuttuu joustavammaksi - so. paremmaksi - mikäli he analysoivat omaa ja muiden opettamista opetustilanteen vuorovaikutuksen kannalta. Tutkimuksissa on myös osoitettu, että suurin merkitys ei ole sillä, mikä käytetty interaktioanalyysisysteemi on, vaan sillä, että interaktioanalyysin kautta opiskelijat - tai opettajat - oppivat systemaattista itsensä ja opetustyyliensä tarkkailua. Itsekontrolliin paranemisen lisäksi kommunikaatiotutkimuksilla pystytään löytämään myös uusia didaktisia ja musiikillisia keinoja perinteisten opetustapojen rinnalle.

Hildegard Froelich-Rainbow sanoo esipuheessaan havainnointitutkimusten tavoitteena olevan opetustyylin parantamisen lisäksi itse tutkimusmetodien parantamisen. Kirjoittaja on kuitenkin hieman huolestunut tutkimuksesta, jonka pääasiallisena tavoitteena on ratkaista käytännöllistä kysymyksiä: tutkimus pysyy tällöin usein yleisenä ja epätarkkana - eli tietyllä tavalla epätieteellisenä. Yleisten kysymyksenasettelujen tilalle pitäisi saada tutkimusta, jonka ongelmat, kohteet, tutkimustavat ja käsitteiden määrittelyt olisivat tarkemmin rajattuja.

Myös oman työni arvo ja käyttö on tarkoitettu välineelliseksi: tärkeää ei ole luokitella kommunikaatiota, vaan tärkeää on saada selville peruseriaatteita laulunopetuksen kommunikaatiosta. Perusasioiden selvittäminen on itsessään jo yksi tärkeä tavoite, mutta toivon silti, että luomani tutkimus- ja luokitusmetodi olisi käyttökelpoinen myös jatkotyöskentelyn kannalta selvitetessä vaikkapa tietyn opetustyylin efektiivisyyttä tai opetuksen tavoitteisuutta.

TUTKIMUSAINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ

1 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto tässä työssä on oikeastaan kaksitasoinen. Työssäni on tutkittu laulutunteja ja niiden kommunikaation rakennetta ja tutkimusaineistona ovat tällöin olleet videotallenteet laulutunneilta. Toisaalta tutkittavana aineistona on ollut kommunikaatiota luokittava taksonomia, joka näytetunteihin sovellettuna on ollut vasta koeversio, eri esikuvien pohjalta koottu "prototyökalu". Taksonomian soveltuvuudesta laulunopetustilanteen tutkimiseen on ollut mahdollista saada tietoa vain käytännön sovellusten kautta. Työssäni on siis tutkittu sekä laulunopetustilanteen kommunikaatiota että käytetyn tutkimusmenetelmän validiutta eli soveltuvuutta tutkimuskohteeseen. Tutkimusmenetelmän validius on siis ollut suoranaisesti tutkimuksen toinen lähtökohta.

Myös tutkimuksen tulokset ovat näinollen kahtalaiset: Oppituntien analyysit kuvaavat laulunopetustunnin kommunikaation luonnetta ja toisaalta analyysien tekeminen ja taksonomian soveltaminen kertovat miltä osin käytetty tutkimusjärjestelmä on käyttökelpoinen.

1.1. Aineiston keräys

Tutkittavan taksonomian aineistoa olen koonnut eri opetuksen tutkimuksen menetelmistä, joita olen esitellyt työn teoreettista taustaa valottavassa katsauksessa.

Aineistoa laulutunnin kommunikaation tutkimusta varten olen koonnut videoimalla laulutunteja lokakuussa 1988 Sibelius-Akatemian Kuopion toimipisteessä, lehtori Seija Mikkosen tunneilta sekä Sibelius-Akatemiassa Helsingissä, lehtori Jorma Elorinteen opettaessa. Otos ei pyri

olemaan edustava läpileikkaus suomalaisesta tai edes Sibelius-Akatemiassa annettavasta laulunopetuksesta, vaan tarkoituksena on ollut saada aineistoksi tyypillisiä laulutunteja. Tutkimushenkilöt - niin opettajat, kuin oppilaatkin - ovat valikoituneet oman halukkuutensa perusteella: opettajat ovat olleet koko ajan myönteisiä ja kiinnostuneita tutkimuksesta, oppilaat taas ovat voineet kieltäytyä tuntinsa videoinnista niin halutessaan. Oppilaita on kuitenkin hiukan valikoitu yhdessä opettajan kanssa etukäteen ja pyritty saamaan mukaan henkilöitä, joita videointi häiritsisi mahdollisimman vähän.

Nauhoitteiden kokonaismäärä on kuusitoista oppituntia, kukin kestoltaan 30 - 60 min.. Olen käyttänyt koko nauhoitemateriaalia koodausjärjestelmän kehittämisen pohjana, mutta tarkat, kirjalliset analyysit olen liittänyt tähän työhön vain osasta oppitunteja, koska analyysien selkeä esittäminen on sekä tilaa vievää, että vaikealukuista. Tärkeintä ja mielenkiintoisinta lienee kuitenkin tutustua analyysin tuloksiin, jotka voivat olla osaksi suurestikin poikkeavia verrattuna yleiseen kasvatustieteelliseen tutkimukseen - vasta analyyseissa tulee esille tämän tutkimuksen musiikkitieteellinen näkökulma.

1.2 Aineiston käsittely

Tallennetun videomateriaalin olen käsitellyt katselemalla ensin koko materiaalin läpi ja rajamalla pois ne nauhoitteet, jotka ovat esim. epäselviä tai kuvauksellisesti epäonnistuneita. Kokonaisuudessaan käyttökelpoisesta materiaalista olen valinnut neljän oppitunnin tallenteet: molemmilta opettajilta yhden edistyneemmän ja yhden aloittelevamman oppilaan tunnin, jotka mielestäni ja esitietoni mukaisesti ovat tyypillisiä laulutunteja.

Valitut neljä oppituntia olen käynyt läpi katselemalla ne useaan kertaan aineistoon tutustuakseni ja sen jälkeen olen analysoinut tunnit yksityiskohtaisesti käyttäen alustavaa laulunopetuksen kommunikaation taksonomiaa. Analysointi ja luokittaminen on ollut tämän työn ehdottomasti suuritöisin vaihe: kahden opetusminuutin yksityiskohtaiseen luokittamiseen on mennyt n. kaksi tuntia. Alustava taksonomia on saanut uusia yksityiskohtia analyysin edistyessä. Videoaineiston analyysi on antanut tavallaan kahdenlaisia tuloksia: toisaalta analyysijärjestelmän avulla on saatu tietoa laulunopetustilanteesta, toisaalta luokitusjärjestelmän kehittäminen on vaatinut välttämättä vertaamista todelliseen tilanteeseen kehittyäkseen eteenpäin, todellisuutta vastaavaksi ja käyttökelpoiseksi.

Aineiston analysoinnin ja litteroinnin jälkeen videonauhoitteista on tehty tarkistuskoodaus. Apukoodaajat ovat saaneet perehtyä taksonomiaan ja harjoitella etukäteen sen käyttöä. Varsinainen tarkistuskoodaus on suoritettu näytteenomaisesti muutamista tyypillisistä laulutuntien jaksoista. Molemmat avustajat ovat käsitelleet samat kohdat vertailun helpottamiseksi. Apukoodauksen yksityiskohtaisesta toteuttamisesta on tarkempi selostus myöhemmin.

Lopulliset laulutuntiaineiston antamat tulokset on käsitelty kirjallisesti ja myös analyysikaavioihin perustuvia laskennallisia arvoja käyttäen.

Olen liittännyt sekä laulutuntien kommunikaation litteroinnit että koodausluokkien määriä kuvaavat taulukot tämän työn varsinaisiksi osiksi, vaikka ne olisivat voineet hyvin olla myös työn liitteenä. Tutkimukseni on kuitenkin varsin menetelmäkeskeinen - pyritäänhän tällä tutkimuksella luomaan nimenomaan käyttökelpoinen tutkimusmenetelmä ja siksi menetelmän kuvaaminen on mielestäni työn oleellinen osa. Analyysiin ja niiden tuloksiin on myös helpompi tutustua, kun ne on esitetty yhdessä. Oppitunteihin ja niitä koskeviin dokumentaatioihin perehtymistä olen pyrkinyt helpottamaan myös marginaalissa esiintyvillä väriraidoilla, kullakin oppitunnilla omansa. Käytetyn taksonomian löytää myös kirjan sivuilta helposti nelivärisen marginaaliraidan avulla.

Analyysiaineistoon tutustuvan henkilön on syytä muistaa, että pelkkä kirjallisen analyysin lukeminen ei riitä tunnin tapahtumiin perehtymiseksi, sillä suoraan kirjoitetussa muodossa ilmaistu sanallinen kommunikaatio vaikuttaa vääristyneeltä, koska se ei täytä kirjallisen viestinnän kriteereitä. Keskeneräisen lauseet, interaktiotyypin nopea vaihtelu ym. vaikuttaa luettuna naurettavalta, mutta on kommunikaatiotilanteessa ollut täysin luonnollista ja ymmärrettävää esim. nopeamman tapahtumarytmin vuoksi. Videotallenteeseen tutustuminen on siis välttämätöntä - kirjallisen litteraation rinnalla - oikean kuvan saamiseksi analysoiduista tapahtumista.

2 Tutkimusmenetelmä

2.1 Tutkimusmenetelmänä observointi

2.1.1 Observoinnin ominaisuuksia ja ongelmia

Useiden lähdeosteiden mukaan (mm. Kansanen, Uusikylä, 1981, s. 17) käytetyin opetuksen tutkimuksen metodi on havainnointi eli observointi. Yleisesti ottaen observointia voidaan suorittaa joko systemaattisesti tai vapaasti. Vapaassa observoinnissa havainnoija seuraa opetustilannetta ilman ennakkosuunnitelmaa ja kiinnittää huomionsa omasta mielestään tärkeimpiin opetuksessa havaitsemiinsa piirteisiin. Systemaattisessa observoinnissa havainnoijalla on tarkka ennakkosuunnitelma, jonka mukaan hän tutkii aineistoansa ja yleensä myös luokittelee opetustapahtuman osat valitsemansa luokitusjärjestelmän avulla.

Toisaalta observointi voidaan jakaa suoraan ja epäsuoraan observointiin: suora observointi tapahtuu ilman tallenteita, suoraan opetustilanteessa. Tutkittava tieto on tällöin mahdollista havaita heti ensinäkemältä. Epäsuora havainnointi taas tarkoittaa tallennettua tapahtumaa, jonka tarkkailija käy läpi usein hyvinkin yksityiskohtaisesti esim. videonauhoituksen avulla.

Observoinnin ongelmat ovat yleisesti tunnettuja: Ulkopuolisen tarkkailijan on vaikea olla läsnä opetustilanteessa siihen tavalla tai toisella vaikuttamatta. Usein havainnoijan vaikutus on tiettyllä tavalla positiivinen: opettajat ja oppilaat haluavat antaa itsestään mahdollisimman positiivisen kuvan ja näin esim. negatiivisten kommenttien ja käyttäytymismuotojen määrä vähenee. Tietenkin kaikilla ihmisillä on oma, tyypillinen tapansa käyttäytyä, eikä sitä voida suuresti muuttaa. Erot eri päivien ja opetustapahtumien välillä voivat olla suuria, huolimatta siitä tarkkailaanko opetusta vai ei. Voidaan siis olettaa, että käytöksen muutos havainnoiduilla oppitunneilla ei ole ratkaisevan suuri, vaan yleensä ns. normaalivaihtelun rajoissa.

Positiivisen kuvan antaminen omasta persoonasta ja esim. opettajalle omasta opetustyylistä voi olla kuitenkin rasittavaa ja tehdä havainnoinnin kohdehenkilöille raskaaksi. Mitä tottumattomammasta esiintyjästä on kysymys, sitä suurempi henkinen paine luultavasti on. Observointiajan suhteen tutkija voi päätyä kahdentyyppiseen ratkaisuun tämä huomioidessaan: hän pyrkii tekemään observointitutkimusta mahdollisimman vähän aikaa, jotta tutkimushenkilöiden ei tarvitsisi kokea tarkkailun painetta pitkään; ajan kuluessa "lieveilmiöt" voisivat väsymyksen myötä voimistuakin. Toisaalta observointitutkimuksen jatkuessa kohdehenkilöt voivat tottua tarkkailuun ja tutkimuksen häiriövaikutus vähenee. Observoinnin aiheuttamaa käyttäytymisen muutosta - ns. Hawthorne-efektiä - on mahdollista kartoittaa havainnointitapahtuman jälkeen tehtävien kyselyin, jotka usein suoritetaan kirjallisina.

2.1.2 Observointi tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa observointi on toteutettu kokonaan epäsuorasti, videotallenteiden avulla. Suoraan observointiin opetustilanteessa ei ole pyritty kahdestakin syystä: ensisijainen syy on ollut se, että analyysijärjestelmä ja sen kehittäminen edellyttää, että tunti-ilanteista on oltava tallenne, jonka avulla on mahdollista tutkia opetusta pienissä osissa ja eri tilanteita toistaen. Observointitapa tässä työssä on siis systemaattinen. Lisäksi videointi aiheuttaa uskoakseni vähemmän häiriötä - nykyiselle tekniikalle tottuneelle ihmiselle - kuin kahden kolmen tarkkailijan läsnäolo. Useamman tarkkailijan käyttö olisi vaivalloista, mutta kuitenkin välttämätöntä, koska ulkopuolisen avustajan on tehtävä analyyseistä tarkistuskoodaukset.

Observointi on aiheuttanut tässä tutkimuksessa vähemmän ongelmia ja häiriötä, kuin se, ehkä yleensä opetusta tutkittaessa aiheuttaa, koska tutkittavat kohdehenkilöt ovat muusikoina tottuneet esiintymään, eikä tarkkailu näin häiritse heitä juurikaan. Yleensä havainnoitavien käytöksen muutos johtuu juuri "miltähän minä kuulostan/ näytän" -peloista ja tällaiset pelot vähenevät esiintymistottumuksen ja itsetuntemuksen myötä.

Opettajien kohdalla tilanne oli hyvin selvä: molemmat tutkimusaineistossa esiintyvät opettajat ovat esiintyviä taiteilijoita ja kokeneita pedagogeja, joiden opetusta seurataan useinkin: pedagogiikkatunneilla, kursseilla, jopa normaalin työn osana. Oppilaista kaikki eivät tietenkään olleet vielä rutinoituneita esiintyjä, sillä joukossa oli aloitteleviakin laulajia. Laulunopetus on kuitenkin "itsensä alttiiksi asettamista"; oman persoonallisen äänensä esille tuominen jonkun (opettajan) kiinteässä tarkkailussa kehittää jo sinänsä esiintymistaitoa, eikä ylimääräisten tarkkailijoiden läsnäolo näin muuttanut kovin paljon normaalia opetustilannetta.

Lisäksi opettajan asenne vaikutti oppilaisiin suuresti: kun opettaja vaikutti "normaalilla", oppilaskin unohti pian nauhoituksen. Laulunopetus on myös luonteeltaan hyvin intensiivista kahden ihmisen ollessa keskenään kiinteässä kommunikaatiossa, joten ulkopuoliset, häiritsevät tekijät oppilaan on pakko unohtaa, jos opettaja vaatii häneltä hyvää suoritusta - ja opettajan on pakko unohtaa, jotta hän kykenisi keskittymään oppilaaseen täysin ja tekemään opetustapahtumasta mahdollisimman onnistuneen.

Observoinnin häiriövaikutusta testattiin kohdehenkilöille esitetyillä suullisilla kysymyksillä. Tavallaan odotusten mukaisesti opettajat - ammattiesiintyjinä - kokivat nauhoituksen positiivisena: he kokivat "terästävyytensä" kameran edessä ja pystyvänsä opettamaan tavallistakin tehokkaammin. Väsymyksen opetuksen tehokkuutta vähentävän vaikutuksen sai voitettua "kun oli pakko". Oppilaiden osalla opettajat huomasivat joissakin tapauksissa samankaltaisia reaktioita: opettajan arvion mukaan oppilas olisi normaalilla tunnilla saattanut vastustaa tai lakata yrittämästä uutta, vaikeaa asiaa, mutta nauhoituksen aikana ei halunnut käyttäytyä negatiivisesti.

Oppilaiden omat kommentit olivat yleensä: "Tällaista tämä aina on" -huokauksia, iloisia kommentteja, toteamuksia - riippuen tunnin kulusta.

On tietysti pohtimisen arvoinen asia kuinka normaaleja tällaiset "aktivoituneet", tunnit ovat. Ymmärtääkseni erot tavalliseen käytökseen olivat kuitenkin melko pieniä. Kohdehenkilöille kerrottiin tutkimuksen aiheesta ylimalkaisesta, enkä usko sen ohjanneen tunnin kulkua mihinkään suuntaan. Opettajille ja oppilaille painotettiin sitä, ettei tutkimuksessa kiinnitetä huomioa musiikkisuorituksiin, vaan halutaan aineistoa tavallisesta laulutunnin kommunikaatiosta. Kerrotun perusteella lienee vaikea ohjata opetustapahtumaa "edullisempaan" suuntaan.

Observointiaika yritettiin supistaa minimiin, koska väsymisen haittavaikutukset vaikuttivat suuremmilta, kuin videointiin tottumisen positiivinen vaikutus oli. Väsymystä aiheuttivat mm. ahdaat opetustilat, jossa ylimääräisen henkilön läsnäolo tuntuu sekä aikataulumuutokset, joita tutkimuksen teko välttämättä aiheutti. Analysoidussa aineistossa väsymyksen merkkejä ei mielestäni vielä voinut havaita. Kunkin oppilaan tunneilta tehtiin kaksi tallennetta, joista yleensä myöhemmin tehtyä on käytetty varsinaisena materiaalina. Oppitunti on siten mahdollisimman normaali, koska oppilaskin on hiukan ehtinyt tottua videointiin.

Joskus sekä opettaja, että oppilas pyrkivät ottamaan kontaktia havainnoijaan. Kysymyksessä oli luonnollinen reaktio ottaa huomioon läsnäoleva persoona, henkilö, osoittamalla puheensa tai reaktionsa hänelle. Kysymys ei ollut niinkään erityisesti "tutkijan" tai "kuvaajan" huomioimisesta. Havainnoijana pyrin kuitenkin estämään normaaliin opetustilanteeseen kuulumattoman kommunikaation käyttäytymällä "seinän" tavoin eli yritin olla vastaamatta kommunikaatioon esim. katsekontaktia välttämällä.

Tässä tutkimuksessa observointiin ei ole liittynyt kirjallisia kyselyitä, eikä haastatteluja, vaan empiiristä aineistoa käsitellään sellaisena, kuin se näyttyty tarkkailijalle, jolla on perustiedot ja esiymmärrys käsiteltävästä asiasta.

2.1.3 Tutkimusmenetelmän reliaabelius ja validius

Tutkimusmenetelmän reliaabeliutta ja validiutta on tarkasteltava tässä työssä kahdelta suunnalta tutkimuksen eri tehtävät huomioon ottaen: tässä työssä on ollut tarkoituksena saada tietoa sekä laulunopetustilanteen kommunikaatiosta, että käytetyn taksonomian soveltuvuudesta laulunopetuksen kommunikaation tutkimiseen.

Onko käytetty tutkimusmenetelmä ollut **reliaabeli** eli luotettava tiedon saamiseksi laulunopetustilanteen kommunikaatiosta? Onko laulunopetustilanteen kommunikaatiosta saatu tieto oikeaa? Tutkimusmenetelmänä tarkoitan tässä kommunikaation tutkimista annettua taksonomiaa käyttäen, jolloin luokitetaan kommunikaation pedagogis-kognitiivista ja sosiaalis-affektiivista

sisältöä ja interaktion tyyppiä. - Mielestäni suurimmalta osalta on. Kommunikaation luokittaminen on tuonut esille paljon laulutunneille tyypillisiä asioita, mutta myös kyennyt kuvaamaan kommunikaatiota niin, että eri tuntien välille on saatu näkyville eroja. Tarkistuskoodauksissa esille tulevat erot eri koodaajien tulkinnoissa eivät mielestäni ole todiste tutkimusmenetelmän epäluotettavuudesta, vaan enemmän kyse on validiusongelmista. Oppitunnista on kuitenkin kyetty saamaan tietoa ja näennäisistä eroista huolimatta informaatio on kuitenkin pitkälti yhteneväistä, kuten apukoodauslitteraatioita vertaamalla voi havaita.

Mielestäni systemaattinen observointi on paras tapa saada luotettavaa tietoa laulunopetustilanteen kommunikaatiosta. Jos selkeä, luokittava järjestelmä puuttuu, havainnoija kiinnittää huomionsa helposti vain esim. itseään kiinnostaviin asioihin ja tilanteesta saatu tieto vääristyy. Epäsuoran observoinnin käyttäminen lisää myös kommunikaatiosta saadun tiedon luotettavuutta - ja tässä työssä se on ollut analyysin suorittamisen perusedellytys. Videonauhan hitaalla läpikäymisellä myös pienemmät ja nopeammin ohi menevät seikat on saatu esille. Eri luokitusvaihtoehtojen runsaus on myös mielestäni lisännyt analyysin tulosten luotettavuutta - vaikka se on tehnyt taksonomian käyttämisen varsin työlääksi. Annetuista vaihtoehdoista on taksonomiassa löytynyt sopiva luokka kaikille tapauksille, eikä näinollen ole luultavaa, että mikään laulunopetustilanteen kommunikaatiolle tyypillinen seikka olisi jäänyt huomaamatta. "Kaatoluokkia", "muu" ei ole tarvittu.

Observointi eli tunteilanteiden videointi ei ole ymmärtääkseni aiheuttanut ongelmia tutkimusmenetelmän reliiäabeliuden suhteen. Oppitunnit ovat mielestäni olleet varsin hyviä esimerkkejä tavallisista laulutunneista, ilman että videointi olisi vaikuttanut kohdehenkilöiden käyttäytymiseen liikaa.

Kommunikaation tunneilmastosta saatuun tietoon on kuitenkin syytä suhtautua lisähuomautuksien. Käytetty taksonomia on kyllä antanut tietoa kommunikoiden välisistä affektioista - jotka analyysin mukaan ovat varsin neutraaleja -, mutta ei ole kyennyt kuvaamaan koko oppitunnin tunneilmastoa. Eron huomioiminen käytännössä tuntui ainakin apukoodaajista ongelmalliselta. Oppitunnin koko affektiivisen kartan kuvaamiseen tarvittaisiin toisen tyyppinen kuvausjärjestelmä, jossa otettaisiin huomioon paitsi kommunikoiden väliset affektiot, myös oppimateriaalin sisältämät tunnelataukset, koska ne vaikuttavat oppitunnin ilmastoon.

Taideopetustunnin sisällön affektioiden erittely on kuitenkin hyvin vaativa asia, koska opetettava materiaali itse sisältää runsaasti affektioita ja sen tuoksekas opettaminen niiden esillesaamista. Käsiteltävän materiaalin affektioiden kirjaaminen sellaisenaan ei sekään anna oikeaa kuvaa henkilöiden välisestä kommunikaatiosta. Eihän ole totuudenmukaista että onnistunut laulutunti materiaalinaan Mozartin Yön Kuningattaren kuuluisa aaria kirjautuu tunneilmastoltaan luokkaan 9, vihamielisyyden osoittaminen - vaikka sitähän laulun sisältö kertoo! Mutta ei voimakkaasti eletty opetus- ja oppimistapahtuma kyseisen aiheen parissa ole sisällöltään

neutraalikaan. Kyseessä on taiteen ja ilmaisun erityisominaisuus, jota ehkä lähimmin voidaan kuvata tässä työssä käytetyllä ratkaisulla: kommunikaation sisältö on kirjattu affektiivisesti neutraaliksi, mutta varustettu lisäämääreellä L16, tehtävän sisällöstä aiheutuvan voimakkaan affektin sisältävä. Mielestäni tässä työssä myös sosiaalis-affektiivisen mittauksen tulokset ovat varsin luotettavia - kun muistetaan että tehtävänä oli mitata juuri kommunikoidijien välisiä affektioita.

Onko tämä tutkimustapa sitten reliabeeli, luotettava, tiedon saamiseksi annetusta taksonomias- ta? - Ehdottomasti! Sekä luotettava että sopiva! Parhaan ja luotettavimman tiedon käytetyn taksonomian käyttökelpoisuudesta antaa juuri tässä työssä tehty yksityiskohtainen analyysi op- pituntimateriaaliin sovellettuna. Myös tutkimuksen tulokset ovat tältä osin selviä. Annetun tak- sonomian käyttäminen osoittautui niin vaivalloiseksi, että tutkimusmenetelmän validiutta on mahdollista lisätä yksinkertaistamalla taksonomiaa.

Apukoodaukset ovat hyviä tutkimusmenetelmän luotettavuuden mittareita tutkimuksen molem- mat tehtävät huomioon ottaen. Apukoodausten kautta on voitu tutkia kuinka suurelta osin kom- munikaatiosta saatu tieto on samanlaista vaikka havainnoija vaihtuu. Samaten on apukoodaaji- en avulla saatu tietoa siitä, miltä osin käytettävä järjestelmä on heidän mielestään käyttökelpoi- nen ja tukevatko apukoodaajien näkemykset tutkimuksen tekijän näkemyksiä.

Apukoodausten tuloksia on vertailtu alkuperäiseen koodaukseen tämän työn osassa tutkimusai- neiston analyysi, tarkistuskoodaukset. Analyysejä on myös mahdollista vertailla liitesivuilta löy- tyvistä tuntitilanteen litteraatioista. Koodaajien yksimielisyys käy paremmin ilmi näistä alkupe- räisistä dokumenteista, kuin niiden pohjalta lasketuista numeraalisista arvoista, joissa ei voi ot- taa huomioon esim. synonyymisten ilmausten käyttöä samanmielisyyden osoituksena.

Validius eli tutkimusmenetelmän soveltuvuus annettuun tutkimusongelmaan on siis ollut on- gemallisempi seikka - tosin se on ollut myös tutkimuksen aihe ja juuri sitä on pyritty selvittä- mään. Onko tutkimus ollut validi kommunikaation tutkimisen suhteen? Onko tutkimusmenetel- mä kyennyt mittaamaan tai kuvaamaan laulunopetustilanteen kommunikaation erityispiirteitä? Kyllä. Kommunikaatiosta on voitu tällä menetelmällä mitata hyvin sen pedagogis-kognitiivista sisältöä, erittäin hyvin kommunikaation vaikutustapaa, interaktiivista sekä rajatusti kommu- nikaation sosiaalis-affektiivista sisältöä.

3 Laulunopetuksen kommunikaation taksonomia

3.1 Tiivistelmä

Laulunopetuksen kommunikaation taksonomiassa olen yhdistänyt ominaisuuksia sekä DPA-luokitusjärjestelmästä, että edellä esitellystä Leiwon työryhmän kielellisen vuorovaikutuksen tutkimuksesta. DPA-järjestelmän soveltuvuutta laulunopetustilanteen tutkimukseen olen pyrkinyt hahmottelemaan myös esitutkimuksella, kasvatustieteen teemaseminaarityössäni (1987).

DPA-metodista on peräisin monidimensioinen luokitustapa pienimpien luokitusyksiköiden eli samalla kommunikaation sisältöä kuvaavien yksiköiden suhteen. Pienimpiä luokitusyksiköitä nimitän kielellisen vuorovaikutuksen tutkimuksen antaman esikuvan mukaisesti ilmauksiksi. Ilmaukset olen luokitellut kolmella eri tavalla: 1. pedagogis-kognitiivisen sisällön, 2. sosiaalis-affektiivisen sisällön sekä interaktiotyyppin mukaisesti. Leiwon työryhmän tutkimuksen mukaisesti olen käyttänyt myös kommunikaation suurempien rakenneyksiköiden nimityksiä, jotka ovat pienimmästä suurimpaan: ilmaus, siirto, sykli, episodi ja jakso.

3.1.1 Ilmausluokitus

Ilmausten pedagogis-kognitiivisen jaottelun koodausluokat olen muokannut Leiwon työryhmän käyttämän ilmausjaottelun pohjalta. Suurimmalta osalta jaottelu tässä työssä on sama: olen tehnyt ainoastaan muutamia lisäyksiä ja täydennyksiä varsinaiseen ilmausluokitukseen ja hieinan enemmän muutoksia ilmauskoodituksen apuna käyttämäni ilmausten lisämäärytyksiin.

Ilmausten sosiaalis-affektiivisen sisällön koodauksen olen suorittanut DPA-esikuvaa käyttäen lisäten ainoastaan yhden luokan: tunneilmastoltaan neutraalin ilmauksen. Sosiaalis-affektiivinen luokitus kuvaa kommunikaation tunnesisältöä eli sitä sävyä, joka ilmaisulla on toiseen henkilöön kohdistettuna. Luokitus ei siis kuvaa kaikkia oppitunnilla esiintyneitä tunnesisältöjä, vaan ainoastaan henkilöiden välisessä vuorovaikutuksessa ilmenevät. Esim. luokkaopetuksessa harvinaisemmat, mutta laulunopetuksessa - ja yleensä taideopetuksessa - usein esiintyvät sisällöltään voimakkaan affektiiviset ilmaukset eivät ilmene tämän koodausmenetelmän kautta tunnin affektiivisen ilmaston väripilkkuna, vaan koodautuvat neutraaleiksi, mikäli ne eivät sisällä kommunikaation toiseen osapuoleen suunnattua tunneilmausta.

Ilmausten interaktiotyyppin luokituksen olen kehittänyt ilman aiempaa mallia joskin olen perehtynyt mm. nonverbaalisesta viestinnästä tehtyihin tutkimuksiin mm. Martikainen (1977) ja Mikko-la (1971). Laulunopetustilanteen runsaan ja monivaihteisen interaktion kuvaamiseksi ei mielestäni niitä interaktioliadun nimeäminen esim. ilmauksen lisämäärettä käyttäen, koska viestintätavalla on opetuksessa niin keskeinen merkitys. Eri interaktiotavat olen jakanut seuraavasti:

verbaalinen (puhuttu), vokaalinen (laulettu), gestinen (eleisiin perustuva), ekspressionistinen (ilmeisiin perustuva), positionistinen (paikkaan tai asemaan perustuva), taktiilinen (kosketukseen perustuva) ja instrumentaalinen (soittoon perustuva).

3.1.2 Kommunikaation laajemmat rakenneyksiköt

Kommunikaation sisältöä luokitellaan tässä työssä tarkimmin ilmauksien tasolla. Laajempien kommunikaatorakenteiden kohdalta olen tarkastellut lähinnä määrällisiä, en niinkään laadullisia seikkoja. Siirtojen, syklien, episodien ja jaksojen suhteen on täten määritelty lähinnä kunkin luokitusyksikön rajakohdat esim. siirron vaihtuminen toiseksi.

Määrällinenkin tarkastelu antaa mielenkiintoista tietoa siitä, millaisista kokonaisuuksista esim. yksi siirto muodostuu: kuinka paljon ja minkälaisia ilmauksia yksi opettajan tai oppilaan siirto saattaa sisältää tai millainen on sykli rakenne esim. eri opettajien opetuksessa. Tärkein rakenneyksiköiden määrällinen kuvaaja on kunkin yksikön ajallinen kesto, joka on ilmaistu havainnollisesti koodauslitteraatiossa.

Siirroksi olen yleensä määritellyt yhden repliikin tai muuten selkeän kokonaisuuden muodostavan pienen rakenneyksikön, jossa on yhtäläinen sisältö. Sisällön tai kommunikaation tavoitteen muuttuessa jyrkästi toiseksi, olen koodannut alkavaksi uuden siirron, vaikka sama repliikki jatkuisi.

Sykli muodostuu opettajan ja oppilaan siirroista, jotka ovat kiinteästi toisiinsa liittyneitä asiayhteyden tai funktion puolesta. Keskeisen aiheen tai kommunikaation funktion muuttuessa toiseksi (esim. opetuksesta kommentointiin), aikaa uusi sykli.

Laulutunnin erityispiirteistä johtuen olen tehnyt muutamia periaatteellisia ratkaisuja sykli rakenteen koodaamiseksi. Jos tunnilla on meneillään ääniharjoitusjakso, olen koodannut syklin muuttuvaksi aina, kun harjoitus vaihtuu toiseksi. Joskus raja tuntuu asettuvan näin toimien kommunikaation kannalta epäluontevaan kohtaan, mutta useimmiten jako on käytännön mukainen. Lauluohjelmistojaksossa tilanne ei ole välttämättä sama: kesken ohjelmistonkäsittelyn teknisten seikkojen avuksi voidaan ottaa myös ääniharjoituksia. Syklin vaihtaminen ei anna kuitenkaan oikeaa kuvaa kommunikaation sisällöstä, koska tietyn laulun yhteydessä käytetyt harjoitukset palvelevat yleensä kiinteästi samaa päämäärää ja kuuluvat yhteen. Sykliä nimityksissä en ole noudattanut mitään ennalta määrättyä luokitusta, vaan olen pyrkinyt antamaan syklille nimen, josta sen keskeinen sisältö käy hyvin ilmi.

Episodi-nimitystä olen käyttänyt tässä samoin, kuin Leiwo työryhmineen: episodi on pienin tietyn didaktisen tavoitteen sisältävä kommunikaation osa. Didaktisia tavoitteita voivat olla esim. ominaisuuksien tai periaatteiden oppiminen. Laulutuntiin sovellettuna olen käyttänyt

episodi-nimitystä esim. ääniharjoitusjaksossa oppitunnin osasta, jossa tehdään tiettyä, samaa asiaa harjoittavia ääniharjoituksia. Lauluohjelmistojaksossa taas episodin muodostaa tietyn laulun harjoittaminen: yksi laulu muodostaa aina itsessään yhtenäisen pedagogisen kokonaisuuden omine ongelmineen ja tavoitteineen.

Jakso tarkoittaa myös tässä - kuten esikuvana olevassa Leiwon työryhmän teoriassakin - yhtä suurta oppitunnin toiminnallista osaa, kuten uuden asian opettaminen tai harjoitusten tekeminen. Laulutunnin jaksot ovat yleensä siirtymäjaksoja, ääniharjoitusjaksoja ja lauluohjelmistojaksoja, jotka voivat jakaantua mm. "tavalliseen" lauluohjelmiston harjoittamiseen ja säästysharjoituksiin.

3.2 Ilmausluokitus

3.2.1 Ilmausten pedagogis-kognitiivinen luokitus

Ilmausten pääluokat

A Tietoa esittävät:

- 1 Nimeäminen ja luokittelu**
- 2 Määritelmä**
- 3 Kuvaus**
- 4 Kertomus**
- 5 Vertailu**
- 6 Syy-seuraus**
- 7 Perustelu**
- 8 Arvio**
- 9 Mieli-pide**
- 10 Päätelmä, yleistys**
- 11 Neuvo**
- 12 Esimerkkisuoritus**
- 13 Selitys**

B Tietoa jaksottavat:

- 20 Kokoaminen**
- 21 Viittaus käsiteltyyn**
- 22 Johdanto käsiteltävään**
- 23 Siirtymä**

C Kysyminen:

- 30 Vaihtoehtokysymykset**
- 31 Nimeämis- ja luokittelukysymys**

- 32 Määrittely- ja kuvaamiskysymys**
- 33 Syy-, seuraus- ja perustelukysymys**
- 34 Vertailukysymys**
- 35 Arvioimiskysymys**
- 36 Avoin kysymys**
- 37 Neuvon pyyntö**
- 38 Muu kysymys**

D Vastaaminen:

- 40 Vaihtoehtovastaus**
- 41 Nimeämis- ja luokitteluvastaus**
- 42 Määrittely- ja kuvaamisvastaus**
- 43 Syy-, seuraus- ja perusteluvastaus**
- 44 Vertailuvastaus**
- 45 Arviointivastaus**
- 46 Avoin vastaus**
- 47 Neuvo**
- 48 Muut vastaus**
- 49 Mallintoisto**
- 50 Ohjeiden toteuttaminen**
- 51 Valmistautuminen**

E Toiminta ja toiminnan säätely:

- 60 Toimintakehotus**
- 62 Ei-teemallinen kysymys**
- 63 Ohje tai ei-teemallinen vastaus**
- 64 Työrauhakäsky**
- 65 Kontaktinotto**
- 66 Kieltäytyminen ja vastaehdotus**
- 67 Reaktion kuittaus**
- 68 Hyväksyminen**
- 69 Kielto**
- 100 Käsky**

F Arviointi:

- 70 Oppilaan arviointi**
- 71 Vastauksen/ suorituksen arviointi**

G Muu:

- 80** Elävöittäminen
- 81** Kohteliaisuudet
- 82** Täyteilmaukset
- 83** Epäasiallisuudet
- 84** Leikit ja pelit
- 85** Epäselvät tapaukset
- 86** Näytteleminen
- 87** Musiikkiesitys
- 88** Vertaus, mielikuvan käyttö
- 89** Huumori

H Kommentointi:

- 90** Vastauksen suorituksen kommentointi ja muotoilu
- 91** Materiaalin kommentointi
- 92** Tilanteen ja toimien kommentointi

Lisämääreet

- L1** Laajentava
- L2** Täsmäntävä
- L3** Toistava
- L4** Vihjeen antava
- L5** Vaihtoehdon esittävä
- L6** Korjaava
- L7** Keskeneräinen ilmaus
- L8** Opettajan oma vastaus
- L9** Omaan kokemukseen perustuva
- L10** Taiteellinen
- L 11** Tekninen
- L12** Uutta tietoa esittävä
- L13** Keskeyttävä
- L14** Virheen esittävä
- L15** Lainauksen esittävä
- L16** Sisällöstä aiheutuvan voimakkaan affektiivisen latauksen sisältävä
- L17** Näytelty
- L18** Epäonnistunut/ epäselvä
- L19** Täydentävä
- L20** Esityksellinen
- L21** Musiikin tyyliin tai historiaan liittyvä

3.2.2 Sosiaalis-affektiivinen luokitus

- Kat. 1** Yhteenkuuluvuuden osoittaminen, toisen sosiaalista aseman kohottaminen, palkitseminen.
- Kat. 2** Jännityksen laukaiseminen, nauru, leikinlasku, tyytyväisyyden/vapautuneisuuden osoittaminen.
- Kat. 3** Hyväksyminen, ymmärtäminen, mukautuminen.
- Kat. 4** Hyväksyminen, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen.
- Kat. 5** Affektiivisesti neutraali ilmaus, tosiasiatieto tms.
- Kat. 6** Asiakritiikki, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen.
- Kat. 7** Henkilökohtainen kritiikki, erimielisyys.
- Kat. 8** Jännittyneisyyden osoittaminen, avunpyyntö.
- Kat. 9** Vihamielisyyden osoittaminen, toisen sosiaalisen aseman väheksyminen.

3.2.3 Interaktiotyyppin luokitus

verb	verbaalinen, kielellinen ilmaus
vok	vokaalinen, laulettu ilmaus
gest	gestinen, eleillä välitetty ilmaus
exp	ekspressiivinen, ilmeillä välitetty ilmaus
pos	positionaalinen, paikan, tilan tai aseman avulla välitetty ilmaus
takt	taktiilinen, kosketuksen avulla välitetty ilmaus
instr	instrumentaalinen, soittoon perustuva ilmaus

3.3 Muutokset esikuvana olleisiin luokituksiin

3.3.1 Ilmausten pääluokat

Suurimmat muutokset esikuvana olleeseen systeemiin tulevat esille Leiwon työryhmän kielellisen vuorovaikutuksen ilmausluokituksen sovellutuksessa.

Tietoa esittävien ilmausten luokituksessa on eroa muutaman lisätyn ilmauksen verran: Koodinnumero 12, esimerkkisuoritus, on yksi käytetyimmistä laulutunnin ilmaustyypeistä. Esimerkillä opettaja välittää parhaiten tiedon siitä, kuinka jokin harjoitus, laulu tai niiden osa tulisi tehdä. Laulua ei olekaan turhaan nimitetty "matkimistaiteeksi"; laulua opiskelevan lähes ainoa tie edistymiseen on kuunteleminen ja oikeiden suoritusten matkiminen, koska äänentuottoelinten hallinta perustuu hyvin suurelta osin vain välillisesti hallittavissa oleviin fyysisiin tapahtumiin. Laulajan suoritusta on mahdotonta korjata ulkoapäin, vaan suorituksen muokkaamisen täytyy

lähteä laulajan sisältä, omin korvin kuullusta esimerkistä, kuulovaikutelman elementtien osittain emotionaaliseen osittain älylliseen oivaltamisesta ja sen henkilökohtaisesta fyysistämisestä omassa suorituksessa.

Toinen lisäys, koodinumero 13, selitys, on luonteeltaan ainoastaan ilmausluokitusta täydentävä ja on käytetty silloin, kun opettajan selitys ei sovellu aiempiin tietoa esittävien ilmausten luokkiin.

Vastausten osalta lisäyksiä on kaksi: 50 ohjeiden toteuttaminen, joka voidaan mielestäni tulkita vastaukseksi. Koodinumero 51 ,valmistautuminen, on usein nonverbaalista, annettujen ohjeiden "maistelemista", oikean asennon ja asenteen etsimistä, joka syystä tai toisesta ei kuitenkaan johda varsinaiseen suoritukseen, mutta on kuitenkin vastaus opettajan ohjelisiin tai kysymyksen.

"Vastaus"-nimitys on joiltakin osin epäsopiva laulutuntiin sovellettuna, sillä laulunopetus ei perustu kouluopetuksen tavoin opettajan kysymyksiin ja oppilaan vastauksiin, vaan kokonaisvaltaiseen tekemiseen ja tapahtumiseen. Oppilaan suoritus, jossa oppilas noudattaa tarkasti opettajan antamia ohjeita, on siis koodattu numerolla 50. Toinen yleinen vastaustyyppi on mallintoisto, joka on kielellisen vuorovaikutuksen tutkimuksessakin käytetty ilmauskoodi. Laulutunneilla mallintoistoilmauksen osuus on kuitenkin paljon suurempi, kuin luokkaopetuksessa, sillä lähes kaikki oppilaan vastausiirrot opettajan esimerkki-ilmauksen jälkeen sisältävät mallintoistoilmauksen. Mallintoiston ja ohjeiden toteuttamisen välinen ero onkin se, että mallintoistossa opettaja esittää suoraan kopioitavaksi tarkoitetun ohjeen, esimerkkituotoksen - ohjeiden toteuttamisessa taas ohjeet ovat yleensä eri muodossa, kuin oppilaan seuraava toteutus.

Suoraan kielellisen vuorovaikutuksen tutkimuksesta lainattu vastausilmausten luokitus vaikuttaa hieman vinoutuneelta monien kielelliseen kommunikointiin kuuluvien vastausluokkiensa vuoksi. Luokitusta ei ole muutettu radikaalisti siksi, että laulutuntiaineiston koodaus on suoritettu käyttäen tätä ilmausluokitusta ja litteroinnin koodinumeroitten korjaus olisi suuri ja osittain turhakin työ. Lisäksi näin voidaan helposti vertailla luokkaopetuksen ja henkilökohtaisen musiikinopetuksen välisiä eroja kommunikaatiossa. Jatkosovellutuksissa olisi kuitenkin aiheellista vähentää vastausluokituksen verbaalisten ilmausten yksityiskohtaisuutta. Yleisesti koodaukseen on lisätty "vastaus" sanan rinnalle sana: "suoritus", koska vastaukset ovat usein tapahtuman luonteisia.

Kysymysryhmästä on jätetty taas pois kaikki alaotsikot, joita alkuperäisessä luokituksessa käytetään, koska kysymyksiä esiintyy laulutunneilla enemmän, kuin selkeitä vastauksia ja ne voivat hyvin sijoittua kielellisen vuorovaikutuksen pohjalta luotuihin luokkiin. Eikä kyseessä välttämättä ole kuulustelukysymys - kuten alkuperäisessä järjestelmässä on nimetty - vaikka opettaja esittääkin esim. vertailukysymyksen, joten selkeämpää on puhua yleensä kysymyksistä.

Toiminta ja toiminnan säätely -ryhmässä on lisättyjä ilmausluokkia kolme: 68, hyväksyminen; 69, kielto ja 100 käsky. Hyväksyminen ja myöntyminen on paitsi affektiivinen ilmaus, myös mahdollinen ilmauksen kognitiivisen sisällön luokka. Laulutunnilla hyväksyminen onkin tiheästi esiintyvä oppilaan ilmaustyyppi yleensä selkeästi opettajajohtoisessa kommunikaatiossa. Kielto voi usein samaistua oppilaan tai suorituksen arvioinnin ilmaukseen tai - samoin kuin käsky - toimintakehoitukseen. Ilmauksen sävy on kuitenkin ratkaisevasti erilainen toimintakehoituksessa tai toisaalta käskyssä ja kiellossa, joten ne on katsottu aiheelliseksi erottaa toisistaan tässä muiltakin osin hyvin yksityiskohtaisessa luokitusjärjestelmässä. Pois jätettyjä ilmauksia tässä ryhmässä on yksi: 61 vastaajan tai tekijän nimeäminen. Yksityisopetuksessa vastaajan nimeäminen on luonnollisesti tarpeeton. Muista luokista esim. työrauhakäsky on miltei tarpeeton, mutta kuitenkin mahdollinen, joten sitä ei ole poistettu.

Ryhmässä "muu" hiukan tarpeettomia ovat mm. ilmaukset 82, täyteilmaukset ja 83, elävöittäminen. Elävöittäminen esiintyy yleensä tähän joukkoon lisättyjen ilmausten ryhmissä: 86, näytteleminen ja 88, vertaus, mielikuvan käyttö. Omiksi luokikseen näyttelemis- ja mielikuvailmaukset on syytä erottaa runsaan esiintymisen ja laulunopetuksessa merkittävän luonteen vuoksi. Kolmas ilmaus, jonka olen lisännyt on 87, musiikkiesitys, jolla tarkoitetaan joko oppilaan tai opettajan lauluesitystä, joka ei ole suoraan matkittavaksi tarkoitettu esimerkki tai tarkasti ohjeiden mukaisesti toteutettu suoritus, vaan hieman pidempi, valmistettu, itsenäisiä ratkaisuja ja mahdollisesti - taiteellista näkemystä osoittava esitys, joka on esittäjänsä hallitsema ja esitettäväksi tarkoitettu.

3.3.2 Lisämääreet

Lisämääreiden ryhmässä muutokset alkuperäiseen *Leivo, Kuusinen, Nykänen, Pöyhönen* -työryhmän käyttämään luokitukseen ovat suurimmat. Mielestäni se ilmentää sitä, että opetuksen sisältö on tietyltä osin aina sama - opetukseen liittyy kysymistä, vastaamista, arviointia jne. - mutta ilmenemistävät ja opetuksen erityispiirteet vaihtelevat opetustapahtuman ja oppiaineen myötä. Lisämääreiden suhteen laulutuntisovelluksessa ei ole käytetty alaotsikoita, vaikka lisämääreet onkin ryhmitelty hieman aiheen mukaan. Alkuperäisen luokituksen yleisistä lisämääreistä käyttöön ovat jääneet ilmaukset: *esimerkin sisältävä ilmaus, keskeneräinen ilmaus ja opettajan oma vastaus*. Sekä sisällölliset lisämääreet: *laajentava, täsmentävä, toistava, vihjeen antava, vaihtoehdon esittävä ja korjaava*. Affektiivisia lisämääreitä ei ole ollut tarpeellista käyttää erillisen sosiaalis-affektiivisen luokituksen vuoksi ja oppilaan suoritusta evaluoivat lisämääreet vaikuttavat mielestäni alkuperäisessä muodossaan hiukan turhilta.

Lisäksi alkuperäiseen luokitukseen olen ottanut täydennykseksi yleisluontoisia lisämääreitä: *omaan kokemukseen perustuva, uutta tietoa esittävä, keskeyttävä, virheen esittävä, lainauksen esittävä, epäselvä tai -onnistunut ja täydentävä ilmaus*. Sekä lisäksi musiikilliseen esittämiseen

liittyvät lisämääreet: *taiiteellinen, tekninen, esityksellinen, musiikin tyyliin tai historiaan liittyvä, tehtävän sisällön aiheuttaman voimakkaan tunnelatauksen sisältämä ja näytelty ilmaus.*

Näyttelemine on mainittu tässä luokituksessa kaksi kertaa, sekä pää- että lisämääriyksessä, sillä näytellyillä suorituksilla voi laulunopetuksessa olla suuri merkitys, koska niitä esiintyy melko usein ja ne voivat olla sekä pääasiallista että sivumerkityksellistä kommunikaatiota.

Lisämääreiden koodinumerointi voi vaikuttaa epäjärjestelmälliseltä. Numeroinnin sekavuus johtuu kuitenkin siitä, että erilaiset lisäkoodien käyttötärpeet ovat tulleet esille vähitellen laulutuntiaineistoa analysoitaessa ja myöhempi luokittelu ryhmittäin on "sekoittanut" numeroinnin. Lisämääriytystä ei ole käytetty aina, jokaisen ilmauksen koodauksessa, vaan vain silloin, kun koodaajan mielestä sisältöä on ollut mahdotonta kuvata pelkästään pääluokituksen avulla. Lisämääriytys on nimensä mukaisesti toiminut siis vain lisänä ja tarkennuksena.

TUTKIMUSAINEISTON ANALYYSI

1 Analyysit

1.1 Yleisiä huomioita analyyseistä

Oppituntien analyysimateriaali sisältää tunnin kommunikaation litteraation, taulukot kommunikaation ilmausten määristä ja niiden keskinäisiä suhteista sekä analyysien tulokset sanallises-
sa muodossa. Lukemisen helpottamiseksi litteraatio ja taulukot on merkitty omalla marginaali-
värillään kullakin oppitunnilla. Taulukoissa kunkin ryhmän tärkeimmät arvot on merkitty + -mer-
killä ja ++ -merkillä, jos määrä on ryhmässä yli puolet suhteellisista määristä. Kaikkien oppitun-
tien analyysien jälkeen on esitetty analyysien vertailu kaavioiden muodossa.

1.1.1 Analyysikaavioiden laajuudet

Oppituntien analyysikaavioista on heti aluksi mainittava syyt niiden erilaisiin laajuuksiin. Kaksi ensimmäistä oppituntia ovat ensimmäisen opettajan, Jorma Elorinteen tunneilta ja oppitunnit kolme ja neljä Seija Mikkosen tunneilta. On havaittavissa, että tunnit yksi ja kaksi on litteroitu laajemmin ja selitys siihen on kommunikaation erilaisuus eri opettajilla. Elorinteen opetustyyli on nopeampainen ja sisältää paljon nopeasti vaihtuvia, pieniä kommunikaatioyksiköitä, joiden litterointi on vaivalloista ja vaatii erityistä tarkkuutta, sillä huolimattomuus ja ylimalkaisuus hä-
vittäisi jotakin tämän kommunikaation erityisluonteesta ja "vesittäisi" analyysin. Mikkosen kom-
munkointi on rauhallisempaa ja se "hengittää pidemmissä jaksoissa", joten sen koodaaminen on helpompaa ja vaatii vähemmän tilaa. Analyysikaavion laajuus ei siis suoranaisesti kerro esim. käsiteltyä opetusaikaa.

Myös saman opettajan tunnit on koodattu hieman eri tavoin. Olen pyrkinyt perehtymään ensimmäiseen oppituntiin kultakin opettajalta huolellisemmin, jotta pääsisin perille kyseisen opettajan tyylistä. Ensimmäisestä tunnista on siis analysoitu tarkasti pidempiä jaksoja ja analyysikaavio on näin laajempi.

1.1.2 Analyysikaavioiden rakenne

Opetustilanteen kommunikaation litteraatio on pyritty tekemään mahdollisimman havainnolliseksi. Tärkein selkeyttäjä on analyysikaavion janomainen perusrakenne: opetustilanteen kommunikaation tapahtumat seuraavat toisiaan perätysten, ajallisella jatkumona. Litteraatiosta ei käy kuitenkaan suoranaisesti ilmi tapahtumien ajallinen kesto: yksiköt eivät kuvaa suoraan niiden reaalikestoja, vaan ainoastaan ylimalkaisesta. Esim. pitkältä näyttävä siirto on pitkähkö, mutta ei välttämättä "kaksi kertaa pidempi" toiseen siirtoon verrattuna, kuten analyysikaavion perusteella näyttäisi. Kaavion ja reaalikeston vastaavuus on siis suhteellista. Tarkan mittarin todelliseen tapahtuma-aikaan antavat kaavioon merkityt aikamääritykset, joita on merkitty mm. siirtoa suurempien rakenneyksiköiden rajakohtiin.

Analyysikaavioissa pienimmät luokiteltavat rakenneyksiköt, ilmaukset, näkyvät laatikoina, joiden ylä- tai alapuolelle on merkitty, mitä henkilö on tällä hetkellä sanonut tai tehnyt. Verbaalisen kommunikaation olen ilmaissut tarkasti lainattuina repliikkinä. Usein tällä kohtaa litterointi on kuitenkin ollut hyvin vaikeaa epäselvien, miettivien ja jahkailevien repliikien kohdalla, kun tutkittava on esim. etsinyt oikeaa sanamuotoa. Olen pyrkinyt noudattamaan litteroinnissa "terveen järjen periaatetta" eli jättämään pois merkityksettömän tuntuista, pitkiä "änkytysjaksoja" ja merkitsemään muistiin vain sen verran epäselvää repliikointia, että kommunikaation sävy käy ilmi koodauksesta.

Ilmauksia kuvaaviin laatikoihin on merkitty kolmelle riville numero- tai kirjainkoodeja. Nämä ovat lyhenteitä, jotka kuvaavat ilmausluokituksen kolmea dimensioa: ylimmällä rivillä on luokiteltajan mielestä ilmauksen sisältöä vastaava pedagogis-kognitiivisen luokan ilmauskoodi, toisella rivillä on määritelty sosiaalis-affektiivisen koodauksen luokka ja kolmannella rivillä, kirjainlyhenteellä interaktiotyyppi. Ilmaus vaihtuu toiseksi, kun jokin edellä mainituista dimensioista vaihtuu selkeästi toiseksi.

Ilmausta seuraavaksi suurempi rakenneyksikkö, siirto, on merkitty "ilmauslaatikoiden" alle pystyviivoitetulla janalla. Joskus ilmaus ja siirto ovat yhteneväiset eli yksi siirto sisältää vain yhden ilmauksen, mutta yleisemmin - varsinkin opettajan osalla - yksi siirto sisältää useita ilmauksia.

Siirto kestää lähes aina yhden "vuorosanan" ajan eli niin kauan, kuin "pallo" on jommalla kummalla kommunikoijista. Silloin tällöin saattaa vuorovaikutustapahtumaa kuvata kuitenkin

paremmin se, että koodataan siirto vaihtuneeksi vaikka ilmaukset jatkuvat yhtenäisesti, mikäli aihe tai kommunikaation tarkoitus vaihtuvat selkeästi.

Kahden henkilön kommunikaatio on ollut helppo ilmaista selkeänä kaaviona: aikajanan - eli suurempien rakenneyksiköiden kuvauksen jatkumon - yläpuolelle on merkitty aina opettajan ja alapuolelle oppilaan ilmaukset ja siirrot. Näin on ollut yksinkertaista ilmaista myös yhtäaikaista tapahtuva kommunikaatio.

Jananomaisesti esitetyt suuremmat rakenneyksiköt on kuvattu kaaviossa keskellä. Siirtoa seuraava suurempi rakenneyksikkö on sykli ja se on merkitty vinoviivoitetulla janalla. Syklit on nimetty niiden sisällön mukaisesti, ilman ennalta määriteltyä luokitusta, mutta siten, että osan sisältö käy nimityksestä ilmi. Sykliä nimityksistä olisi varmasti mahdollista koota yksinkertainen luokituskin; yleisimmin esiintyvät nimitykset "johdantocykli", "opetussykli" tai "musiikkiesityssykli". Sykliä ajalliset kestot on mainittu aina niiden vaihtuessa ja rajakohta on helppo havaita literaatiossa vinoviivoituksen muuttuvasta suunnasta. Sykliä vaihtuminen määräytyy aiempina mainittujen perusteiden mukaisesti: sykli vaihtuu, kun opetustapahtumassa siirrytään selvästi toisen asian pariin esim. opetuksesta tai esityksestä kommentointiin tai kun työstettävänä oleva ääniharjoitus vaihtuu toiseksi.

Syklit muodostavat suurempia rakenneyksiköitä, episodeja. Episodi-nimitys tuntuu joskus tarpeettomalta tai vaikealta määrittää laulutuntien ääniharjoitusjaksoissa, sillä episodi on määritelty - sekä tässä työssä, että esikuvan olleessa järjestelmässä - pienimmäksi opetuksellisen tavoitteen sisältäväksi yksiköksi. Episodi muodostuu luontevasti sykleistä, jotka eivät itsessään muodosta täydellistä opetuksellista kokonaisuutta, kuten on esim. kommentti- tai musiikkiesityssyklin laita. Vaikeampia ovat kuitenkin ne tapaukset, jolloin tunnilla tehdään ääniharjoitusta siten, ettei sen käsittelyssä voi erottaa useita syklejä. Tällöin ääniharjoituksen teko muodostaa itsessään pienimmän opetuksellisen kokonaisuuden eli suoraan episodin. Episodin ja syklin yhtenevyyden ei tarvitse kuitenkaan muodostua ongelmaksi - tällöin on vain kyse tapauksesta, jolloin episodi sisältää vain yhden syklin. Edellä mainittu tilanne muodostuu kuitenkin niin usein, että rakenneluokitusta voisi olla aiheellista muuttaa.

Episodi-nimityksen olen kuitenkin varannut ääniharjoitusjaksossa periaatteellisella ratkaisulla kokonaisuudelle, jossa harjoitetaan tiettyä asiaa, ehkä useidenkin harjoitusten avulla. Tunnin seuraajan on kuitenkin vaikea joskus päättää, onko kahden harjoituksen tavoite saman asian kehittäminen vai onko painotus erilainen. Opettaja ja oppilas voivat olla asiasta perillä pitkän yhteistyönsä pohjalta, mutta toisaalta on mahdollista, ettei ääniharjoitusten tarkoitus selvene suoranaisesti oppilaallekaan - aina ei opettajakaan ole ehkä harkinnut asiaa loppuun, vaikka käsittelemäni aineiston suhteen ei näissä tapauksissa vaikuttanut siltä. Kysymyksen arvoinen asia on, pitäisikö tunnin lähitavoitteiden, esim. ääniharjoituksen tarkoituksen, tulla yleensäkin selvemmin esille.

Lauluohjelmiston käsittelyssä episodille on selkeä rajaaja: laulun vaihtuessa toiseksi episodi vaihtuu. Musiikkikappale muodostaa itsessään yhtenäisen pedagogisen kokonaisuuden.

Jakso on suurin rakennekokonaisuus oppitunnilla. Tällaisia ovat esim. siirtymäjaksot, ääniharjoitusjaksot tai lauluohjelmiston käsittelyjaksot. Jakso on kohtuullisen helppo määrittää yksiselitteisesti ja litteraatiossa on nimetty myös nämä samoin kuin episoditkin ilman ennalta määrättyä nimitysluokitusta. Jaksoista on merkitty myös ajallinen kesto. Kunkin osan ajallinen kesto on sitä kuvaavan janan lopussa. Alin aikamerkintä kertoo siis tunnin kokonaiskeston, sillä rakenneyksiköt muuttuvat pienemmästä suurempaan mentäessä kaaviossa alaspäin. Jos alinmaksi merkitty jakso ei ole tunnin ensimmäinen, jakson alapuolelle on rajakohtiin merkitty tunnin kokonaiskesto. Muiden, kuin ensimmäisen jakson kohdalla, jaksoa kuvaavan janan loppuun merkitty aikamäärä kuvaa vain kyseisen jakson kesto, ei koko opetustapahtuman. Koodausjanan jatkuessa riviltä toiselle rakenneyksiköt on kuvattu jatkuvaksi, jos janat ulottuvat yli viimeisen "ilmauslaatikon" rivin lopussa.

Tärkeä yleinen havainto tätä aineistoa tarkastelevalle on aiempanakin mainittu velvollisuus tutustua sekä videonauhoitteeseen, että kirjalliseen analyysiin yhtäaikaan. Kumpikaan ei anna yksin oikeaa kuvaa tapahtumista ja siitä, miten niistä on päädytty tässä työssä esitettyihin lopputuloksiin.

1.1.3 Hajahavaintoja

Kunkin tunnin litteraatiota ja analyysiä seuraa tarkastelu, jossa käsitellään havaittuja seikkoja lähinnä määrälliseltä kannalta ja tehdään niistä päätelmiä. Aineiston ajallisesta suppeudesta ja pienten tunnin osien käsittelystä johtuen olen katsonut perustelluksi jättää pois laajemmat tilastolliset analyysit: korrelaatiot, hajonnat ym., koska olisi erittäin tulkinnanvarainen kysymys, mitä kukin luku kertoisi tässä aineistossa.

Selvää on, että tietyn tyyppiseen tulokseen on ollut vaikuttamassa monta osatekijää, joiden merkitystä laskennallisten suoritusten jälkeen olisi hyvin vaikeaa arvioida. Tarkkuudeksi tällaisessa aineistossa riittää nähdäkseni suuruusjärjestys ja tärkeimmäksi laskutoimitukseksi yhteen- ja prosenttilasku.

Koodauksen kuluessa on esiintynyt muutamia asioita, jotka lienee parasta mainita tässä yhteydessä:

- lisämääreitä on käytetty vain silloin, kun ne ovat tuntuneet ehdottoman välttämättömiltä. Esim. lisämääreitä "tekninen" ja "taiteellinen" on käytetty vain poikkeavissa tilanteissa, ei esim. silloin, kun asiayhteydestä käy selvästi ilmi, että työskennellään tekniikan parissa. Usein tällainen jaottelu on myös vaikeaa. Teknisen, taiteellisen, esityksellisen ym. näkökulman huomioiminen voisi kuitenkin olla erillisen tarkastelun mielenkiintoinen

kohde.

- koodausongelmia on voinut aiheuttaa se, ettei aina tiedä, kumpi on äänessä, opettaja vai oppilas, mikäli toinen liikuttaa äänettömästi suutaan toisen suorituksen aikana. Näin tapahtuukin melko usein: oppilas kokeilee opettajan esimerkin mukaista tuottotapaa tai opettaja ohjaa oppilasta äänettömällä esimerkillä.
- kahden henkilön välinen kommunikaatio on intensiivistä ja kummankin osuus on koko ajan merkittävä. Kuitenkin siirrot on ilmaistu analyysissa siten, että käy ilmi, kuinka kommunikaation painopiste vaihtelee toiselta toiselle. Se, että toinen henkilö ei näytä välillä kommunikoivan lainkaan, ei tietysti vastaa todellisuutta. Jos toisella henkilöllä on hyvin pitkä siirto - yleensä on kyse opettajasta - on myös tärkeää, että paikalla on joku toinen kuulijana. Muuten ilmausten sisällön prosessi, kehitys pysähtyy. Kuuntelijan ratkaisevan merkityksen vuoksi hänen osuutensa on koodattu näkyviin silloin, kun se pitkäsiirtoisissa jaksoissa on kommunikaation kannalta merkittävää.
- jos ilmaus sisältää voimakkaan affektiivisen latauksen, joka johtuu esitettävän asian sisällöstä, eikä kommunikoivien henkilöiden keskinäisestä suhteesta ja mielipiteistä, affektiivista luokitusta on vaikea tehdä. Useimmiten koodaukseen on tällöin merkitty lisämääre: "voimakkaan affektiivisen latauksen sisältävä" ja varsinainen sosiaalis-affektiivinen koodinnumero on laitettu sulkuihin osoittamaan, että sitä on vaikea määrittää.
- kaksissa lainausmerkeissä esitetty ilmaus tarkoittaa, että puhuja on lainannut puheeseensa, jonkun muun tekstiä tai lausetta tai esittää itse keksimäänsä roolihenkilöä. Puhuja ei ole "oma itsensä".
- tunnit, joilla on säestäjä mukana, on koodattu normaalisti opettajan ja oppilaan väliseksi kommunikaatioksi ja säestäjän osuus on huomioitu vain, kun se on vaikuttanut erityisesti opetustilanteen vuorovaikutukseen. Litteraatioissa säestäjän osuudet - esim. alkusoitot - on merkitty oppilaan puolelle.
- lisämääreiden prosenttiluvut kuvaavat kunkin lisämääreen määrää lisämääreryhmässä, ei koko ilmausjoukossa. Esim. oppitunnilla 1 L7, 18% ei siis tarkoita, että kaikista opettajan ilmauksista 18% olisi ollut keskeneräisiä, vaan että lisämäärein varustetuista opettajan ilmauksista 18% oli keskeneräisiä.

OPETTAJA

Laulaa malliksi "lähdeään siinä..." ääniharjoituksen
 1 22 ilmaus 12 3/ L7 12
 2 5 5 5 verb
 3 verb vok gest

Siiro
 Sykli
 Episodi
 Jätso

OPETTAJA JA OPPILAS

ensimmäinen harjoitus
 suoraat äänitavauharjoitukset
 ääniharjoitusjätso

"Täältä suki..." Esimerkkisuoritus... jatkuu
 11/ L2 L6 12/ L2 L6 12 11
 6 verb gest 6 vok gest 5 vok instr

OPETTAJA

Opettaja kuitaa oppilaan suorituksen hyväksytyksi vaihtamalla harjoitusta
 12/ L12 L11
 4 vok

kolmas harjoitus

OPPILAS

Siiro ilmaus
 1 49
 2 4
 3 vok gest

Oppilas laulaa harjoituksen osittain yhtäaikaan opettajan kanssa.

49/ L6
 4 vok gest

Oppilas toistaa harjoituksen

49
 4 vok

Oppilas toistaa harjoituksen mallin mukaan.

49
 5 vok

Oppilas toteuttaa annetun tehtävän

OPPILAS

Opettaja nousee seisomaan ja tulee oppilaan luo voidakseen ohjata tätä kosketuksella "Noin. Vielä kerran."
 71 60/ L11
 4 verb pos gest

Oppitajan keskeytyks: "Vähän ilmaisi"
 71 11 / L 11 L 13
 6 verb takl.

Ajattelle tässäkin silmiä! Esimerkkisuoritus
 "Main korkealla, oppilasta havain-
 ääniharjoituksesta Ajattelle..." nolisesti kosketetaan
 11 / L 6 L 11 11/ L 2 11 / L 6 L 11 11
 6 verb takl. 6 vok exp 6 vok exp 5 vok + takl.

* Ei sun tarvitse sitä näyttää. Kyllä se menee sinne! Hymyä.
 63
 6 2 verb gest

Oppilas aloittaa annetun tehtävän suorittamiseen
 50/ L 7
 5 vok

Oppilas aloittaa annetun tehtävän suorittamisen
 50/ L 6
 5 vok

Oppilas toteuttaa annetun tehtävän

Oppilas laulaa harjoituksen tehden samalla äänensijotusta kuvaväran ehen.
 50
 5 vok gest

Oppilas laulaa harjoituksen

50/ L 6
 4 2 vok

Oppilas laulaa harjoituksen

"Kato" Laukaa malliksi ilmeillen voimakkaasti

11	60 / L 13	12/ L 6	11	60	12	12	12
6	6	6	5	5	5	5	5
verb	vok exp	vok exp	verb	verb	exp	vok exp	vok exp

"Ota se näin: kato!"

Pekkiä asennetta kuvaava ilme

11	6	12	12
6	5	5	5
verb	verb	exp	vok exp

"Pysäytä!"

11	11	L 13
6	6	6
verb	verb	gest

"Eiä työnnä sitä! Pysäy..." Osoittaa sormellaan.

"Jooli" yhtaän yrität... Laulettu esim.

71	13,6,7,21/ L 12	6/ L 7	12/ L 14	9/ L 15	L 16
3	6	5 2	5 2	6 2	6 2
verb	verb	verb gest tats	verb gest tats	verb	verb

"Sillo tämä rassukka lähti appotsasta... sen jälkeen tapahtu... Soittaa pianoita että sä laulat näin..." malliksi huonon väsy ääni!"

"Kato muuten jos sinä työnnät si... ässä on juuri se ongelma, josta me puhutaan... Jos sä me puhutaan..."

"Korjaa asentoa."

"Äi nyt ei väsy. Kään!"

12	86	13	5	13	5	100
2	5	5	5	5	5	5
verb gest	verb	verb	pos	verb tats	verb tats	verb tats

"Aukasei Pysähdys"

Nousee ja menee oppilaan luo

50 / L 7	50 / L 7	50 / L 6
4	5	4
exp gest	vok	vok

Oppilas aloittaa suorituksen, Oppilas aloittaa laulamista harjoituksen laulamisen ohjeiden mukaan.

"Hyvä!"

71	12	12	86 / L16,2,3
4	5	(5)	(5)
verb tats	vok	vok exp	(vok) exp gest

Uuden harjoituksen mallisuoritus

"Jaa-to"

12	12	86 / L16,2,3
5	(5)	(5)
vok exp	(vok) exp gest	(vok) exp gest

Uusi harjoitus: Pekki ännähdys. "Jaa-to" - porta- Kuvaat harjoituksen mento. arfektivista sieaitoa.

"Eliku..."

71 / L 13	12 / L 16, 3
6	6
verb gest	vok exp gest

Esimerkkisuoritus: "Jaa-to"

"Äi nyt ei väsy. Kään!"

68	4	verb gest
----	---	-----------

Hymähdys ja hymy

"Aukasei Pysähdys"

Kontrolli myös kosketuksella.

50	50	49
5	5	5
vok	vok	vok

Oppilas laulaa annettua tehtävää

Oppilas laulaa annettua annetus mallin

Oppilas aloittaa mallintolston."Jaa..."

"Eliku..."

49 / L 7	49 / L 6
4	4
vok exp gest	vok gest exp

Oppilas aloittaa mallintolston."Jaa..."

"Ohkasempi kato alotetaan..."
Esimerkkisuoritus

71	11/ L 2, 6	12/ L 2
6	5	5
verb	vok	gest exp

49	4
gest exp	vok exp

Oppilas suorittaa äännettömästi mukana harjoituksen

"Ei aukesse emmen kuin se on siellä..."
Esimerkkisuoritus

71	69/ L 13	60/ L 7	6	6
verb gest	verb gest	vok exp	5	verb takt

49	4
gest exp	vok exp

Oppilas toistaa harjoituksen

"Joo..."
Esimerkkisuoritus

71	60/ L 7	12/ L 2, 16	11,13/ L 7
6	6	6	5
verb gest	vok exp	verb takt	5

50/ L 16, 6	4
vok exp gest	

Oppilas toteuttaa. (Voimakas tunneiltaus parantaa suoritusta).

"Ei aukesse emmen kuin se on siellä..."
Esimerkkisuoritus

71	69/ L 13	60/ L 7	12/ L 2, 16	11,13/ L 7
verb gest	verb gest	vok exp	5	verb takt

50/ L 16, 6	4
vok exp gest	

Oppilas toteuttaa. (Voimakas tunneiltaus parantaa suoritusta).

Opettaja ohjaa eleillä, laulaa äännettömästi mukana, arvioida.

11	71	6
exp gest		

50/ L 7	8
vok	

Oppilas toistaa harjoituksen.

Uusi harjoitus, joka yhdistää aiheet edellisistä

71	90	20	12	11
4	1	5	4	
verb	gest	vok	gest	

49	4
vok gest	

Oppilas toistaa harjoituksen.

"Joo!"
Nyökkäys.

71	11
4	5
verb gest	Instr

50/ L 7	8
vok exp	

Oppilas aloittaa harjoitusta, mutta keskittyy, koska ei löydä oikeaa korkeutta.

Opettaja soittaa yhden säveln korkeuden määrättäiseksi.

11/ L 6	6
vok	

50/ L 7	8
vok exp	

Oppilas aloittaa harjoitusta, mutta keskittyy, koska ei löydä oikeaa korkeutta.

Ohjaa ilmeillä ja eleillä.
Esimerkkisuoritus

11/ L 4	12/ L 6
6	6 2
exp gest	vok exp gest

50/ L 6	5
vok	

Oppilas laulaa harjoituksen.

"Ei volemia koskaan vaan saundia"
Esiili pianosta okeaa korkeutta harjoituksen toistolle.

90	10	5	11/ L 18
verb	5	5	Instr

49	49	50
exp gest	vok	

Oppilas toteuttaa äännettömästi mukana. Laulaa harjoituksen.

Voimakkaan ekspresivisiä yksittäisiä säveliä korkeuden ja tyylin löytämiseksi.

11/ L 16	(5)
vok exp gest	

50/ L 7	8
vok	

Esiili oikeaa korkeutta. Ei löydä epäselvään ohjeen vuoksi

Esimerkkisuoritus havainnollistavien liikkeiden kera. "Kroppari"

12	11/ L 2	11	13
6	6	6	verb
gest vok			

50	4
vok	

Toteuttaa.

Seuraa mukana äännettömästi eleiden avulla ohjaten. vullia.
Esimerkkisuoritus

12	71	11/ L 16
6	6	(6)
gest	vok gest pos exp	

50/ L 6	4
gest vok	

Toteuttaa vartalonliikkeet toistaen.

Voimakkaita affektiivisiä alukkeita sävyn, "ylimen" löytämiseksi.

11/ L 16 (6) exp gest	71 4 1 verb exp	36 4 verb
-----------------------------	-----------------------	-----------------

"Hyvä! Hymy, se pysyy kropassa?"

71 4 1 verb exp	36 4 verb
-----------------------	-----------------

"Erittäin hyvä!"
Hymy.

71 1 verb exp
----

50 min. 30 sek

50 4 vok gest exp

Toteutus

46 2 verb gest

"Mimmi"
Hymy, nyökkäys.

12 46 1 vok gest exp
----

voimakkaana alukkeita
"kropassa" olevan äänen aistimiseksi.

"Tarkottaa vaan..." Äänk. (ei laulu-) kaverit sano...otti maitoidistkin rennosti kulkemisesta minun mukana.

"Ikaänkuin näin... niinku yks saamulla...meni..."

23/ L 7 5 verb	3 2 5 vok exp	23 4 86 2 verb exp gest	86 2 exp gest pos	4 86/ L 15 2 verb exp gest	6 7 20/ L 7 5 verb
----------------------	---------------------	-------------------------------	-------------------------	----------------------------------	--------------------------

"...meni jaskaapille ja otti kiinni...
"ai, se oikki tyhjä!" Näytteleminen mukana.

"Niin näin, jos ottaa äänestä kiinni...
Ilan kovaa..."

seitys- ja opetusyölli sanallisen soittamisen ja esittämisen epäsuor

siirto limaisu ohuempaa, koska vakurusepa ei ole niin aktiivinen. Oppilaan rooli ei kuitenkaan passiivinen, vaan aktiivisen kuuntelejan rooli. "Yleisöna" oleminen tilanteessa tärkeää:

92 68 2 exp gest

Kuuntelee tarkkavaisesti, seuraa opettajan esitystä, nyökkäilee ja hymyilee.

"...pitää ottaa tästä mukista, kun seillä on ton verran tuota vettä... näin (nostaa varovasti) kiinni, eka näin (rusentaa mukin rkkii)"

3 / L 17 L 14 2 verb gest exp	7 8 / L 11 5 verb	3/ L 16 (2 5) vok exp gest	6 5 verb gest	13/ L 7 5 verb gest	1/ L 7 5 verb	3 6 5 verb pos	3 5 6 verb gest	6 5 5 pos	7 10 11 20 5 verb
-------------------------------------	-------------------------	----------------------------------	---------------------	---------------------------	---------------------	----------------------	-----------------------	-----------------	-------------------------

"nimittäin se asia, se voiman affektiivisella latauk- "Mitä enemmän sä suhde attakkii on just tämä... (naurahkaa säästäjän ed. esityksestä johtuvalle nau- mella. rutte).
tuu myös vartalon- liikkella"

"Jos sä nostat pianoo, niin tottakai sä valmist- "Et taas nostat sitä taudut silloin suureen ikkeseen..." Menee on notkea ja pehmeä ja (äännähoys) iso forte...jos sulla on..."
samailla pianon luo. naan pianoo huonosti. luo.

"Täytyy suhteuttaa se atakki ja mitä laulat. Aina."

92 68 2 exp gest

Oppilaan rooli samoin, kuin edellisessä aktiivisen, oleilla kommentoivan kuuntelejan rooli.

"Pienemmistä suu-
rempaan aina ja oh-
kasasta...leveäm-
mieltä?"
"Ooko samaa
mieltä?"
Äännesimerkki. pään"

12	10	20	36
5	5	1	verb
vok			

"No, hyvä!"
Naurahtaa

67	68
2	verb exp

"Käydäänkö laulamaan?"
Naurahdus

23	36	60
2	5	verb

Siihtymä- ja ohjauksykli
Handelin resitatiivien käsittely
Laulubiemiä käsittelev
4 min. 23 sek.

46	68
4	verb

"Joo-oi!"

67	2
exp	verb

Naurahtaa myös

36	68
2	verb exp

"Joo! Katotaan!"
Hymyilee.

Epäselvää keskustelua
opettajan ja säestäjän kesken.
Oppilas etsii nuotteja.

"Joo-joo! Kaikki!" "Mistä se alkaa?"

46	60	36
5	5	verb

"Ota vähän sieitä
niin päästään tuniamaan
vähän mikä se on."
Sanat kohdistettu säes-
tällelle.

60	5
verb	verb

Siihtymä- ja ohjauksykli
Handelin resitatiivien käsittely
Laulubiemiä käsittelev

36	22
5	verb

"Olettaanko resitatiivikin?"

47	5
verb	gest

"Se alkaa tosta."
Osoittaa sormellaan.

68	4
verb	verb

"Joo!" Säestäjän
kommentti.

11	5
vok	gest

Oppilas hyräilee,
näyttää kädellä
tempoa.

50	5
Instr	verb

Oppilas laulaa resitatiivisäesityksen kanssa. Pisin
yksittäinen siirto tähän mennessä.

87	5
vok	verb

Oppilas laulaa resitatiivisäesityksen kanssa. Pisin
yksittäinen siirto tähän mennessä.

Sekä sykli, episodi, episodi, että jakso muuttuvat: siirrytään laulujen
käsittelyyn. Tähän asti kaikki samaa jaksoa: ääniharjoituksia.
Nauhe-aineistossa pieni tauko, opettajan pyynnöstä ("välipaala-
pausi"), jolloin myös kuvakulmaa muutetaan. Aineistossa
mukana tämän jälkeen myös säestäjä, ei vain oppilas ja opettaja.
Säestäjän osuudet kommunikatiivissa on koodattu vain, jos ne ovat
vaikuttaneet opettajan ja oppilaan väliseen kommunikatiiviseen.
Sinänsä tärkeää osallistumista, soittoa, ei ole koodattu.

Nousee seisomaan.
Näyttää äännettömästi
malikkil asentoa ja
asennetta

11	12	L 4
6	6	gest

"No, no, noi!"
71/ L 7
6
verb

"Meko matalahan
tämä on."

91	6
verb	verb

Opettaja näyttää
kädellä tempoa.

11	5
gest	gest

Musiikkiesitys sykli
1-4-3-2-1
4-3-2-1-4-3-2-1

Oppilas ja kommunikatiivisykli

"Gloo..."
Opettaja toistaa laulaen viimeisen oppilaan laulaman tavun ja karrikoi virheitä laulaen ja eleellä.

71	12/ L 14,11	12/ L 10,11	71	12	69/ L 14
6	6	6	6	6	6
	vok gest	vok gest		verb	vok

"Ei mitään:
Laulaa malliksi pit-
kähkön jaksos saes-
tyksen kanssa antaan
vimeisen oppilaan laulaman ohjeita oikeasta äänen-
tävun ja karrikoi virheitä tuottavasta ja asen-
laulaen ja eleellä.

11	12	11	60	11/ L 4, 8
4	5	5	5	6 2
	vok	vok	verb	vok gest

Opettaja ja oppilas akavat laulaa yhdessä. Opett. antaa ohjeita laulaen ja eleellä.

71/ L 13	12/ L 6, 11	11
6 7	6	6 7
verb	vok gest	verb

"Taati!"
Kokettaa oppilasta malliksi.

71	12/ L 6	60
6	6	5
verb vok	vok	verb takt

90	66	90
4	4	4
verb	verb	verb

"Mmm!" "Eii!"

50	5
vok	gest

Seuraa annettuja ohjeita, laulaa kyseistä laulua.

50/ L 18
5
vok gest

"Gloo..."
Laulaa kyseistä kohtaa.

"Gloo-o-o..."
Esimerkkisuoritus. "Vielä!"

12/ L 6, 13	60
6	5, 6
vok	verb

"Ei, eii voisinko mä ... kun sä teet näin."

71	69	12/ L 14	80	68	6 2	6 2	11	88
6	7	6 7	6 2	6 2	verb	verb	2	2
verb	vok exp	gest	vok exp	gest	verb gest	verb gest	verb gest	verb

"Porkkana on porkkanal Ajattele porkkanaa vaan!"

Tekee kuvaavan eleen: "Sä vedät... sä pois maastat!"

12/ L 14	6	12	5 2	80	60
vok exp	gest	vok gest	verb	verb	verb

"Porkkana... oo nyt poik- kana. - Naatin juuri sieltä Ota... hymyile. Hymyile!"

80	60	11	88	12	60
5	2	5	2	5	5
verb	verb	vok gest	vok gest	verb	verb

50/ L 6,18
5
vok

Yrittää korjata ohjeiden mukaan.

85	38
?	verb

Oppilas kysyy jotakin, mikä jäät huomiotta.

50/ L 6,18
5
vok

Yrittää korjata.

68
4
verb

"Niini!"

92
1
exp

Oppilas nauraa opettajan leikinlaskulle.

50
5
2
gest

Oppilas tekee kuvaavan liikkeen: kuin tarttuisi maassa olevaan

"...g... se g... eikä se g...
vaan missä se lepää!
Se lepää koko ajan sa-
velaskel liian matalalla
sulle... ihannetueelle..."

"Onko sulle itelles...
kyllä se tulee sientä
mut se rupee... no, men-
nään aariaan."

"Tää on niinku mata-
lenpuoleista sulle vähä."
nään aariaan."

"Hyvä!"

"Katkaset!"
Ohjaa myös
lumeilla.

Opettaja ei ole tyyty-
väinen suoritukseen, vaan
jakaa sen kahdeksi osaksi,
jonka laulaa malliksi.

"Eikä! Älä tee niini!"
kuvaa oppilaan käden-
liikettä.

"Eikö! Näytä se."
Tekee ataspäin osoit-
tavan liikkeen.

1/7

7	8/ L7
6	verb gest

91	32	29/ L 7
6	5	verb

71	4
4	erb

60	11
5	verb exp

71	12/ L 6
6	vok gest

71	69/ L 13
6	7
6	7
verb gest	

71	11/ L 13
6	7
6	7
verb gest	

kommentti- ja siivymäskyll

91	13
5	verb

"Se menee... toihan nyt
menee vasta a:han, mut
siinä se menee g:hen asti..."

49	49	49	50
5	5	5	5
vok	gest	vok	vok

Jakaa laulua
eteenpäin.
Suoritus
pysähdyksissä
ohjeiden mukaan.

50	/ L 6
5	vok gest

Laulaa ja tekee ylös-
päisen kädenliikkeen.

50	/ L 6, 7
5	vok gest

Laulaa ja tekee ylös-
päisen kädenliikkeen.

50	/ L 7
5	vok gest

Toteuttaa.

"...koska tilanne on se, että yli-
Tää. Tässä kun tulee menosta voidaan sanoa, sillo-
nä... niin tässä tulee että... es...tuosson fis ja e. Ne
liian vaateeks... Näyt-pitää olla vähän tummemmat
tää nuolista.

"No joo, hyvä!"
eli pääsoitsemmat."

Viikaisee oppi-
lasta terävästi
valkeassa koh-
dassa.

71/ L 13	71	10	11	13
4	6	6		
verb	verb gest	verb gest	verb gest	verb gest

92	6
gest exp	

"No, otetaanpas!"

23	60
5	verb

musiikkiläsitelmä
Händelin aariaan käsittely

68	4
4	verb

"Niini!"

68	4
4	verb

"No, otetaan."

37	5
5	verb

"Minkälainen tempo?"
Laulaa ja näyttää
kädetä tempoa.

11	5
5	vok gest

Planisti aikaa
soittaa neuvotussa
tempossa.

50	87
5	5
Instr	vok

Oppilas laulaa
aariaa.

87	5
5	vok

Oppilas laulaa
aariaa.

71/ L 13	71	10	11	13
4	6	6		
verb	verb gest	verb gest	verb gest	verb gest

90	4	8
4	8	verb

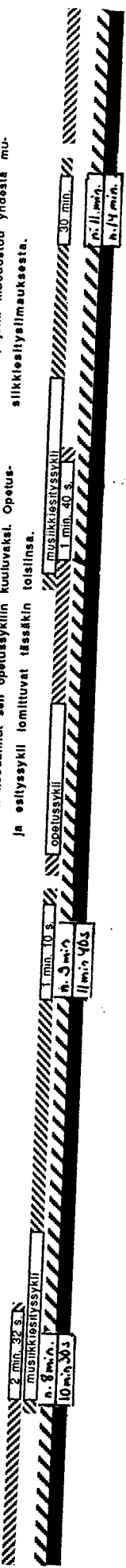
"Mmm" Oppilas
ynähtää myönty-
myksen, mutta
myös epävarmuuden
merkit

Opetusjakeon jatkuu samalla opetusyhteydellä, minkä aika on koodattu tarkasti. Syklin kokonaiskesto on 2 min. 32 s. ja sen siirtotyypit, -thyeys ja -jakautumat ovat samankaltaiset, kuin edellisessäkin ohjelmakappaleessa. Opetus- ja musiikkiesitykset lomittuvat tässä toisiinsa saumattomasti.

Musiikkiesitykset on kokonaisuudessaan yhtä oppilaan siirtoa, jonka aikana on ainoastaan yksi opettajan siirto: verbaalinen kommentti, jonka voi ajatella kuuluvaksi myös edelliseen syklisiin.

Opetusyhteydellä on edellisten kaltaisen kommunikatiivisen rakenteen. Poikkeuksena on ainoastaan yksi hiukan pidempi oppilaan musiikkiesitys (muodostuu yhdestä musiikkiesityksistä). Opettaja keskeyttää kuitenkin niin pian teknisiä neuvoja varten, että olen koodannut sen opetusyhteydellä kuuluva. Opetus- ja esitykset lomittuvat tässäkin toisiinsa.

Musiikkiesitykset aikana opettaja esittää muutamia kommentteja ja ohjaa oppilasta kosketuksella. Pääasiallisesti syntyy koostuu kuitenkin oppilaan siirrosta, joka muodostuu yhdestä musiikkiesityksistä.

"Ei, sulla on hyvä matatus, mutta se siite niin kuitenkin suuressa kirkossa...orkesterin kanssa niin... vois olla että tu... tulisi vähä... hen... tai...ei...(epäselvää)"
 "Onko sun mielestä...?"
 Kysymys säestäjälle.
 "Joo...Tää on pikkusen liian matala sulle."
 "Tää... tää...tää on mulleki matala.Tää...Tää on ihan..."

91 6 verb	91 7 8 9/ L 7 6 2 verb	35 5 verb	8/ L 9 6 verb	90/L 7 4 verb	1 5 verb	8 20 9/ L 7 5 verb	23 60 5 verb	36 5 verb gest	"Vai haluisit sa...?" "Oteetan jotaki Viittaa nuottiin päin."
90 4 verb	68 65 4 verb	90 4 verb	2 5 verb	90 4 verb	68 4 verb				
"Mmm!"	"Täähän on bassolle oikeestaan...basso-baritonille"	"Bassobaritonille"	"Joo!"	"Joo!"	"Sä oot baritoni."				
Kommentti ja ohjausyhteydellä									

"No... mä sanoin...
tää on matala...
voit silti laulaa!"

8 91 / L 13
4 6
verb

"Niin!"

90/ L 13
5
verb

"Matala...
Ei oo ihan sun
ihannefakkis"

8
6
verb

"Jos sä teet just...
oikein sen - se menee!
Jos sä et rupee..."

8 11/ L 7
5
verb

"Ei mitään! Laulat
omalla äänellä sen!
lallel!"

90 100
5
verb

11 10 6/ L 7 36 23
6 5
verb verb

"Joo.Ettet yritä
syventää sitä liikaa. "Mitäs muita
Sitten se menee pit-
lauuja?"

90 5.
11.11.11
p. 25

35
5
verb

"Eiku, minä haluaisin
tietää sinun mieli-
piden..."

90
4
verb

"Niin!"

48
4 6
verb

"Ei-oo... sitä mä en
kylä tiedä mu..."

46/ L 19
4
verb

"Konstallemaan."

"Ei oo korkeamuita
se on ilian dramaatti-
nen!"

66/ L 13
6
verb

"Niin, sä voit lau-
laa sen."

8
4
verb

"Joo, siinä on vähä
semmosta melintua
luossa laulussa..."

68 8
4
verb

"...There Rangastöni Kung-Eriks visort"
Puolittaan laulaen sanottu.

1/ L 17
6
verb. verb.

1/ L 17
5
verb. verb.

"Joo! Hyvin esittii!"

45
4
verb.

"Tää on ritinku hovii-
narin laukuja. Eikis
nää oo?"

1 31
5
verb.

Suomenkielinen
Rangastöni laulu
Laulokirjaston käsikirja, sivu 11

22
5
verb pos

"Si mä katein
on mäle vähä
ilian korkee onka,
mitä..."

87
5
verb

"Niin..."

88 60
5
verb

"Katoaani"

68
4
verb

"Oni"

ML 7
5
verb

"Mä müs-
tan ku..."

4/ L 7
5
verb

"Mä müs-
tan ku Tili
"NINKÖ?"
kipalussa..."

68 3 4 60
5 2
verb verb

"Joo! "Ja oii hyvän nä-
könen, kun se
satao ääni..."
Esiitä.

1/11

"Ymmärtääkää...
että se tapantuu...
Laudaa mailliksi (näytää eläin ja
"Tarkoitan": ja näyttää eläin, ilmestys) että se
avautuu toone.

"Laudaa auki rinkiä s3
ooti lehty, muilla
kurku ptyty auki ja
näytää mailliksi.
tähtit" Näytää.
taas liman äänit.

"Joo...joo...joo...
Laudaa mailliksi.
näytää mailliksi.
tähtit" Näytää.
taas liman äänit.

"Laudaa auki rinkiä s3
ooti lehty, muilla
kurku ptyty auki ja
näytää mailliksi.
tähtit" Näytää.
taas liman äänit.

"Ei...käykö sulla
kurkuun?" Osoittaa
varmuudeksi kurk-
kuun.

"Joo/joo" "Hyvä!"
Naurahaa "Hyvä!"
Tappaa oppilasta
oppilasta
mailliksi.

"Joo/joo/joo/joo:
"Osoittaa mailliksi"
"No niin!"
Joo! Nauraa.

13	5	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
12	6	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
11	5	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
10	4	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
9	3	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
8	2	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
7	1	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
6	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
5	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
4	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
3	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
2	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
1	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
0	0	13	60	13	60
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.

"Se on rinki meinas
oksemaa!"

"Mitä? -Ei, ei!"

"Joo! Osoittaa
ymnästä kysy-
mään värtin ja
vastaa iloisesti.

"Minä tuulin jotakin
muual" Nauraa

3	46	13
verb.	verb.	verb.
2	4	13
verb.	verb.	verb.
1	4	13
verb.	verb.	verb.
0	4	13
verb.	verb.	verb.

"No, joo. Se...ää...
on ruorelle laudajalle
meko valkeet, että se
ei läke... tuo lyöminen...
että rää ei kesä... elio
tona?" Puhuu tarkoitan
äänihuulilla. Osoittaa kurk-
kuu.

"Eihän se oo mikään
valkeet... kun ei laula
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

"Tää on aika mielen-
kiinnonen... mut tähhän
on se... minä en ymmärrä
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

8	91	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
7	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
6	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
5	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
4	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
3	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
2	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
1	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
0	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.

"No, joo. Se...ää...
on ruorelle laudajalle
meko valkeet, että se
ei läke... tuo lyöminen...
että rää ei kesä... elio
tona?" Puhuu tarkoitan
äänihuulilla. Osoittaa kurk-
kuu.

"Eihän se oo mikään
valkeet... kun ei laula
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

"Tää on aika mielen-
kiinnonen... mut tähhän
on se... minä en ymmärrä
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

8	91	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
7	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
6	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
5	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
4	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
3	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
2	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
1	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
0	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.

"No, joo. Se...ää...
on ruorelle laudajalle
meko valkeet, että se
ei läke... tuo lyöminen...
että rää ei kesä... elio
tona?" Puhuu tarkoitan
äänihuulilla. Osoittaa kurk-
kuu.

"Eihän se oo mikään
valkeet... kun ei laula
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

"Tää on aika mielen-
kiinnonen... mut tähhän
on se... minä en ymmärrä
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

8	91	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
7	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
6	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
5	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
4	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
3	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
2	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
1	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
0	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.

"No, joo. Se...ää...
on ruorelle laudajalle
meko valkeet, että se
ei läke... tuo lyöminen...
että rää ei kesä... elio
tona?" Puhuu tarkoitan
äänihuulilla. Osoittaa kurk-
kuu.

"Eihän se oo mikään
valkeet... kun ei laula
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

"Tää on aika mielen-
kiinnonen... mut tähhän
on se... minä en ymmärrä
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

8	91	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
7	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
6	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
5	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
4	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
3	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
2	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
1	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.
0	4	91	37	32	37
verb.	verb.	verb.	verb.	verb.	verb.

"No, joo. Se...ää...
on ruorelle laudajalle
meko valkeet, että se
ei läke... tuo lyöminen...
että rää ei kesä... elio
tona?" Puhuu tarkoitan
äänihuulilla. Osoittaa kurk-
kuu.

"Eihän se oo mikään
valkeet... kun ei laula
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

"Tää on aika mielen-
kiinnonen... mut tähhän
on se... minä en ymmärrä
tää liikaa. Tää on ään-
maattinen laulu...
sils..."

142
6
verb.

"Tässä sanotaan:
"On nää joo vai
luopj" Eli, kuu minä
olin hauskana...sis
minua oli hauskaa..."

48
6
verb.

"En tiedä."

90 60
5
verb.

"Tässä Rangsarissa...
tuokkatele vähät"

7 37 L 13
5
verb

90 60
5
verb.

90 20
4
verb.

"Kultienki: min, jos mä
löydän jorkun kirjjan,
min siellä se..."

68/ L 7
4
verb

"Mä voisin
tulisilla,
koska mä oon
muutenki..."

32 37
5
verb.

"Sis laudako se ku-
ningas Eerik isää älä?"

66
6
verb.

"Mutta kuu ne on
kuningas Eerikin
laukijat!"

66 70/ L 12
6
verb.

"Ei. Se on tola... ku-
ninkaan poika limestäsi,
koska isääsi lukee: "TII
min laoker"... mä en osaa
my sanoa kenelle se lau-
kaa ja kuka se on, joka
ludaa, mutta..."

66 10
4
verb

21/ L 18
6
verb

"Niin-in... Se on sille kuningas, vähä..."

66 5
5
verb

"Se...
Oppilas yrittää
sanoa joulun,
mikä jäs huo-
mittia."

66 5
5
verb

"Siih kyllä vähä
...vaikuttaa..."

11 37 L 20
6
verb.

"...joo, mut se älyvy löydä se...
se...älyvy mikä nämä runot tola...
tarkean, koska on, mikä on paronaa,
mikä ironaa...mihin todelitten tuskä tulee
..koska tälästä se immetestä seläinen rigo-
letomainen, hoidatrimainen ole...ja sel-
läne etämääräinen suhaaminen..."

11 12 L 10, 16
(9)
5
verb

11/ L 20, 7
5
verb

60 23/ L 7
5
verb

11 12 L 10, 16
(9)
5
verb

"Siih on vähä semmoista,
että milloin se puhuu toita
ja kenelle se puhuu ja mita
se viñjaltaa...mitä se tar-
koittaa siltä arkkilispän...
posillian..."

"Täyvy oikein...
jos sä viñlisti..."

20 4
4
verb.

42
6
verb.

"Tässä sanotaan:
"On nää joo vai
luopj" Eli, kuu minä
olin hauskana...sis
minua oli hauskaa..."

48
6
verb.

"En tiedä."

90 60
5
verb.

"Tässä Rangsarissa...
tuokkatele vähät"

7 37 L 13
5
verb

90 60
5
verb.

90 20
4
verb.

"Kultienki: min, jos mä
löydän jorkun kirjjan,
min siellä se..."

68/ L 7
4
verb

"Mä voisin
tulisilla,
koska mä oon
muutenki..."

66
6
verb.

"Mutta kuu ne on
kuningas Eerikin
laukijat!"

66 70/ L 12
6
verb.

"Ei. Se on tola... ku-
ninkaan poika limestäsi,
koska isääsi lukee: "TII
min laoker"... mä en osaa
my sanoa kenelle se lau-
kaa ja kuka se on, joka
ludaa, mutta..."

66 10
4
verb

21/ L 18
6
verb

"Niin-in... Se on sille kuningas, vähä..."

66 5
5
verb

"Se...
Oppilas yrittää
sanoa joulun,
mikä jäs huo-
mittia."

66 5
5
verb

"Siih kyllä vähä
...vaikuttaa..."

11 37 L 20
6
verb.

"...joo, mut se älyvy löydä se...
se...älyvy mikä nämä runot tola...
tarkean, koska on, mikä on paronaa,
mikä ironaa...mihin todelitten tuskä tulee
..koska tälästä se immetestä seläinen rigo-
letomainen, hoidatrimainen ole...ja sel-
läne etämääräinen suhaaminen..."

11 12 L 10, 16
(9)
5
verb

11/ L 20, 7
5
verb

60 23/ L 7
5
verb

11 12 L 10, 16
(9)
5
verb

"Siih on vähä semmoista,
että milloin se puhuu toita
ja kenelle se puhuu ja mita
se viñjaltaa...mitä se tar-
koittaa siltä arkkilispän...
posillian..."

"Täyvy oikein...
jos sä viñlisti..."

20 4
4
verb.

42
6
verb.

"Tässä sanotaan:
"On nää joo vai
luopj" Eli, kuu minä
olin hauskana...sis
minua oli hauskaa..."

48
6
verb.

"En tiedä."

90 60
5
verb.

"Tässä Rangsarissa...
tuokkatele vähät"

7 37 L 13
5
verb

90 60
5
verb.

90 20
4
verb.

"Kultienki: min, jos mä
löydän jorkun kirjjan,
min siellä se..."

68/ L 7
4
verb

"Mä voisin
tulisilla,
koska mä oon
muutenki..."

66
6
verb.

"Mutta kuu ne on
kuningas Eerikin
laukijat!"

66 70/ L 12
6
verb.

"Ei. Se on tola... ku-
ninkaan poika limestäsi,
koska isääsi lukee: "TII
min laoker"... mä en osaa
my sanoa kenelle se lau-
kaa ja kuka se on, joka
ludaa, mutta..."

66 10
4
verb

21/ L 18
6
verb

"Niin-in... Se on sille kuningas, vähä..."

66 5
5
verb

"Se...
Oppilas yrittää
sanoa joulun,
mikä jäs huo-
mittia."

66 5
5
verb

"Siih kyllä vähä
...vaikuttaa..."

1/14

Laudaa malliksi faisettilla	12 5 vok	Kontrollit koskeuksella.	"Siinä" 71 4 vok	Laudaa malliksi.	12 5 vok	"Adelaidet" Keskeyttää laudan.	71 6 vok	"Kato!" 80 6 vok	12/ L 16 3 vok	11/ L 16 (5)	12/ L 16 (5)	13 11 5 vok	13 11 5 vok	13/ L 16 (5)	"Valosastii"	11 6 vok	"Kaikki inohimo sitten: "Adelaidet" kaikki rakkaus, ihminen kaikki rakkaus, ihminen Eteen nimesä Mikä yks lahji"	60 5 vok	50/L 6,16 5 vok exp	"Adelaidet" Laudaa ohjella loisutaan.	50/L 6,16 5 vok exp	"Adelaidet" Laudaa ohjella Laudaa.	50/L 6,16 5 vok exp	"Joo!"	68 4 vok	50/L 6,16 5 vok exp	"Adelaidet" Laudaa ohjella Laudaa.	50/L 6,16 5 vok exp	"Adelaidet" Laudaa ohjella Laudaa.
--------------------------------	----------------	-----------------------------	---------------------------	------------------	----------------	--------------------------------------	----------------	---------------------------	----------------------	-----------------	-----------------	-------------------	-------------------	-----------------	--------------	----------------	---	----------------	---------------------------	---	---------------------------	--	---------------------------	--------	----------------	---------------------------	--	---------------------------	--

Opetusyhtiö jalkuu samantyyppisellä nopeampoisella kommunikatioverkkoilla. Vähemmän valmistettu kappale aiheuttaa useampia opetusyhtiö ja yksityiskotilaita työskenteleviä ja vähemmän ja tyhmiä oppilaita itsenäisiä musiikkialueita. Syklin kokonaiskesto on 8 min. 13 s. (Välillä on myös musiikkialueita, jotka eivät kuulu koodaasi erillisinä.) Opetusyhtiö on pitkä, mutta olen koodannut sen samaksi, koska valitsemme kappaleessa mennään eteenpäin opettajan rooli ei muutu hetimitään kuuntelijan roolista, vaan opettaja ohjaa koko ajan aktiivisesti joko laulun aikana tai esitystä esittellen.

Opetusyhtiö jalkaan tulee 50 s. kestävä kommentti- ja ohjeistusyhtiö, jonka aikana keskusteletaan opettajajonotseleille laulejalle, levytyksille ja mielellään kappaleen kaanteista esityksistä.

Ohjelmayhtiö jalkaan tulevassa opetusyhtiössä keskusteleviä sijaita on - kuten aiemmin - opettajan esimerkit ja opetuspuheenvuorot. Oppilaita on enemmän kuuntelijan ja toteuttajan rooli. Aiempien kommunikatioyhtiöiden lisäksi opettaja lausuu muuttuneen kirjoitettuja ohjeita. Myös tämä opetusyhtiö on pitkä - 4 min. 35 s. Syklillä on kuitenkin mahdollista pilkkoa pienempiin osiin, koska valitsemme kappaleessa mennään nykyin esityksien itsenäiset musiikkialueet ovat kuitenkin niin pieniä ja vaikutteet valitsemalla tekniselle kontrollille: musiikki on alle teknisen ohjelmien suvvaline - kappaleen valmistusvalmistus johtuen - ei nitkään itsenäinen esitys.

Tunti loppuu itäänkin "kesken" - kesken opetusyhtiö, kun opettaja huomaa kello on olevan jo paljon. Tunti loppuu lyhyellä, perin sekunnin ohjelmayhtiöllä. Tuntin kokonaiskesto on n. 60 minuuttia.

1.2.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 1

(oppituntia observoitu 22,5 min.)

ILMAUSTEN MÄÄRÄT JA LUOKAT

P-K = pedagogis-kognitiiviset luokat

S-A = sosiaalis-affektiiviset luokat

INT = interaktiivisten luokkien luokat

L = lisämääreiden luokat

Opettaja / Oppitunti 1

	P-K	S-A	INT	L	
luokkia	318	246	318	104	
luokkia/ ilmaus	1,5	1,1	1,5	0,4	
ilmauksia yhteensä	239				9,7/ min.

Oppilas / Oppitunti 1

	P-K	S-A	INT	L	
luokkia	128	112	151	43	
luokkia/ ilmaus	1,1	1	1,3	0,4	
ilmauksia yhteensä	112				4,9/min.

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA

Opettaja / Oppitunti 1

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	5	2,6%	1,6%
2	1	0,5%	0,3%
3	14	7,4%	4,4%
4	2	1,1%	0,6%
5	1	0,5%	0,3%
6	10	5,3%	3,1%
7	6	3,2%	1,9%
8	8	4,2%	2,5%
9	11	5,8%	3,5%
10	5	2,6%	1,6%
11	62	32,6%	19,5% +
12	56	29,5%	17,6% +
13	9	4,7%	2,8%
yht.	190	100,0%	
A:n osuus	59,7%	kaikista p-k luokista	++

Opettaja / Oppitunti 1**Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23**

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	6	40,0%	1,9% +
21	1	6,7%	0,3%
22	2	13,3%	0,6%
23	6	40,0%	1,9% +
yht.	15	100,0%	
B:n osuus	4,7% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 1**Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39**

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	1	9,1%	0,3%
32	1	9,1%	0,3%
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	2	18,2%	0,6%
36	6	54,5%	1,9% +
37	1	9,1%	0,3%
38	0	0,0%	0,0%
yht.	11	100,0%	
C:n osuus	3,5% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 1**Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51**

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista
40	0	0,0%	0,0%
41	0	0,0%	0,0%
42	0	0,0%	0,0%
43	0	0,0%	0,0%
44	0	0,0%	0,0%
45	1	33,3%	0,3%
46	1	33,3%	0,3%
47	0	0,0%	0,0%
48	1	33,3%	0,3%
49	0	0,0%	0,0%
50	0	0,0%	0,0%
51	0	0,0%	0,0%
yht.	3	100,0%	
D:n osuus	0,9% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 1

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista
60	23	57,5%	7,2% +
62	1	2,5%	0,3%
63	0	0,0%	0,0%
64	0	0,0%	0,0%
65	1	2,5%	0,3%
66	2	5,0%	0,6%
67	1	2,5%	0,3%
68	5	12,5%	1,6%
69	5	12,5%	1,6%
100	2	5,0%	0,6%
yht.	40	100,0%	
E:n osuus	12,6%	kaikista p-k luokista	+

Opettaja / Oppitunti 1

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	0	0,0%	0,0%
71	35	100,0%	11,0% +
yht.	35	100,0%	
F:n osuus	11,0%	kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 1

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	3	23,1%	0,9%
81	0	0,0%	0,0%
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	0	0,0%	0,0%
86	6	46,2%	1,9% +
87	0	0,0%	0,0%
88	4	30,8%	1,3% +
89	0	0,0%	0,0%
yht.	13	100,0%	
G:n osuus	4,1%	kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 1

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	6	54,5%	1,9% +
91	5	45,5%	1,6% +
92	0	0,0%	0,0%
yht.	11	100,0%	
H:n osuus	3,5%	kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 1**Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet**

luokka	määrä	%/ lisämääreistä
L1	0	0,0%
L2	10	10,0%
L3	2	2,0%
L4	3	3,0%
L5	0	0,0%
L6	0	0,0%
L7	18	18,0% +
L8	2	2,0%
L9	1	1,0%
L10	2	2,0%
L11	12	12,0%
L12	1	1,0%
L13	14	14,0%
L14	8	8,0%
L15	2	2,0%
L16	16	16,0% +
L17	6	6,0%
L18	3	3,0%
L19	0	0,0%
L20	0	0,0%
L21	0	0,0%
yht.	100	100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA**Opettaja / Oppitunti 1**

luokka	määrä	% s-a luokista
1	6	2,4%
2	19	7,7%
3	1	0,4%
4	19	7,7%
5	106	43,1% +
6	75	30,5% +
7	7	2,8%
8	0	0,0%
9	0	0,0%
(2)*	13	5,3%
yht.	246	

* ilmaus sisältää voimakkaan affektiivisen latauksen, joka johtuu esitettävän asian sisällöstä, eikä ole täten kommunikoiden välinen. Affektiivista sisältöä on ollut vaikea luokitella.

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPETTAJA**Opettaja / Oppitunti 1**

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	42	42,0%
vok	21	21,0%
gest	19	19,0%
exp	11	11,0%
pos	2	2,0%
takt	3	3,0%
instr	2	2,0%

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 1

Päuluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	0	0,0%	0,0%
2	1	7,7%	0,8%
3	2	15,4%	1,6% +
4	6	46,2%	4,7% +
5	0	0,0%	0,0%
6	0	0,0%	0,0%
7	1	7,7%	0,8%
8	0	0,0%	0,0%
9	0	0,0%	0,0%
10	1	7,7%	0,8%
11	1	7,7%	0,8%
12	1	7,7%	0,8%
13	0	0,0%	0,0%
yht.	13	100,0%	
A:n osuus	10,2% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 1

Päuluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	2	33,3%	1,6% +
21	2	33,3%	1,6% +
22	2	33,3%	1,6% +
23	0	0,0%	0,0%
yht.	6	100,0%	
B:n osuus	4,7% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 1

Päuluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	0	0,0%	0,0%
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	1	16,7%	0,8%
36	3	50,0%	2,3% +
37	1	16,7%	0,8%
38	1	16,7%	0,8%
yht.	6	100,0%	
C:n osuus	4,7% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 1**Pääloukka D: vastaaninen, luokat 40-51**

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista	
40	0	0,0%	0,0%	
41	0	0,0%	0,0%	
42	0	0,0%	0,0%	
43	0	0,0%	0,0%	
44	0	0,0%	0,0%	
45	0	0,0%	0,0%	
46	4	6,8%	3,1%	
47	1	1,7%	0,8%	
48	1	1,7%	0,8%	
49	15	25,4%	11,7%	+
50	38	64,4%	29,7%	++
51	0	0,0%	0,0%	
yht.	59	100,0%		
D:n osuus		46,1% kaikista p-k luokista		+

Oppilas / Oppitunti 1**Pääloukka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100**

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista	
60	1	3,3%	0,8%	
62	0	0,0%	0,0%	
63	0	0,0%	0,0%	
64	0	0,0%	0,0%	
65	2	6,7%	1,6%	
66	3	10,0%	2,3%	
67	3	10,0%	2,3%	
68	21	70,0%	16,4%	+
69	0	0,0%	0,0%	
100	0	0,0%	0,0%	
yht.	30	100,0%		
E:n osuus		23,4% kaikista p-k luokista		+

Oppilas / Oppitunti 1**Pääloukka F: arviointi, luokat 70, 71**

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	1	50,0%	0,8%
71	1	50,0%	0,8%
yht.	2	100,0%	
F:n osuus		1,6% kaikista p-k luokista	

Oppilas / Oppitunti 1**Pääloukka G: muu, luokat 80-89**

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	1	33,3%	0,8%
81	0	0,0%	0,0%
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	1	33,3%	0,8%
86	0	0,0%	0,0%
87	1	33,3%	0,8%
88	0	0,0%	0,0%
89	0	0,0%	0,0%

yht. 3 100,0%

G:n osuus 2,3% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 1**Pääloukka H: kommentointi, luokat 90-92**

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	5	55,6%	3,9% +
91	1	11,1%	0,8%
92	3	33,3%	2,3% +

yht. 9 100,0%

H:n osuus 7,0% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 1**Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet**

luokka	määrä	%/ lisämääreistä
L1	0	0,0%
L2	0	0,0%
L3	0	0,0%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	15	34,9% +
L7	15	34,9% +
L8	0	0,0%
L9	0	0,0%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	1	2,3%
L13	0	0,0%
L14	0	0,0%
L15	0	0,0%
L16	5	11,6%
L17	0	0,0%
L18	6	14,0%
L19	1	2,3%
L20	0	0,0%
L21	0	0,0%

yht. 68 43 100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 1

luokka	määrä	% s-a luokista
1	2	1,8%
2	10	9,0%
3	0	0,0%
4	39	35,1% +
5	49	44,1% +
6	3	2,7%
7	1	0,9%
8	4	3,6%
9	0	0,0%
(5)*	3	2,7%
yht.	111	

* ilmaus sisältää voimakkaan affektiivisen latauksen, joka johtuu esitettävän asian sisälöstä, eikä ole täten kommunikojien välinen. Affektiivista sisältöä on ollut tällöin vaikea luokitella.

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 1

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	30	30,0%
vok	35	35,0%
gest	20	20,0%
exp	13	13,0%
pos	2	2,0%
takt	0	0,0%
instr	0	0,0%

100

1.2.3 Analyysin tuloksia oppitunnista 1

Oppitunnin 1 litteraatio on melko laaja. Tarkasti analysoidun osuuden ajallinen kesto on n. 22,5 minuuttia, joka on pisin koodattu osa tässä analyysiaineistossa. Oppitunti jakautuu eri osiin siten, että ääniharjoitusjaksoa tunnilla on n. 5 min. ja lauluohjelmiston käsittelyä reilut 45 min. Painottuminen lauluohjelmistoon käsittelyyn johtunee siitä, että oppilaana on suhteellisen pitkällä oleva, lahjakas oppilas.

Opettajan osuus oppitunnilla 1

Opettajan ilmauksia aineistoon sopii 219 kpl, jotka taas on jaoteltu 318 kognitiiviseen, 100 lisäämääreeseen, 249 sosiaalis-affektiiviseen ja 318 interaktiotyyppiä määrittävään luokkaan. Luku- ja perusteella saadaan laskemalla suhdeluvuiksi opettajan osalta seuraavaa: opettajan kommunikaationopeus on n. 9,7 ilmausta minuutissa. Kognitiivisia määrittäviä kutakin ilmausta kohden on n. 1,5 samoin, kuin mainittuja interaktiotyyppejäkin. Lisämäärittäminen on joka kolmannessa ilmauksessa ja n. 10 %:ssa ilmauksia on kaksi sosiaalis-affektiivista määrettä kuvaamassa ilmapiiriä. Kaikista pedagogis-kognitiivista luokista on koodauksessa käytetty 39 / 63 kpl, lisäämääreitä 15 / 21 kpl, sosiaalis-affektiivisia luokkia 7/9 ja interaktiotyyppin luokkia 7/7:stä.

Opettajan kannalta tarkasteltuna kommunikaation pedagogis-kognitiivinen painopiste on selvästi ryhmässä A eli tietoa esittävissä ilmauksissa, joihin opettajan kaikista ilmauksista yli puolet sijoittuu (59,7%). Tästä ryhmästä löytyvät ylivoimaisesti käytetyimmät pedagogis-kognitiiviset ilmaukset, nro:t 11, neuvo (19,5 %) ja 12, esimerkkisuoritus (17,6%). Näiden lisäksi yli kymmenen prosentin osuudelle kipuaa ainoastaan ilmaus nro 71, vastauksen tai suorituksen arviointi. Se kuuluu kolmanneksi tärkeimpään pääluokkaan eli luokkaan F, arviointi (11%). Hiukan suurempi määrä ilmauksista sijoittuu pääluokkaan E, toiminta ja toiminnan säätely (12,6%) ja siellä erityisesti luokkaan 60, toimintakehoitus.

Muissa pääryhmissä keskeisimpiä luokkia ovat luokat 20, kokoaminen ja 23, siirtymä, luokka 36, avoin kysymys ja luokat 90 ja 91, jotka ovat vastauksen, suorituksen tai materiaalin kommentointia. Kyseisten luokkien määrät koko ilmausjoukossa ovat kuitenkin pieniä, alle 2% luokkaa. Vastausryhmään D ei sijoitu juuri lainkaan opettajan ilmauksia.

Luokassa G, muu, kaikki luokitukset sopivat laulunopetustilanteen kuvaamiseen, mutta tämän opettajan kommunikaatiossa ovat tulleet esille vain luokat 86, näyttelemine ja 88, mielikuvan käyttö. Molemmat ovat laulunopetuksessa paljon käytettyjä ilmaisutapoja.

Kokonaan käyttämättä ovat jääneet pedagogis-kognitiivisessa luokituksessa opettajan osalta mm. ryhmän C, kysyminen, ilmausluokat 30, 33, 34, 38 sekä ryhmän D, vastaaminen, luokat 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50 ja 51. Yksityiskohtaiset kysymysten ja vastausten ryhmittelyt

ovat peräisin esikuvina olleista luokkaopetuksen kommunikaation taksonomioista, eivätkä ne sovi välttämättä laulunopetustilanteen tutkimukseen.

Muita käyttämättä jääneitä luokkia ovat luokka 64, työrauhakäskeytyminen, jonka käyttötarve olisikin varsinainen saavutus kahdenkeskisessä opetustilanteessa! Luokka 63, ohje tai ei-teemallinen vastaus, on jäänyt käyttämättä, koska ohjeet on koodattu synonyymiseen "neuvo" (luokka 11) kohtaan, koska ohjeet ja neuvot ovat olleet luonteeltaan tietoa esittäviä ja kuuluneet siksi pääluokkaan A.

Ryhmää F, arviointi, tarkastelemalla käy myös selville, että tarkkailija on kokenut esitetyt arviot asian ja suorituksen, ei varsinaisesti oppilaan itsensä arviointina. Opiskelijasta tunnilla tapahtuva arviointi saattaa tuntua hyvinkin henkilökohtaiselta. Tuntutilanteen yksityiskohtainen tarkkailu ja analysointi saattaisi helpottaa opiskelijan Akilleen kantapäähän pakotusta. Jäsentävän välineen avulla havaitsee helpommin, että esitetty arviointi ei ole sittenkään oppilaan persoonan arvostelua.

Lisämääreitä on käytetty vain silloin, kun se on tuntunut välttämättömältä pääluokan ylimalkaisuuden vuoksi. Opettajan ilmaisun kuvaamiseen on tässä käytetty melko tasavahvasti määreitä L7, keskeneräinen (18%), L16, tehtävän sisällöstä aiheutuvan voimakkaan affektiivisen latauksen sisältävä (16%), L13, keskeyttävä (14%), L11, tekninen (12%) ja L2, täsmentävä (10%). Käyttämättä lisämääreryhmässä jäivät luokat L1, L5, L6, L19, L20 ja L21. Prosenttiluvut kuvaavat tässä kunkin lisämäärään määrää lisämääreryhmässä, ei koko ilmausjoukossa.

Lisämääreiden käyttö kertoo selkeää kieltä oppitunnin kommunikaatorakenteesta opettajan kannalta. Ko. opettajan kommunikointitapa on nopeampainen, kieli voimakasta ja värikästä. Koodauksessa tämä tulee ilmi mm. voimakkaan affektiivisen latauksen sisältävinä ilmauksina, lukuisina keskeyttelyinä ja omina keskeneräiseksi jääneinä lauseina.

Opettajan ilmauksien sosiaalis-affektiivinen ilmasto kuvautui hyvin asiallisena: kategoriat 5, affektiivisesti neutraali ja kat. 6, asiakritiikki, muodostivat yli 70% koko ilmausten affektiivisestä luokituksesta. Affektiivisesti positiiviin kategorioihin 1-3 sijoittui 10,5% ja negatiivisiin kategorioihin 7-9 2,8% kaikista ilmauksista. Vaikeasti määriteltäviä ilmauksia oli jopa 5,3%. Yleensä nämä sisälsivät voimakkaan tunnelatauksen joka kuitenkin liittyi esitettävän asian sisältöön, eikä niinkään kommunikoiden keskinäiseen vuorovaikutukseen. Tosin musiikin tai näyttelemisen kautta voi epäsuorasti ilmaista tunteita myös kommunikaation toista osapuolta kohtaan. Sen analysoiminen on kuitenkin mahdotonta.

Interaktiivisen tarkastelu kertoo mielenkiintoisia asioita. Ko. oppitunnilla on ollut käytössä kaikkia luokituksessa mainittuja interaktiivityyppejä. Verbaalisen viestinnän osuus kaikista on vain vajaa puolet 42%. Jos laulunopetuksen kommunikaatiosta tarkasteltaisiin vain sanallista

viestintää, puolet kommunikaatiosta jäisi huomaamatta. Verbaalinen viestintä on kuitenkin viestintätavoista tärkein. Seuraavaksi eniten käytettiin vokaalista eli laulamalla (21%) ja gestistä eli eleillä ilmaistua (19) viestintää. Melko runsaasti (11%) opettaja käytti myös ekspressiivistä eli ilmeisiin perustuvaa kommunikointia.

Oppilaan osuus oppitunnilla 1

Oppilaan osalta tunnin yleiset suhdeluvut muodostuvat seuraaviksi: tarkasti analysoidun aineiston - 22,5 minuutin - sisään sopii oppilaan ilmauksia 112 kpl, mikä tarkoittaa 4,9 ilmausta minuutissa eli nopeus on noin puolet opettajan esityksestä. Eri dimensiot ovat seuraavat: pedagogis-kognitiivisia luokkia on 128 kpl, lisämääreitä 43, sosiaalis-affektiivisia luokkia 112 ja interaktiivisen tyyppin luokkia 151 kpl. Suhdeluvut kertovat, että ilmausten kognitiivista sisältöä on määritelty kahdella luokalla n. 10%:ssa ja lisämääreitä on noin joka kolmannessa. Sosiaalis-affektiivisessä luokituksessa on ilmaukset voitu määritellä poikkeuksetta yhdellä luokalla, kun taas interaktiivinen tyyppi on määritelty keskimäärin kahdella luokalla n. 30%:ssa ilmauksista. Kaikista pedagogis-kognitiivista luokista on koodauksessa käytetty 32/ 63 kpl, lisämääreitä 6/ 21 kpl, sosiaalis-affektiivisia luokkia 7/9 ja interaktiivisen tyyppin luokkia 5/7:stä.

Oppilaan osalla kommunikaation pedagogis-kognitiivinen sisältö keskittyy selkeästi kahteen pääryhmään: Ryhmään D, vastaaminen (46,1% kaikista) ja siellä erityisesti luokkaan 50, ohjeiden toteuttaminen (29,7%) ja 49, mallintoisto (11,7%) sekä ryhmään E, toiminta ja toiminnan säätely (23,4%), jossa luokka 68, hyväksyminen (16,4%) on käytettyin.

Seuraavaksi eniten - mutta selkeästi edellisiä vähemmän - esiintyi ilmausluokkaa 4, kertomus (4,7%) ja luokkaa 90, vastauksen/ suorituksen kommentointi (3,9%). Oman suorituksen kommentointi lieneekin juuri musiikinopiskelulle tyypillinen asia, lyhykäisyydessään jokaiselle väärin soittaneelle tuttu: "eiku!". Luokkatilanteessa tuntuisi oudolta kuulla oppilaan kommentteja omasta vastauksestaan - menikö hyvin vai ei. Parin prosentin osuudella koko ilmausryhmästä näkyy luokka 36, avoin kysymys ja luokka 92, tilanteen ja toimien kommentointi. Omissa pääluokissaan kahden tärkeimmän ilmauksen joukkoon, mutta koko kommunikaation kannalta vähäiselle merkitykselle jäävät ilmausluokat 3, kuvaus, 20 kokoaminen, 21, viittaus käsiteltyyn ja 22, johdanto.

Pääluokat F, arviointi ja G, muu, vaikuttivat oppilaan ilmauksien suhteen merkityksettömiltä kaikkine vaihtoehtoineen. F-ryhmän luokkia ilmeni jokunen, mutta G-ryhmän vaihtoehtoista kokonaan käyttämättä jäi valtaosa eli luokat 81, 82, 83, 84, 86, 88 ja 89.

Monia käyttämättömiä luokkia oli ryhmän G lisäksi myös pääluokissa A, tietoa esittävä (luokat 1, 5, 6, 8, 9 ja 13), pääluokka C, kysyminen (luokat 30, 31, 32, 33, 34), D, vastaaminen (luokat 40, 41, 42, 43, 44, 45, 51) ja E, toiminta ja toiminnan säätely (62, 63, 64, 69, 100).

Lisämääreitä on oppilaan osuuden koodauksissa käytetty melko runsaasti, mutta ne ovat keskittyneet lähinnä kahteen luokkaan: L6, korjaava tai L7, keskeyttävä, joita molempia oli koko lisämääreryhmään verrattuna 34,9%. Molemmat seurasivat loogisesti parina opettajan toimille: ohjeille ja keskeytyksille. Lisämääreistä suurin osa tuntui koodaajasta tarpeettomilta ja käyttämättä jäivätkin luokat L1, L2, L3, L4, L5, L8, L9, L10, L11, L13, L14, L15, L17, L20 ja L21.

Oppilaan osalta tehdystä kognitiivisesta luokituksista voidaan havaita, että kaikenkaikkiaan oppilaan ilmaisuihin sisältyy vähemmän erilaisia kognitiivisia dimensioita, kuin opettajan viestintään. Syynä tähän ovat luonnollisesti oppilaan ilmaisujen vähäisempi määrä opettajaan nähden, jolloin sisältökin jää niukemmaksi ja toisaalta oppilaan rooli laulutunneilla: opettajaohjoituksessa opetuksessa - mitä laulun opetus aina lienee - oppilaalle jää pienempi "varasto" reagoitumahdollisuuksia. Kognitiivisessa mielessä oppilaan rooli vaikuttaa kovin passiiviselta ja reaktiiviselta.

Oppilaan osalta kommunikaation sosiaalis-affektiivinen ilmasto on myös varsin asiallinen, vaikka astetta positiivisempi, kuin opettajalla. Kategoriaan 5 kirjautuvia neutraaleja ilmauksia oli 44,1% kaikista (opettajalla 43,1%). Seuraavaksi eniten oli kategoriaan 4 - hyväksyminen, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen, kuuluvia ilmauksia - kaikkiaan 35,1% (opettajalla 7,7%). Opettajan ilmauksissa merkittävä (30,5%) kategoria 6, asiakritiikki, saa tyytyä 2,7%:n osuuteen oppilaan osalla. Positiiviset luokat 1-3 muodostavat yhdessä 10,8% (opettajalla 10,5%) ja negatiiviset 7-9 4,5% suuruisen osuuden (opettajalla 2,8%). Vaikeasti määriteltäviä affektiivisia sisältöjä oli 2,7%.

Interaktiivisen luokituksen mukaan verbaalisen kommunikaation osuus on oppilaan osalta vielä vähäisempää, kuin opettajan ilmaisussa; ainoastaan 30 % oppilaan viestinnästä oli sanallista. Määrä voi tuntua toisaalta melko suurelta - onhan ohjeiden toteuttamisen ja mallintoiston osuus tunneilla suuri. Verbaalisen kommunikaation määrää suurentaa kuitenkin se, että lyhyetkin myöntävät äännähdykset on koodattu verbaaliseksi - ja myöntymisihän oppilaan osalla on runsaasti.

Oppilaan tärkein kommunikaatiotapa oli vokaalinen, laulettu (35%) ja myös gestinen, eleisiin perustuva (20%) ja expressiivinen, ilmeisiin perustuva (13%) olivat erittäin merkittäviä viestintätapoja. Kosketukseen ja soittoon perustuvia kommunikointitapoja ei esiintynyt - yllensäkin niitä käyttää enimmäkseen opettaja.

2/4

OPETTAJA	Siirto	Laulaa malliksi "Ei tää on niinku sellane ääniharjoituksen apukeino siihen, että ja näyttää myös se sellane ohennus tai eiellää. ...sitä kautta sitte a- vataan täysin, että ajatella sellane rikkouma - tarkempi ääniharjoitusten tapattu siite se ohennus niinku..."		Näyttää malliksi. Selitys- ja esimerkitäsiirto jettuu.		"Se pitää aina ajatella sellane rikkouma - tarkempi ääniharjoitusten tapattu siite se ohennus niinku..."		"Teepäsi" Tekee malliksi.		"Hyväsi" Tekevät yhtiä alkaa.		"Eikä yhtiä se... (epäsevä) ilmaa sinne"		"Joo-oi" Soittaa etien sopivaa korkeutta.	
OPETTAJA JA OPPILAS	Siirto	Laudaa malliksi "Nyt pääsee ilikaa ilmaai"		"Vaikka kunka ohu, mutta kiinni tai... mi...sano...Esiittä oikean kor. Pysähdysai"		"Aukasei Ohjaa, "pilee" harjoitusta kädentikkellä. "Vieläi"		"Joo" Oppilas nyökkälee, osoittaa ymmärtävänsä.		"Mut se ei oo oikein hyväi"		"Tekee etien sopivaa korkeutta."		Laulaa ja soittaa malliksi.	
OPETTAJA JA OPPILAS	Siirto	Laudaa malliksi "Nyt pääsee ilikaa ilmaai"		"Vaikka kunka ohu, mutta kiinni tai... mi...sano...Esiittä oikean kor. Pysähdysai"		"Aukasei Ohjaa, "pilee" harjoitusta kädentikkellä. "Vieläi"		"Joo" Oppilas nyökkälee, osoittaa ymmärtävänsä.		"Mut se ei oo oikein hyväi"		"Tekee etien sopivaa korkeutta."		Laulaa ja soittaa malliksi.	
OPETTAJA JA OPPILAS	Siirto	Laudaa malliksi "Nyt pääsee ilikaa ilmaai"		"Vaikka kunka ohu, mutta kiinni tai... mi...sano...Esiittä oikean kor. Pysähdysai"		"Aukasei Ohjaa, "pilee" harjoitusta kädentikkellä. "Vieläi"		"Joo" Oppilas nyökkälee, osoittaa ymmärtävänsä.		"Mut se ei oo oikein hyväi"		"Tekee etien sopivaa korkeutta."		Laulaa ja soittaa malliksi.	

"Voit pitää tai auki...niik- lähän ei oo mitään sinänsä tekemistä, koska ääni- hän lähtee tästä...tää on niinku alareunan nostais tohon kokonaan...periaate ...mut ai...allon jos pitää hampaat kiinni, niin suun- tila pienenee ja se tun- keuduu enemmän tämre ylemmäs...Sen takia mä oon käskeny pitää..." Laukaa.

Oppilas toteuttaa.

Oppilas toteuttaa.

Oppilas toteuttaa.

Oppilas toteuttaa.

Oppilas toteuttaa.

Oppilas toteuttaa.

Oppilas toteuttaa.

"...un bello...
 meschera.
 Naamiohuvit...
 oli tällanen
 naamari...
 on se maski...
 tämä näin...
 niinku televisio...
 tämä om maski...
 tämä...suut
 ylipuolella on
 oltava se saundi
 ...tässä"

"Jos se tuntuu
 tässä nimenno-
 tussa maskista
 ...tässä"

Antaa toteutusohjeita,
 joista osa kuuluu
 epäselvästi.

Laudaa ja näyt...
 tässä ei oleiden
 avulla.

"Koko ajan
 laulaa malliksi
 uuden harjo-
 tukseen.

"Paremmiin se ei...
 kukaan on ilän
 viikkilä"

Soiittaa
 uuden
 sävellejin.

"Ajattele, että...
 vedt...tällä si-
 äänhengityksellä
 näin...
 "Kato!"
 Laulaa yhden
 äänen.

Näyttää veimisteu-
 tumisen ilman ääntä.
 Näyttää keskeille
 äänihuulet äänettä-
 mäsi.

"...tänne
 manan
 keskelle
 äänihuulet
 äänettä-
 mäsi.

Näyttää veimisteu-
 tumisen ilman ääntä.
 Näyttää keskeille
 äänihuulet äänettä-
 mäsi.

3/ L 9 5 5	13 11 3 5 5	12 5 5	11 60 5 5	11 5 5	12 5 5	11 5 5	11 5 5	60 12 11 6 5 5	12 11 88 5 5 5	12 88 5 5	12 12 5 5	12 12 5 5
verb gest	verb gest	vok gest	verb	verb gest	vok	vok	instr	verb exp	verb gest	gest	gest verb	gest vok

2 min. 30 s. kolmas harjoitus

50
5
vok

Laulaa harjoituksen.

50
5
vok

Laulaa annetun harjoituksen.

50
5
vok

Laulaa annetusta korkeudesta.

68
4
verb

"Mmmi"

Soiittaa oikean korkeuden.

11
5
instr

50
5
vok

Toteuttaa.

50
5
vok

Toteuttaa.

1 min. 40 s.

1 min. 40 s.

60 s.

kommentti- ja siirtymäsykli
 Kommentti- ja siirtymäsykli

Kolmannen harjoituksen sykki jälkeen seuraa lyhyt kommentti- ja siirtymäsykli, kestoiltaan n. puoli minuuttia. Siirtymäsykli voidaan koodata myös omaksi episodikseen.

Seuraava sykli tuo uuden harjoituksen ja kuuluu myös uuteen episodiin, siinä harjoitus on lyhytkestoisia edellistä polk-keava: lyhyitä, hellävaraisia alukkeita harjoitettava.

Leulaa malliksi

23 12
5 5
vok

"Oleatats toisella tavalla."

11
5
instr

50
5
vok

Toteuttaa.

50
5
vok

Toteuttaa.

1 min. 40 s.

60 s.

kommentti- ja siirtymäsykli
 Kommentti- ja siirtymäsykli

Kolmannen harjoituksen sykki jälkeen seuraa lyhyt kommentti- ja siirtymäsykli, kestoiltaan n. puoli minuuttia. Siirtymäsykli voidaan koodata myös omaksi episodikseen.

Seuraava sykli tuo uuden harjoituksen ja kuuluu myös uuteen episodiin, siinä harjoitus on lyhytkestoisia edellistä polk-keava: lyhyitä, hellävaraisia alukkeita harjoitettava.

Leulaa malliksi

23 12
5 5
vok

"Oleatats toisella tavalla."

50
5
vok

Toteuttaa.

50
5
vok

Toteuttaa.

1 min. 40 s.

60 s.

kommentti- ja siirtymäsykli
 Kommentti- ja siirtymäsykli

Kolmannen harjoituksen sykki jälkeen seuraa lyhyt kommentti- ja siirtymäsykli, kestoiltaan n. puoli minuuttia. Siirtymäsykli voidaan koodata myös omaksi episodikseen.

Seuraava sykli tuo uuden harjoituksen ja kuuluu myös uuteen episodiin, siinä harjoitus on lyhytkestoisia edellistä polk-keava: lyhyitä, hellävaraisia alukkeita harjoitettava.

Leulaa malliksi

23 12
5 5
vok

"Oleatats toisella tavalla."

50
5
vok

Toteuttaa.

50
5
vok

Toteuttaa.

1 min. 40 s.

60 s.

kommentti- ja siirtymäsykli
 Kommentti- ja siirtymäsykli

Kolmannen harjoituksen sykki jälkeen seuraa lyhyt kommentti- ja siirtymäsykli, kestoiltaan n. puoli minuuttia. Siirtymäsykli voidaan koodata myös omaksi episodikseen.

Seuraava sykli tuo uuden harjoituksen ja kuuluu myös uuteen episodiin, siinä harjoitus on lyhytkestoisia edellistä polk-keava: lyhyitä, hellävaraisia alukkeita harjoitettava.

Leulaa malliksi

23 12
5 5
vok

"Oleatats toisella tavalla."

50
5
vok

Toteuttaa.

50
5
vok

Toteuttaa.

1 min. 40 s.

60 s.

kommentti- ja siirtymäsykli
 Kommentti- ja siirtymäsykli

Kolmannen harjoituksen sykki jälkeen seuraa lyhyt kommentti- ja siirtymäsykli, kestoiltaan n. puoli minuuttia. Siirtymäsykli voidaan koodata myös omaksi episodikseen.

Seuraava sykli tuo uuden harjoituksen ja kuuluu myös uuteen episodiin, siinä harjoitus on lyhytkestoisia edellistä polk-keava: lyhyitä, hellävaraisia alukkeita harjoitettava.

Leulaa malliksi

23 12
5 5
vok

"Oleatats toisella tavalla."

537

"Teopäs, ajattelapas
siitä linnaa sillä tavalla,
kuinka tulee mehoilista. Et pu-
että niinku sulla pälelläs
puhallaa käelin, käsiä ja..."

Näyttää

pitkän ajan,

kuinka tulee mehoilista. Et pu-
että niinku sulla pälelläs
puhallaa käelin, käsiä ja..."

"Niinku puhaltasi..."

"kokeiles näini"

"Niin vähän, kuin hällä yhtään sinne, vaan..."

50 11 88 11 11/L 60 11 3/L7

5 5 5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb verb verb

gest gest

50 50 50 50 50 50

5 5 5 5 5 5

gest gest

Oppilas tekee ohjeen mukaan.

Tämän opetusyökin kokonaiskesto on n. 1 min. 30 s. Harjoituksen tekemistä seuraava lyhyt kommenttityö on koodattu osaksi opetusyökiä. (Kesto alle puoli minuuttia). Syökiä hallitsevat opettajan verbosaaliset siirrot.

Näyttää vään

limentään ka-
nihuitten kol-
mintaa ja lau-
-Vaan."

"Ei näin."

71 69 71 37/L 14 11 12 11

6 6 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

gest gest

50 50 50 50 50

5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

Laulaa malliksi.

Laulaa malliksi.

50/L 6

4 5

verb verb

50 50 50 50 50

5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

Oppilas yhtyy opettajan esimerkkiin ja jatkaa suoritusta.

50/L 6

4 5

verb verb

50 50 50 50 50

5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

Laulaa hitaasti malliksi.

50/L 6

4 5

verb verb

50 50 50 50 50

5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

Laulaa hitaasti malliksi.

50/L 6

4 5

verb verb

50 50 50 50 50

5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

"Miten se oii?"

50 50 50 50 50

5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

Näyttää valmistautumisen laulamaan... hitaasti eleillä.

60 12 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb gest verb verb verb

50 50 50 50 50

12 12 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

12 12 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

Laulaa hitaasti malliksi.

50 50 50 50 50

12 12 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

"Duu...
(Hiljenn epäsävää).

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

"Duu...?"

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

"Duu...
(Hiljenn epäsävää).

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

"Uuu...?"

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

"Duu...
(Hiljenn epäsävää).

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

"Duu...?"

50 50 50 50 50

47 47/L 6 5 5 5

5 5 5 5 5 5

"Duu-oo-
duu-oo-"
11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

90 90 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

50 50 50 50 50

90 90 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

verb verb verb verb verb

"Ai jaa, ei..."

50 50 50 50 50

90 90 5 5 5 5

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

5 5 5 5 5 5

instr instr

Soittaa korkeamman sävel-
lajin.

50 50 50 50 50

11 11 5 5 5 5

Opetusyökiä seuraa opettajan kom-
mentti ja ohjeistilto ja oppilaan
toeutusiltoja. Saman harjoituksen
tekeminen jatkuu. Väliä palataan ko-
harjoituksen avulla ensimmäisiin pie-
niin harjoitukseen. Muiden harjoitusten
liittyy kuitenkin kiinteästi tähän har-
joitukseen, joten en ole koodannut sitä
erillisesti syökiä. Syökin kokonais-
kesto on 6 min. 25 s. Siirtoyöpiit,
kesto ja jakaumat ovat edellisten
kaltaisia.

2/4

Seuraavassa opetusyksikössä tehdään harjoitusta, jossa on sanat - ei peikettä vokaaliharjoitusta - "Schöner Tag". Sanojen esittämän affektion mukaisesti harjoitukseen te- kemissessäkin kiinnitetään huomioa efektiiviseen lauk- seen ja käytetään sitä hyväksi toteutuksessa. Kommunikaattori on nopeampipoinen - eikä nopeampi vielä, kuin aiemmin tällä tunnilla. Kommunikaatio on aamenkel- litseinen, kuin esim. edellisen tunnin opetusyksikössä: hal- litsevat ovat opettajan opetusmonologit ja esimerkiksi ja oppilain toteutusyht. Oppilain rooli on melko passiiv- vinen. Opetusyht. on pitkäkö - n. 8 min. - varainkin näin intensiiviseksi opetusjaksoksi.

"Schöner Tag" -harjoitusyht. vaihtuu saumattomasti hengityse- ja aukkeharjoitus- yhteyksiin, joihin palataan, kun se sooritettu tarpeelliseksi laajempien harjoitusten ken- naita. Myös epätoivon olen kiitodannut vaihtu- neeksi, koska "sanallisia" harjoituksista palataan pienimuotoisempiin vokaaliharjoit- tuihin.

"Koska se ei vaikuta mitään. Se on peikkä. Laukaa ja yrittään siirtää maneerin vaari" "Sinä huojut jiltkaat"

"Mmm..." "Mmm..." "Älä paina, kun se ei sol vielä"

"Emmpi tä... "Kato näin" "Tämä!" Näyttää äänettä.

11	88	1	60	12
6	5	5	5	5
verb	verb	verb	verb	gest

69	L	13
6		
verb	verb	gest

12	100/L17
5	5
verb	gest

69	70	7
7	7	6
verb	verb	verb

KOKOUS- ja harjoitus- aikataulut

Hengitys- ja aukkeharjoitukset

Pienimuotoisimmat vokaaliset

Puhalttaa ulos. Ottaa oppilain käden ja näyttää hengityksen toimintaa oman ke-

"Eiä työmäl nouse kau- Sassi! Eiä ta koske- työmäl kato tuksen avulla. Laukaa ja näyttää kosketukseen avulla.

"Suhisee" oppilain mukana. "Eiku: hengitä ensin ulos"

"Hengitä!... Tonne..." Osoittaa myös kosketukseen avulla.

"Ni, joo. Mä tiedän!" "Aukaset... ninku sy- linterin moot- torista...mähä on se..."

"Kato tämä "Täältä tepehtuu kohta ulos- jotakin täältä päin" Näyt- alemmalla, mutta "Olepaas näin tää myös ...mutta." Näyt- kilmi, vaikka tää myös eteiden kyistä...näin... avulla.

"Joo! Hengityse- "Aukase Kontrolli koske- kyistä" tuseilla.

"Joo! Enem- Näyttää. pi häämäs- Näyttää. tsuäli"

12	11	5	5
5	5	5	5
verb	verb	verb	gest

71	11	11	60	11
6	5	5	5	5
verb	verb	verb	verb	gest

Laukaa

11	69	7	12	12
5	6	6	5	5
verb	verb	verb	verb	gest

11	88	12	60	11
5	5	5	5	5
verb	verb	verb	verb	gest

Laukaa yhen sävelen. "Ota..." "Joo! Hengityse- "Aukase Kontrolli koske- kyistä" tuseilla.

11	69	71	11
5	5	5	5
verb	verb	verb	lakt

71	11	88	12/L	16
6	5	5	5	6
verb	verb	verb	exp	gest

50	50	50
5	5	5
verb	verb	verb

68	50	50
4	5	5
verb	verb	verb

68	4	4
4	4	4
verb	verb	verb

49	5	5
5	5	5
gest	gest	gest

11	69	71	11
5	5	5	5
verb	verb	verb	lakt

50	50	50
5	5	5
gest	gest	verb

68	50	50
8	5	5
verb	verb	verb

"Nyt on aika hyvä"

71	4	4
4	4	4
verb	verb	verb

"Joo!" Puhalttaa ulos. Jatkas harjoit- tuseita. Laukaa. Puhalttaa ulos. tautumisvaihte.

"Joo"

"Mmmmm"

Oppilas tekee neuroot liik- keet.

Puhalttaa. Laukaa.

"Joo!" Naurah- taa hämmen- tyneesti!

Puhalttaa Laukaa. Puhalttaa voimak- kaan ulos- hengityksen.

Selvitämme läänharjoitus 2 min. 28 min. 10 s.

Selvitämme läänharjoitus 2 min. 28 min. 10 s.

50	50	50
5	5	5
gest	gest	verb

Puhalttaa Laukaa

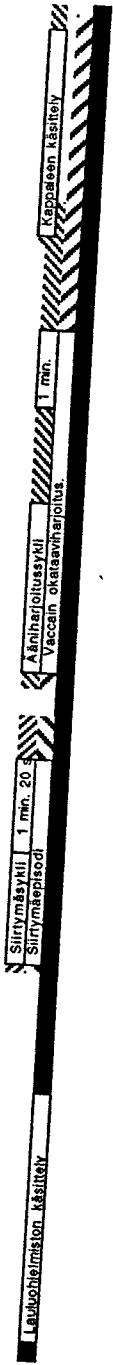
Koodaus / Oppitunti 2 jatkuu...
Elorinne/12.10 klo 11 - 11.35

Oppitunnilla aikaa lauluohjelmiston käsittely. Tunnilla työennellään Vaeoain vokallisten perissa. Vaeoain harjoitukala ei ehkä voi käsitellä täysin taidelauluoh- jelmiston tavoin, mutta musiikillisesti kysymys on kuitenkin pienistä lauluista - ei ääniharjoitukalista - kappaleiden laajuuden vuoksi.

Ohjelmistonkäsittelyn alku ei on johdanto- ja siirtymäsykli, jonka aikana puhutaan käsitel- tävistä kappaleista lähinnä opettajaohjelmistosta. Olen koo- dannut syklin myös omaksi episodiksi, koska keskustelu ei liiku esim.pöytäään yhden teoksen ympärillä.

Siirtymäsykli vaihtuu suomattomasti ääniharjoitusyksiikiksi. Ääniharjoitus on osa käsiteltävää olevasta Vaeoain kappaleesta, johon on ole koodannut jaksot vaihtuneeksi. Kommunikatio on juuri samaa laata, kuin ääniharjoitusjakson sykleissäkin.

Ääniharjoitus sovelletaan - ilman tarkkaa rajaa kom- munikaatioon - Vaeoain kappaleeseen: siirrytään siis ohjelmiston käsittelyyn.

2/5

Laulaa malliksi.

12
5
vok

"Joo-joo. Se ei saa katkasta"

7/L	13	12	11
6	5	5	5
verb	vok	verb	verb

"Guellond..."
Laulaa -Vokaaleilla, vokaaleilla.

Laulaa.

"Se on: 'guellonda' ei: 'guel onda'...se on se 'guel onda'...t. nabytää eiein."

71	12	3	5	7	12
6	5	5	5	5	5
verb	vok	verb	verb	verb	vok gest

Tekstinuottamiseen käsittely jatkuu ääniharjoituksina ja opettajan opetus- monologeina ja esimerkkisuorituksina. Opettajan silloin on huomattavan suuri osuus äästä sykissä. Syklin kokonaiskesto on 3min. 25 s.

Oppilaan esittämä ohjelma + harj

66	3/L	9, 7
6		
verb		

"Mä luden, että mullon yks seilane jutu, että mä yritin noita konsont- teja, että mullon...et ne jotenki kestää ilen kauan tai et mä aina niinku...tai et se niinku katkase sen äänen..."

3/L	9
6	
verb	

"Mä tulee just seilane: 'onda'..."

3 min. 25 s.

Seuraavan opetusyhteyden keskeisiä on myös lyhyt kommenttiyhteyden, jota on ole koodannut erilliset lyhyiden ja sen vuoksi, että edeltävään ääniharjoitukseen palataan vielä. Epilodin olen koodannut vaihtuviksi, koska käsiteltävä ääniharjoitus on "vleinen", eikä tiettyyn kappaleeseen liityvä, vaikka melodiaraku onkin ehkä peritään edellisestä kappaleesta. Jaksen olen kuitenkin koodannut samaksi, vaikka tavallaan käsiteltävänä on erillinen ääniharjoitusjakso. Poikkeama on kuitenkin lyhytelkainen.

Kappaleita käsitellään eteenpäin samoin, kuin aiemminkin opetusyhteyksissä: tarkasti, pienissä osissa, nopeampoisella kommenttiyhteydellä ja useita pieniä harjoituksia ja pilkottuja kappaleen osia hyväksikäyttäen.

Ääniharjoituksena käsitellyn ongelman jälkeensä siirrytään kommentti- ja selityksyllin, jossa opitaan tuo esille, joltakin lauluteknisistä ongelmista piikkiköösä monologissa ja joihin opettaja vastaa verbaalisella selityksellä ja pienillä esimerkkisuorituksilla. Käsiteltävänä ei ole mitään tiettyä kappaletta, koska saman kappaleen episodin jatkuva, mutta olen koodannut käsiteltäviä jatketaan. Siirtymisen kappaleeseen tapahtuu todella ilman rajakohtia: opettaja aloittaa alkuvuon selityksensä, kesken oman, epäselvästi kuuluvan selityksensä, limaisen väsyneenä pitkän puhejaksoihin. Syklin kesto on vain n. 15 s.

Kappaleita käsitellään pienissä osissa, opetusyhteyksissä, joiden kommunikaatio on juuri samankaltaista, kuin ääniharjoituksissa. Kommunikaatio on nopeampoisista ja hallittavina ovat opettajan siirrot. Opetettavat esittävät käsitellään hyvin pienissä osissa ja tarkasti. Opetusyhteyksissä käytetään useita harjoituksia, mutta on ole koodannut niitä eri sykleiksi, koska kaikilla harjoituksilla on sama, kyseistä kappaleen kohtaa palveleva tarkoitus.

Opetusyhteyden 40 s. Kommentti- ja yhteenveto-yhteyden 45 s. Opetusyhteyden 3 min. 30 s.

Soittaa ja varmistaa nymä sanomalla nymän mukaisesti: "Pa-paa, pa-pa, pa-paa" Soittaa varsinaisen melodian ensimmäiset sävelet.

11	22	11
5	5	5
Instr	verb	Instr

Lyhyt siirtymäyhteyden ja -epilodi.

Opetusyhteyden 60 s. Väccain, rastiin/väccain

87/ L 7	71	87/ L 6
5	8	5
verb	verb	verb
vok	vok	vok

Lauaa kappaleita alusta. Yrittä. "La parria e un tutto..." vapauttaa nikaansa liikkeillä.

"E...kysymys on nyt siitä, että...että se ero...naisille tämä näkyy olevan harvinaisen vaikeaa...miehille se on näköjään helpompaa.

13/ L 7	12	60
5	5	5
verb	verb	verb

"Kysymys on sana...öö...pitäisi vokaaleista...jota, jota lauletaan..." "La parria e un tutto"

90	34	12	92	12/ L 16	2	10/ L 9	12/ L 17, 16	4/ L 9
5	5	5	5	(5)	2	5	(5) 2	6
verb	verb	verb	verb	vok	gest	exp	verb	verb
verb	verb	verb	verb	verb	vok	gest	exp	verb

"Mikä ero tässä on?" "Näin"

"Nyt mä laulan sen." "Se on riikku tää sen p... Lauaa pidemmän se reitit... remmin...: Esittä laulu...se tuntuu haus... naiset... esimerkillä. suite...oopperassa."

90	34	12	92	12/ L 16	2	10/ L 9	12/ L 17, 16	4/ L 9
5	5	5	5	(5)	2	5	(5) 2	6
verb	verb	verb	verb	vok	gest	exp	verb	verb
verb	verb	verb	verb	verb	vok	gest	exp	verb

"Miehet löy..."

"Nyt mä laulan sen." "Se on riikku tää sen p... Lauaa pidemmän se reitit... remmin...: Esittä laulu...se tuntuu haus... naiset... esimerkillä. suite...oopperassa."

90	34	12	92	12/ L 16	2	10/ L 9	12/ L 17, 16	4/ L 9
5	5	5	5	(5)	2	5	(5) 2	6
verb	verb	verb	verb	vok	gest	exp	verb	verb
verb	verb	verb	verb	verb	vok	gest	exp	verb

50	5	5
verb	verb	verb

"La parria e un tutto"

66	4	4
verb	verb	verb

Oppilas kuuntelee tarkasti ja hymyilee opettajan esitykselle.

68	2	2
verb	verb	exp

"Joo!" "Joo-joo." Naurattaa.

2/3

"Suosanna-
tuikkälymään
taasakunnoinlin..."
Laulaa karkkoiden.

Esittää.

"Täytyy
koomitelta,kun..."
olla."

3/ L 17	9	3, 12/ L 17, 16	9, 10	12/ L 16	10	60
2	6	verb	gest	verb	(4)	5
		verb	gest	verb		Instr
		EXT				

Soiittaa
sikusoliton.

"La pastia e un
TUTTO!La pastia
e un tutor"
Keskeyttää.
on kevennety."

11/ L 13	11	
6	5	verb
		verb

"Ei!"
Keskeyttää
laulamalla.

71	12/ L 13	69	12
5	6	6	8
		verb	vok

Laulaa
1833.

"Vielä!"
Keskeyttää
työnkäsi"

60	92	71	12/ L 14	12
5	6	5	6	5
		verb	vok	vok

Kumollinen
esimerkki.

"La pas..."
Virheen
osoiteva
esimerkki.

Opettaja
soittaa
väärtö.

65	7	
		Instr

Keskeyttää
korjauksella
esimerkillä.

12/ L 6, 13
6
vok

Naurea.

50/ L 7
5
vok

Laulaa.

50/ L 6
4
vok

"La pastia e un
tutto..."
Laulaa
yrittäen toteuttaa
ohjeita.

"Joo!"
Keskeyttää
Aloitaa.

68	4	verb
----	---	------

"La pas..."
"Nol"
Keskeyttää
Isäkirjittisesti.

50	71/ 13
5	8
vok	verb

Laulaa kor- "Nol"
jaten.
Kommentti opettajan
virhelyöntiin.

50/ L 6	92	87
5	6	5
vok	verb	vok

"Al laa!"
91
5
verb

Lopuksi on lyhyt kokooma- ja arviopsyki
sestä tunnin lopetuksen ohjattuun liittyy
siirtoja. Episodi aliiy mielestäni samana,
koska kommenttien sisältöistä suuri määrä
koskee edellistä kappaletta. Syklin kesto
on n. 1 min.

Tämän kappaleen osalla opetusyksi sisältää hiemen
pidempiä oppilaan musikkitestyssiirtoja, jotka kul-
tenkin ovat niin lyhyitä, ettei niitä voi koodata eri-
lisiksi syksiksi. Opettaja keskeyttää oppilaan esi-
tyksen neuvomalla lähinnä esimerkkisuorituksen avulla.

n. 5 min.

Kommenttisykli 1 min

1.3.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 2

(oppituntia observoitu 13 min.)

ILMAUSTEN MÄÄRÄT JA LUOKAT

P-K = pedagogis-kognitiiviset luokat

S-A = sosiaalis-affektiiviset luokat

INT = interaktiivien luokat

L = lisämääreiden luokat

Opettaja / Oppitunti 2

	P-K	S-A	INT	L
luokkia	180	150	182	30
luokkia/ ilmaus	1,3	1,0	1,2	0,2
ilmauksia yhteensä	146			

11,2 / min

Oppilas / Oppitunti 2

	P-K	S-A	INT	L
luokkia	66	64	66	10
luokkia/ ilmaus	1,0	1,0	1,0	0,2
ilmauksia yhteensä	66			

5,1 / min

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA

Opettaja / Oppitunti 2

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	1	0,8%	0,5%
2	1	0,8%	0,5%
3	13	10,3%	6,9%
4	1	0,8%	0,5%
5	1	0,8%	0,5%
6	2	1,6%	1,1%
7	4	3,2%	2,1%
8	0	0,0%	0,0%
9	2	1,6%	1,1%
10	3	2,4%	1,6%
11	48	38,1%	25,5% +
12	43	34,1%	22,9% +
13	7	5,6%	3,7%

yht. 126 100,0%

A:n osuus 67,0% kaikista p-k luokista

++

Opettaja / Oppitunti 2

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	0	0,0%	0,0%
21	0	0,0%	0,0%
22	2	50,0%	1,1% +
23	2	50,0%	1,1% +
yht.	4	100,0%	
B:n osuus			2,1% kaikista p-k luokista

Opettaja / Oppitunti 2

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	0	0,0%	0,0%
33	0	0,0%	0,0%
34	1	50,0%	0,5%
35	0	0,0%	0,0%
36	0	0,0%	0,0%
37	1	50,0%	0,5%
38	0	0,0%	0,0%
yht.	2	100,0%	
C:n osuus			1,1% kaikista p-k luokista

Opettaja / Oppitunti 2

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista
40	0	0,0%	0,0%
41	0	0,0%	0,0%
42	0	0,0%	0,0%
43	0	0,0%	0,0%
44	0	0,0%	0,0%
45	0	0,0%	0,0%
46	0	0,0%	0,0%
47	3	100,0%	1,6% +
48	0	0,0%	0,0%
49	0	0,0%	0,0%
50	0	0,0%	0,0%
51	0	0,0%	0,0%
yht.	3	100,0%	
D:n osuus			1,6% kaikista p-k luokista

Opettaja / Oppitunti 2**Pääloukka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100**

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista
60	14	63,6%	7,4% +
62	0	0,0%	0,0%
63	0	0,0%	0,0%
64	0	0,0%	0,0%
65	0	0,0%	0,0%
66	0	0,0%	0,0%
67	0	0,0%	0,0%
68	0	0,0%	0,0%
69	6	27,3%	3,2% +
100	2	9,1%	1,1%
yht.	22	100,0%	
E:n osuus	11,7% kaikista p-k luokista		+

Opettaja / Oppitunti 2**Pääloukka F: arviointi, luokat 70, 71**

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	1	5,3%	0,5%
71	18	94,7%	9,6% +
yht.	19	100,0%	
F:n osuus	10,1% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 2**Pääloukka G: muu, luokat 80-89**

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	0	0,0%	0,0%
81	0	0,0%	0,0%
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	1	11,1%	0,5%
86	0	0,0%	0,0%
87	0	0,0%	0,0%
88	8	88,9%	4,3% +
89	0	0,0%	0,0%
yht.	9	100,0%	
G:n osuus	4,8% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 2**Pääloukka H: kommentointi, luokat 90-92**

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	1	33,3%	0,5%
91	0	0,0%	0,0%
92	2	66,7%	1,1%
yht.	3	100,0%	
H:n osuus	1,6% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 2**Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet**

luokka	määrä	%/ lisämääreistä
L1	0	0,0%
L2	0	0,0%
L3	0	0,0%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	7	23,3% +
L7	4	13,3%
L8	0	0,0%
L9	3	10,0%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	0	0,0%
L13	5	16,7% +
L14	2	6,7%
L15	0	0,0%
L16	5	16,7% +
L17	4	13,3%
L18	0	0,0%
L19	0	0,0%
L20	0	0,0%
L21	0	0,0%
yht.	30	100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA**Opettaja / Oppitunti 2**

luokka	määrä	% s-a luokista
1	0	0,0%
2	3	2,0%
3	0	0,0%
4	4	2,7%
5	107	71,3% ++
6	33	22,0% +
7	3	2,0%
8	0	0,0%
9	0	0,0%
yht.	150	

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPETTAJA**Opettaja**

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	48	43,6%
vok	19	17,3%
gest	22	20,0%
exp	3	2,7%
pos	0	0,0%
takt	10	9,1%
instr	8	7,3%

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	0	0,0%	0,0%
2	0	0,0%	0,0%
3	2	100,0%	3,0% +
4	0	0,0%	0,0%
5	0	0,0%	0,0%
6	0	0,0%	0,0%
7	0	0,0%	0,0%
8	0	0,0%	0,0%
9	0	0,0%	0,0%
10	0	0,0%	0,0%
11	0	0,0%	0,0%
12	0	0,0%	0,0%
13	0	0,0%	0,0%
yht.	2	100,0%	

A:n osuus 3,0% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	0		0,0%
21	0		0,0%
22	0		0,0%
23	0		0,0%

yht. 0

B:n osuus 0,0% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	0	0,0%	0,0%
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	0	0,0%	0,0%
36	2	50,0%	3,0% +
37	2	50,0%	3,0% +
38	0	0,0%	0,0%
yht.	4	100,0%	

C:n osuus 6,1% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista
40	0	0,0%	0,0%
41	0	0,0%	0,0%
42	0	0,0%	0,0%
43	0	0,0%	0,0%
44	0	0,0%	0,0%
45	0	0,0%	0,0%
46	0	0,0%	0,0%
47	0	0,0%	0,0%
48	0	0,0%	0,0%
49	5	14,3%	7,6%
50	30	85,7%	45,5%
51	0	0,0%	0,0%
yht.	35	100,0%	
D:n osuus		53,0% kaikista p-k luokista	

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista
60	0	0,0%	0,0%
62	0	0,0%	0,0%
63	0	0,0%	0,0%
64	0	0,0%	0,0%
65	0	0,0%	0,0%
66	1	6,3%	1,5%
67	1	6,3%	1,5%
68	14	87,5%	21,2%
69	0	0,0%	0,0%
100	0	0,0%	0,0%
yht.	16	100,0%	
E:n osuus		24,2% kaikista p-k luokista	

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	0	0,0%	0,0%
71	2	100,0%	3,0%
yht.	2	100,0%	
F:n osuus		3,0% kaikista p-k luokista	

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	0	0,0%	0,0%
81	0	0,0%	0,0%
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	0	0,0%	0,0%
86	0	0,0%	0,0%
87	3	100,0%	4,5% +
88	0	0,0%	0,0%
89	0	0,0%	0,0%
yht.	3	100,0%	
G:n osuus	4,5% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 2

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	2	50,0%	3,0% +
91	1	25,0%	1,5%
92	1	25,0%	1,5%
yht.	4	100,0%	
H:n osuus	6,1% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 2

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	määrä	%/ lisämääreistä
L1	0	0,0%
L2	0	0,0%
L3	0	0,0%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	4	40,0% +
L7	3	30,0% +
L8	0	0,0%
L9	2	20,0%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	0	0,0%
L13	1	10,0%
L14	0	0,0%
L15	0	0,0%
L16	0	0,0%
L17	0	0,0%
L18	0	0,0%
L19	0	0,0%
L20	0	0,0%
L21	0	0,0%
yht.	10	100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 2

luokka	määrä	% s-a luokista
1	0	0,0%
2	3	4,7%
3	0	0,0%
4	11	17,2% +
5	42	65,6% ++
6	4	6,3%
7	0	0,0%
8	4	6,3%
9	0	0,0%
yht.	64	

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPPILAS

Oppilas

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	39	39,0%
vok	45	45,0%
gest	14	14,0%
exp	2	2,0%
pos	0	0,0%
takt	0	0,0%
instr	0	0,0%

100

1.3.3 Analyysin tuloksia oppitunnista 2

Toisen tarkasteltavana olevan oppitunnin työskentelyjaksot jakaantuvat seuraavasti: ääniharjoitusjakso kestää n. 26 min. ja lauluohjelmiston käsittely n. 24 min. Ohjelmistonkäsitteilyjakso muodostuu eri tavoin, kuin aiemmassa oppitunnissa sisältäen erittäin paljon myös ääniharjoituksia tiettyjen kappaleissa havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi. Ohjelmiston käsittely ei ole siis aivan "puhdasta" kappaleisiin keskittymistä. Syynä käsittelytavalle on varmasti oppilaan kehitysvaihe, joka vaatii vielä yksityiskohtaista teknistä ohjaamista. Oppitunnista on analysoitu tarkasti 13 minuuttia.

Opettajan osuus oppitunnilla 2

Yksityiskohtaisesti koodatussa osuudessa opettajan ilmauksia on 146 kpl. Ilmausten kognitiivisia luokkia on määritelty 188, lisämääreitä 30, sosiaalis-affektiivisiä määriytyksiä 150 ja interaktiivisia määriytyksiä 182. Jatkossa on ilmaistu suluissa vastaava luku oppitunnin 1 suhteen. Opettaja on molemmilla tunneilla sama.

Suhdelukuina tämä merkitsee sitä, että opettajan keskimääräinen ilmausnopeus on n. 11 ilmausta minuutissa (9,7 ilm/ min.). Ilmauksista n. 30% on määritetty kahdella kognitiivisella luokalla (50%) ja n. 20%:ssa (30%) kaikista ilmauksista on jokin lisämääre. Sosiaalis-affektiivisistä luokituksista on selvitty keskimäärin yhdellä määritteellä (10%:ssa kaksi) ja interaktiiviotyyppi on määritetty kahdella luokalla n. 25%:ssa ilmauksista (50%). Kaikista pedagogis-kognitiivisista luokista on koodauksessa käytetty 26/ 63 (39/ 63), lisämääreitä 7/ 21 (15/ 21), sosiaalis-affektiivisiä luokkia 5/ 9 (7/ 9) ja interaktiiviotyyppiä 6/ 7:stä (7/ 7).

Opettajan osalta käytetyimpiä pedagogis-kognitiivisiä määritteitä ovat tälläkin tunnilla tietoa esittävät luokat (pääluokka A). Niiden osuus koko pedagogis-kognitiivisesta koodauksesta on peräti 67% (oppitunnilla 1 59,7%). Myös tällä tunnilla suurin osa kognitiivisista tapahtumista on neuvoja, luokka 11 (25,5% (19,5%)) ja esimerkkisuorituksia, luokka 12 (22,9% (17,6%)). Pääluokka A on myös pääluokista monipuolisimmin käytössä: lähes kaikki luokat tulevat aineistossa esille. Seuraavaksi tärkeimmäksi pääluokaksi tässä aineistossa - samoin kuin oppitunnilla 1 - nousee ryhmä E, toiminta ja toiminnan säätely, johon sijoittuu 11,7% (12,6%) ilmauksista.

Muita pedagogis-kognitiivisiä luokkia ei esiinny yli kymmenen prosentin osuudella. Suhteellisen paljon on kuitenkin käytetty luokkia 71, suorituksen arviointi (9,6% (11%)), 60, toimintakehoitus (7,4% (7,2%)), 3, kuvaus (6,9% (4,4%)) ja 88, vertaus, mielikuvan käyttö (4,3% (1,3%)).

Kokonaan käyttämättä jääneitä luokkia on yli puolet. Eniten "turhia" luokkia on pääryhmissä D, vastaaminen, G, muu, C, kysyminen ja E, toiminta ja toiminnan säätely. Kaikkiaan koodausluokista on käytössä huomattavasti suppeampi määrä, kuin edellisen tunnin 1 suhteen. Syitä on

ymmärtääkseni ainakin kaksi. Pienemmässä tarkasti analysoidussa aineistossa tulee luonnollisesti esille vähemmän erilaisia tapauksia. Toisaalta - ja mielestäni tärkeämpänä syynä - on tunnin erilainen luonne. Aloittelevamman oppilaan kanssa tuntitilanne muodostuu kommunikaatioltaan helposti yksipuolisemmaksi, koska tunnilla toimitaan enimmäkseen ääniharjoitusten parissa. Ohjelmistomateriaalin käsittely tuo väistämättä esille monentyyppisiä teoksen ja yleensä musiikin luonteeseen liittyviä tekijöitä, joiden käsittelyssä vaaditaan joustavuutta ja erilaisia keinoja. Oppitunti, jossa käsitellään sävellyksiä, musiikkia, muodostuu siis yleensä luonteeltaan rikkaammaksi. Tosin tämäkin seikka on suuresti riippuvainen henkilöistä ja erityisesti tunnin opettajasta.

Lisämääreiden käyttö on tuntunut koodaajasta tarpeelliselta 20%:ssa ilmauksia ja tärkeimpiä käytettyjä määreitä ovat samat, kuin oppitunnilla 1. Ainoastaan L6, korjaava muodostaa poikkeuksen: oppitunnilla 1 sitä ei käytetty lainkaan, tällä tunnilla se oli merkittävin lisämääre 23,3%:n osuudella käytetyistä lisämääreistä ja sen esiintyminen seuraa loogisesti suuresta määrästä ääniharjoituksia. L13, keskeyttävä (16,7%(14%)) ja L16, tehtävän sisällöstä aiheutuvan voimakkaan affektiivisen latauksen sisältävä (16,7%(16%)) olivat seuraavaksi tärkeimmällä sijalla. Melko runsaasti esiintyi myös lisämääreitä L7, keskeneräinen (13,3%(18%)) ja L17, näytelty (13,3% (6%)). Samoin kuin oppitunnilla 1, myös tässä lisämääreet kuvaavat hyvin opettajan käyttämää nopeatempoista ja värikästä kieltä.

Opettajan ilmauksien sosiaalis-affektiivinen ilmasto vaikutti oppitunnin 2 suhteen vielä edellis-
tänkin asiallisemmalta: ilmaukset luokituivat kategoriaan 5, affektiivisesti neutraaliin peräti 71,3%:sesti (43,1%) ja kat. 6, asiakritiikki, muodostivat lähes kaiken muun kommunikaation sosiaalis-affektiivisestä ilmastosta eli 22% (30,5%). Affektiivisesti positiiviin kategorioihin 1-3 sijoittui 2% (10,5%) ja negatiivisiin kategorioihin 7-9 2% (2,8%) kaikista ilmauksista. Vaikeasti määriteltäviä ilmauksia ei ilmentynyt tässä aineistossa.

Interaktiotyypin tarkastelu kertoo mielenkiintoisia asioita. Ko. oppitunnilla on ollut käytössä kaikkia luokituksessa mainittuja interaktiotyyppejä. Verbaalisen viestinnän osuus kaikesta on vain vajaa puolet 42%. Jos laulunopetuksen kommunikaatiosta tarkasteltaisiin vain sanallista viestintää, puolet kommunikaatiosta jäisi huomaamatta. Verbaalinen viestintä on kuitenkin viestintätavoista tärkein. Seuraavaksi eniten käytettiin vokaalista eli laulamalla (21%) ja gestistä eli eleillä ilmaistua (19) viestintää. Melko runsaasti (11%) opettaja käytti myös ekspressiivistä eli ilmeisiin perustuvaa kommunikointia.

Oppitunnilla 2 opettajan interaktiotypeistä tärkein on verbaalinen viestintä, joka muodostaa lähes puolet kaikesta, 43% (42%). Mielenkiintoista on että gestistä, eleillä välitettyä viestintää on jopa enemmän - 20% (19%) -, kuin vokaalista, laulettua 17% (21%), vaikka opettaja antaakin tunnilla runsaasti esimerkkejä. Osa esimerkeistä on kuitenkin esim. hengitys- tai asentoharjoituksia, ei laulamista. Oppitunnilla 2 opettaja käyttää myös enemmän instrumentaalista

viestintätapaa, tässä 8% (2%). Syy selvenee nauhoituksia tutkimalla: tunnilla 1 on läsnä säestäjä joka säestää ohjelmistokappaleet ja ääniharjoituksiaan käytiin läpi vain vähän. Tällä tunnilla taas opettaja soittaa koko ajan pianoa itse ja käyttää näin myös instrumentaalista viestintää. Pianon käyttöön liittyyneen myös se, ettei paikkaan liittyvää viestintää ei ole ollut havaittavissa tarkasti analysoidussa aineistossa; pianon äärestä opettaja ei lähde niin helposti liikkeelle - tosin tarvittaessa kyllä: oppilasta on ohjattu melko runsaasti myös kosketuksen avulla, mikä on tyypillistä opintojensa alkuvaiheessa olevan oppilaan suhteen.

Oppilaan osuus oppitunnilla 2

Oppilaan ilmauksia on 66 samassa, tarkasti analysoidussa 13 minuutissa. Keskimääräinen ilmausvauhti on siis 5 (4,9) ilmausta minuutissa, joka on vajaa puolet opettajan ilmausnopeudesta. Kognitiivisia luokkia 66:n ilmauksen aikana on määritelty 66, lisämääreitä 10, sosiaalis-affektiivisia luokkia 64 ja interaktiivityyppejä 66. Näyttää siis siltä, että lähes jokaisessa ilmauksessa kukin dimensio on voitu määrittellä pelkästään yhtä luokkaa käyttäen. Lisämääriä on tarvittu n. 15 %:ssa ilmauksista. Annettuja ilmausluokkia on käytetty seuraavasti: pedagogis-kognitiivista luokista on koodauksessa käytetty 13/ 63 (32/ 63) kpl, lisämääreitä 4/ 21 (6/ 21) kpl, sosiaalis-affektiivisia luokkia 5/9 (7/9) ja interaktiivityypin luokkia 4/7:stä (5/7).

Pedagogis-kognitiivisessa mielessä on silmiinpistävää koodausluokkien vähäisyys. Itse asiassa vain muutamat ryhmät ovat käytössä ja yli kaikkien muiden tulee esille luokka 50, ohjeiden toteuttaminen 45,5% (29,7%), joka kuuluu tärkeimpään pääluokkaan D, vastaaminen. D:n osuus koko pedagogis-kognitiivisessa luokituksessa on 53% (46,1%). Myös luokan 68, myöntyminen, osuus on hyvin suuri 21,2% (16,4%) ja samaten sen pääluokka E, toiminta ja toiminnan säätely, toiseksi tärkeimmällä osalla oppilaan ilmauksissa 24,2% (23,4%). Oppilaan rooli vaikuttaa melko passiiviselta.

Myös lisämääreitä on käytetty melko niukasti - tosin on muistettava, että näytekin on edellistä lyhyempi. Tärkeimmät lisämääritteet ovat L6, korjaava (40% lisämääreryhmästä (34,9%)) ja L7, keskeneräinen ilmaus (30% (34,9%)) , eli juuri samat, kuin edellisenkin tunnin suhteen. Näytteen suppeus ei siis ole vaikuttanut kuvan muodostumiseen oppitunnin kommunikaatiosta ainakaan tässä mielessä. Lisäksi aineistosta on koodattu lisämääreellä L9, omaan kokemukseen perustuva (20%) ja L13, keskeyttävä (10%). Muita lisämääreitä ei olekaan käytetty.

Oppilasta koskevan kommunikaation sosiaalis-affektiivinen ilmasto kertoo samaa kuin aieminkin: oppilaan asenne on neutraali tai positiivinen. Koodiluokka 5, neutraali muodostaa 65,6% (44,1%) ja luokka 4, hyväksyminen 17,2% (35,1%). Tällä tunnilla ilmenee lisäksi myös epävarmuutta ja avunpyyntöä: koodin 8 osuus koko aineistosta on 6% (3,6%). Toisaalta tunnilta esiintyy myös neutraalia positiivisempaa asennoitumista leikinlaskun muodossa ja se on koodattu luokkaan 2. Muita positiivisia luokkia 1-3 ei esiinny, joten näiden luokkien koko määrä

aineistossa on 4,7% (10,8%). Negatiivisia luokkia 7-9 on 6,3% (4,5 %). Mielikuva siitä, että op-
pitunti 1 oli ilmapiiriltään positiivisempi näyttää pitävän paikkansa myös lukujen valossa.

Oppilaan pääasiallisin interaktiotapa on vokaalinen eli laulettu viestintä (45% (35%). Hämmäs-
tyttävän suuren osan ajasta oppilas viestii puhumalla näytetunnin aikana (39% (30%). Verbaa-
lisen kommunikaation määrää tosin lisää - kuten edelläkin - aivan lyhyiden kommenttien kirjaa-
minen verbaalisiksi. Keskimäärin vokaaliset ilmaukset ovat pidempiä kuin verbaaliset. Myös
eleisiin (14% (20%)) ja ilmeisiin (2% (13%)) perustuvaa viestintää esiintyy, mutta paikkaan, kos-
ketukseen tai soittoon perustuvaa ei havaintomateriaalissa ole.

Koodaus / Oppitunti 3
Seija Mikkonen / 28.10.88 klo 11.15 - 12.15

"... tuulella?
Aiku kuuluu epäselvästi.

36	2	verb
----	---	------

"Suusi ottaa sen hyvän uuden hengityksen sen hymyn - mutta lähetään liikkeelle paasaat, että päätät ihan normaalisti vaunuihin ensin."

22	11	81	9
5	1	verb	verb

Opettaja soittaa soinnun, mutta jaa odottaamaan, että oppilas olisi valmis aloittamaan.

81	3	92	92
3	5	2	2
gest	verb	gest	verb

"No oikein hyvin" "Seiso kummalla..."

23	11	92	92
5	5	2	2
verb	verb	gest	verb

Kurkistaa flyygelin ältä.

67	71/L	3	68	12
3	2	5	2	5
verb	exp	instr	verb	vok

Nauravat.

"Molemmissa laulaa matkitta harjoituksen."

67	71/L	3	68	12
3	2	5	2	5
verb	exp	instr	verb	vok

"Kuuntele korkein: mihin sä laitat sen?" Nostaa sormen varoitavasti.

11	6	verb
----	---	------

Yleinen johdantokäsi
Johdantokäsi
Ammattitaitokäsi

Johdanto aamiharjoitukseen

Ensimmäinen harjoitus
Pienehkö, venyttävät harjoitukset

31 s.
40 s.

Ennen harjoitusta

46	2	verb
----	---	------

"No nytä minä oon meko reppaata tuolella - ei tässä oo mitään hättää."
Nauraa.

68	4	22/ L	17
4	4	gest	gest

"Joo"

Oppilas venyttelee ja vertytelee.

92/ L	19	2	verb
-------	----	---	------

"...molemmissa" Oppilas hymyilee.

68	2	exp
----	---	-----

Nauravat.

Valmis - Laulaa harjoituksen tautuu.

51	50	5	5
5	5	5	vok

Soittaa akordin harjoituksen korkeuden ohjeeksi.

11	5	instr
----	---	-------

"Oikein huolellisesti"

11	6	verb
----	---	------

"Koko kroppa mukaan"

11	71	6	verb
----	----	---	------

"Ää-ä...saat paremmiin"

71	7	11	5
7	5	instr	instr

Laulaa malliksi oppilaan viiheestä matkien. Näyttää kädentilkkeillä.

12/ L	14	6	6
6	6	vok	gest

"Liitetunai" Soittaa äskeistä laulu-esimerkkiään.

13	4	4	verb
----	---	---	------

"Timo vatsanpohjan kautta niin, että se pysyy tuossa eikä hävy taakse" Näyttää käsiä.

11	71	6	verb
----	----	---	------

"Ja enemmän mieikuvaa tuohon noin..." "parempi. Mut tuota...vieleki saat enemmän"

71	11	88	7
6	5	5	5
verb	verb	verb	verb

"...sillä tavalla et sä huomaa että... loppujen lopuksi se on hyvin pieni..."

71/L	19	5	5
------	----	---	---

50	5	vok
----	---	-----

Oppilas laulaa ja elehtii.

50	5	L	17
5	5	vok	gest

Laulaa ja aikaa elehtii käsillä.

50	5	L	17
5	5	vok	gest

Toteuttaa.

68	3	verb
----	---	------

"Joo"

12/ L	14	6	6
6	6	vok	gest

"Joo"

68	4	4	verb
----	---	---	------

"Joo"

50	5	L	17
5	5	vok	gest

Laulaa ja elehtii

48/L	19	3	3
3	3	verb	verb

Oppilaan täydennyskommentti. Kuuluvuudesta epäselvästi.

"Ja nyt hymyä, koska on oikein, oikein hyvä staccato." "Missä lassa. Pienet, jän-kohtaa?" leväl, liikkeet!"

11	7	32
5	5	5
verb		verb

Kolmannen harjoituksen opetusyksi jatkuu samantapaisena, kuin aiemminkin: opettaja ohjaa enemmän puheella ja soitolla, kuin omalla lauluusimerkillä. Oppilaan omia keskeytyksiä ja opettajan neuvoja on tässä syklissä enemmän valkeamman harjoituksen vuoksi. Syklin kokonaiskesto on 2 min. 25 s.

2 min. 25 s.
0,7 min. 30 s.

"Jool se on hirveen paljon parempi!" (Tarkittaa staccaton lautamista yleensä.)

9	5	10	91
6	6		
verb		verb	

"...olkaa paikka. Se missä se pyöriä."

3/ L	19, 13
------	--------

"O-hon!" Naurahdaa.

68	1
verb	

Nauraa hereästi oppilaan elävöitykselle.

92	2...
4	5
verb	

"Joka on se uus harjoitus, mutta muuttanut kokemään tulla meidän tontilla."

67	23	22
4	5	5
verb		verb

15 s.
2 min. 40 s.
10 min. 10 s.

Kommenttisykli

85/ L	17
5	
vok gest	

9. Laulaa kokellien yndettä sävelillä: "Ii-aa-ii-aa..." Raapii päänsä miettimisen eleenä.

86	42
5	5
gest vok	

Oppilas kokeilee hirveän staccatoja piteiden tavataan omaa esitystään. "Tuossa" vastaa kysymykseen ja osittaa eleillä.

"Putoo koko ajani!"

71	6
verb	

Neijän harjoituksen opetusyksi aikana opettajan kommentteja ja keskeytyksiä on enemmän, kuin aiemmista opetusyksistä, koska harjoitus on oppilaalle melko uusi. Syklin kokonaiskesto on ja tyypillinen kommenttikäytännön seuraava.

"Ja hengitysi!" Keskeyttää

11	11	11	11
5	5	5	5
verb		verb	

"Nyt mennään harjoituksen hitaasti!"

11	11	11
5	5	5
verb		instr

"Putoo koko ajani!"

71	6
verb	

"Niin on! Kun se on hirveen vaikea löytää sils semmonen..."

68	7	9/L7
4	6	
verb		verb

"Näin!" "Se on pienempi legatossa enemmän varman päällä!"

68	3	9	91
4	6	6	
verb		verb	

"Kurkumpää!"

71/L7	6	13
5	6	
verb		verb

"Jool! Aa huonot!"

71/L	13	60
6	5	
verb		verb

"Mennään vielä!"

71/L	13	60
6	5	
verb		verb

"Jool! Aa huonot!"

71/L	13	60
6	5	
verb		verb

"Mut tuossa..." "Tuonne kir se saat..." "POM, PAM, jonneki taa jolenki..." "Säil-mennät!"

68	3	88	3	91	80	3
4	6	5	6	2	6	
verb		verb		verb		verb

"Se on pienempi jolenki legatossa enemmän varman päällä!" "Tuo on mukana..." "Tuo on mukana..." "Tuo on mukana..."

11	11	11	71
5	6	4	
instr		verb	

"Tuo on mukana..." "Tuo on mukana..." "Tuo on mukana..."

11/L	2	71
5	5	4
instr		verb

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

"Ei... nouse samantapaisesti!"

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

6 min.
n. 6 min.
n. 6 min.
16 min. 10 s.

Sekä sykli, episodi että jakso vaihtuvat. Siirtytään lauloharjoitusten käsittelyyn

68/ L3	3
verb	

"Se lippuu jool!"

50/ L	17,7
5	
vok gest	

Laulaa ja elehti.

50/ L	7	50/ L	17
5	5	5	
vok		vok	

Yrittilee pieniä sävelillä.

50/ L	17	50	71
5	5	6	
vok gest		vok verb	

Laulaa. Alottaa hengityksen jälkeen. "No niin!" Kriittisellä omma suorituksista.

50/ L	17	50/ L	17
5	5	5	
vok gest		vok gest	

Jatkaa laulamista. Alottaa hengityksen jälkeen. "No niin!" Kriittisellä omma suorituksista.

3/5

"Se tempo voi olla silte semmone, että tuota kun se tulee... tulee to' esimerkiksi oikeen hyvä pianisit tai oikeen hyvä orkesteri, niin silte se ei tarvi olla ni' metro-nominitarikka: se voi mennä vähä eleenäin; se voi ottaa vähä taaksepäin"

"Ei sitä tulekaan yleensä ku aarioissa. Joo. Ja espanjalaisissa silten on enemmän. Se kuuluu aika paljo siihen."

1/ L 21	3 9 11
5	5
verb	verb

"Se pitää niinku lähtee siitä, ei miten sä niinku omalla kropalla saat sen kivasti..."

"Espanjalainen täytyy aina näkyä koko kropassa. Sä et voi laulaa niinku poikkää..."

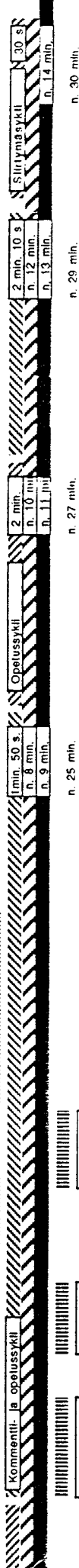
68/11	11 6	10/ L 21
6	5	5
verb	verb	verb

Kommentti- ja opetus- sykti jatkuu, niin, että sen kokonaiskestoksi tulee 1 min, 50 s. Syklissä käsitellään sekä tyylillisiä, että sisällöllisiä seikkoja ja käännetään hiekan tekstiä. Kommunikaatio on lähinnä verbaalista.

Kommenttisyktiä seuraa jälleen opetus- sykti, jonka kommunikaatiossa on edellisten opetus- sykten tavoin paljon myös muita, kuin verbaalisen siirtoja.

Opetus- syktiä seuraa kommentti- ja opetus- sykti, jossa on paljon verbaalista kommunikaatota, lähinnä opettajan opetus- siirtoja, mutta myös lyhyitä musiikkijaksia. Olen kuitenkin koodannut kaikki samaan syklin, koska kovin selvä, toisinaan erottuvia jaksia ei muodostu.

Suuraa siirtymäsykti, jossa kommentoidaan vielä edellistä aaria ja jonka jälkeen siirrytään toisen Carmenin aarian käsittelyyn.

68/ L 2
6
verb

"Joo se on nyt vähän korkeavä-
tiivinen."

68
4
verb

Mytötlele.

85/ L 9
5
verb

Opilaan kommentti.
Kuuluu epäselvästi.

Kommenttisykti
Carmenin aaria.

1.4.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 3

(oppituntia observoitu 8 min.)

ILMAUSTEN MÄÄRÄT JA LUOKAT

P-K = pedagogis-kognitiiviset luokat

S-A = sosiaalis-affektiiviset luokat

INT = interaktiotyppien luokat

L = lisämääreiden luokat

Opettaja / Oppitunti 3

	P-K	S-A	INT	L
luokkia	141	108	118	14
luokkia/ ilmaus	1,3	1,0	1,1	0,1
ilmauksia yhteensä	107			

13,4 / min

Oppilas / Oppitunti 3

	P-K	S-A	INT	L
luokkia	80	71	95	28
luokkia/ ilmaus	1,1	1,0	1,3	0,4
ilmauksia yhteensä	71			

8,9 / min

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA

Opettaja / Oppitunti 3

Päälluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	1	1,1%	0,7%
2	0	0,0%	0,0%
3	4	4,4%	2,8%
4	0	0,0%	0,0%
5	1	1,1%	0,7%
6	11	12,1%	7,8% +
7	5	5,5%	3,5%
8	1	1,1%	0,7%
9	4	4,4%	2,8%
10	2	2,2%	1,4%
11	57	62,6%	40,4% +
12	3	3,3%	2,1%
13	2	2,2%	1,4%
yht.	91	100,0%	
A:n osuus	64,5%	kaikista p-k luokista	++

Opettaja / Oppitunti 3**Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23**

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	0	0,0%	0,0%
21	1	20,0%	0,7%
22	2	40,0%	1,4% +
23	2	40,0%	1,4% +
yht.	5	100,0%	
B:n osuus		3,5% kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 3**Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39**

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	1	50,0%	0,7%
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	0	0,0%	0,0%
36	1	50,0%	0,7%
37	0	0,0%	0,0%
38	0	0,0%	0,0%
39	0	0,0%	0,0%
yht.	2	100,0%	
C:n osuus		1,4% kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 3**Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51**

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista
40	0		0,0%
41	0		0,0%
42	0		0,0%
43	0		0,0%
44	0		0,0%
45	0		0,0%
46	0		0,0%
47	0		0,0%
48	0		0,0%
49	0		0,0%
50	0		0,0%
51	0		0,0%
yht.	0		
D:n osuus		0,0% kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 3**Pääloukka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100**

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista
60	2	14,3%	1,4%
61	0	0,0%	0,0%
62	0	0,0%	0,0%
63	0	0,0%	0,0%
64	0	0,0%	0,0%
65	0	0,0%	0,0%
66	0	0,0%	0,0%
67	3	21,4%	2,1% +
68	9	64,3%	6,4% +
69	0	0,0%	0,0%
100	0	0,0%	0,0%
yht.	14	100,0%	
E:n osuus	9,9% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 3**Pääloukka F: arviointi, luokat 70, 71**

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	0	0,0%	0,0%
71	19	100,0%	13,5% +
yht.	19	100,0%	
F:n osuus	13,5% kaikista p-k luokista +		

Opettaja / Oppitunti 3**Pääloukka G: muu, luokat 80-89**

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	0	0,0%	0,0%
81	2	50,0%	1,4% +
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	0	0,0%	0,0%
86	0	0,0%	0,0%
87	1	25,0%	0,7%
88	1	25,0%	0,7%
89	0	0,0%	0,0%
yht.	4	100,0%	
G:n osuus	2,8% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 3**Pääloukka H: kommentointi, luokat 90-92**

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	0	0,0%	0,0%
91	1	16,7%	0,7%
92	5	83,3%	3,5% +
yht.	6	100,0%	
H:n osuus	4,3% kaikista p-k luokista		

Opettaja / Oppitunti 3**Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet**

luokka	määrä	%/ lisämääreistä
L1	1	7,1%
L2	0	0,0%
L3	1	7,1%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	0	0,0%
L7	2	14,3%
L8	0	0,0%
L9	0	0,0%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	0	0,0%
L13	3	21,4% +
L14	1	7,1%
L15	0	0,0%
L16	0	0,0%
L17	0	0,0%
L18	1	7,1%
L19	3	21,4% +
L20	0	0,0%
L21	2	14,3%
yht.	14	100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA**Opettaja / Oppitunti 3**

luokka	määrä	% s-a luokista
1	3	2,8%
2	5	4,6%
3	3	2,8%
4	10	9,3%
5	55	50,9% ++
6	31	28,7% +
7	1	0,9%
8	0	0,0%
9	0	0,0%
yht.	108	

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPETTAJA**Opettaja**

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	65	65,0%
vok	3	3,0%
gest	8	8,0%
exp	1	1,0%
pos	0	0,0%
takt	0	0,0%
instr	23	23,0%

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 3

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	0	0,0%	0,0%
2	0	0,0%	0,0%
3	7	70,0%	8,8% +
4	0	0,0%	0,0%
5	0	0,0%	0,0%
6	0	0,0%	0,0%
7	1	10,0%	1,3%
8	0	0,0%	0,0%
9	2	20,0%	2,5% +
10	0	0,0%	0,0%
11	0	0,0%	0,0%
12	0	0,0%	0,0%
13	0	0,0%	0,0%
yht.	10	100,0%	
A:n osuus		12,5%	kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 3

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	0	0,0%	0,0%
21	0	0,0%	0,0%
22	1	100,0%	1,3% +
23	0	0,0%	0,0%
yht.	1	100,0%	
B:n osuus		1,3%	kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 3

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	1	50,0%	1,3% +
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	0	0,0%	0,0%
36	0	0,0%	0,0%
37	1	50,0%	1,3% +
38	0	0,0%	0,0%
39	0	0,0%	0,0%
yht.	2	100,0%	
C:n osuus		2,5%	kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 3**Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51**

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista
40	0	0,0%	0,0%
41	0	0,0%	0,0%
42	1	2,9%	1,3%
43	0	0,0%	0,0%
44	0	0,0%	0,0%
45	0	0,0%	0,0%
46	1	2,9%	1,3%
47	0	0,0%	0,0%
48	1	2,9%	1,3%
49	0	0,0%	0,0%
50	28	80,0%	35,0% +
51	4	11,4%	5,0%
yht.	35	100,0%	
D:n osuus		43,8% kaikista p-k luokista	+

Oppilas / Oppitunti 3**Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100**

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista
60	0	0,0%	0,0%
61	0	0,0%	0,0%
62	0	0,0%	0,0%
63	0	0,0%	0,0%
64	0	0,0%	0,0%
65	0	0,0%	0,0%
66	0	0,0%	0,0%
67	0	0,0%	0,0%
68	15	100,0%	18,8% +
69	0	0,0%	0,0%
100	0	0,0%	0,0%
yht.	15	100,0%	
E:n osuus		18,8% kaikista p-k luokista	+

Oppilas / Oppitunti 3**Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71**

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	0	0,0%	0,0%
71	2	100,0%	2,5% +
yht.	2	100,0%	
F:n osuus		2,5% kaikista p-k luokista	

Oppilas / Oppitunti 3

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	1	9,1%	1,3%
81	1	9,1%	1,3%
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	2	18,2%	2,5% +
86	1	9,1%	1,3%
87	5	45,5%	6,3% +
88	1	9,1%	1,3%
89	0	0,0%	0,0%
yht.	11	100,0%	
G:n osuus	13,8% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 3

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	0	0,0%	0,0%
91	3	75,0%	3,8% +
92	1	25,0%	1,3%
yht.	4	100,0%	
H:n osuus	5,0% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 3

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	määrä	%/ lisämääreistä
L1	0	0,0%
L2	1	3,6%
L3	2	7,1%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	1	3,6%
L7	2	7,1% +
L8	0	0,0%
L9	1	3,6%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	0	0,0%
L13	1	3,6%
L14	0	0,0%
L15	0	0,0%
L16	0	0,0%
L17	18	64,3% ++
L18	0	0,0%
L19	2	7,1%
L20	0	0,0%
L21	0	0,0%
yht.	28	100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 3

luokka	määrä	% s-a luokista
1	0	0,0%
2	4	5,6%
3	7	9,9%
4	13	18,3% +
5	40	56,3% ++
6	7	9,9%
7	0	0,0%
8	0	0,0%
9	0	0,0%
yht.	71	

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPPILAS

Oppilas

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	31	31,0%
vok	40	40,0%
gest	26	26,0%
exp	3	3,0%
pos	0	0,0%
takt	0	0,0%
instr	0	0,0%
	100	

1.3.4 Analyysin tuloksia oppitunnista 3

Kolmannen oppitunnin tarkasti analysoidun osuuden reaaliikesto on n. 8 minuuttia. Tunnin kokonaisrakenteen suuret osat ovat ääniharjoitusjakso, joka kestää n. 16 minuuttia ja lauluohjelmiston käsittelyjakso, n. 26 minuuttia.

Opettajan osuus oppitunnilla 3

Opettajan ilmauksia tarkasti koodattuun aikaan sopii 107, joista taas voidaan eritellä 141 kognitiivista luokkaa, 14 lisämäärettä, 108 sosiaalis-affektiivista ja 119 interaktiivista luokitusta. Opettajan ilmausnopeus on keskimäärin 13 ilmausta minuutissa ja kaikkiin ilmauksiin suhteutettuina eri dimensioista saadaan seuraavia arvoja. Pedagogis-kognitiivisia määritteitä on kaksi n. 30%:ssa ja interaktiotyyppin määritteitä myös kaksi n. 10%:ssa ilmauksista. Lisämääreitä on n. 13%:ssa ja sosiaalis-affektiivisia luokkia yleensä yksi kutakin ilmausta kohden. Opettajan kommunikaatiossa on pedagogis-kognitiivisista luokista käytössä 25/ 63, lisämääreitä 8/ 21, sosiaalis-affektiivisia luokkia 7/ 9 ja interaktiotyyppin luokkia 5/ 7:stä.

Opettajan kommunikaatiossa oppitunnin 3 osalla on pedagogis-kognitiivisista luokista käytössä siis 25/ 63. Eniten niistä sisältyy pääluokkaa A, tietoa esittävät, jonka osuus kaikista kognitiivisista luokista 64,5%. Kaikkiaan aineistossa on havaittavissa opettajan tehtävän kaksijakoisuus: eniten opettaja neuvoo, luokka 11 (40,4%) ja toisaalta arvioi suoritusta, koodi 71 (13,5%). Arvioinnin pääluokka F muodostaakin toiseksi tärkeimmän pääluokan (13,5%). Muut luokat ovat vähäisemmällä sijalla, joskin luokka 6, syy-seuraus, esiintyy myös melko paljon (7,8%).

Pääluokan A eri luokat ovat monipuolisesti edustettuina, käyttämättä ovat jääneet ainoastaan luokat 2 ja 4. Myös tietoa jaksottavia luokkia - pääluokassa B - on käytetty monipuolisesti. Pääluokan C, kysyminen, vaihtoehdot tulevat aineistossa esille vain vähäisessä määrin ja vielä vähemmän pääluokan D, vastaaminen, luokat, jotka ovat kaikki käyttämättömiä. Oppilas ei siis ole juuri kysymyksiä esittänyt - tai opettaja ei ole ainakaan vastannut. Paljon käyttämättömiä koodausluokkia on myös pääryhmissä E, toiminta ja toiminnan säätely ja G, muu.

Käytetyimpiä lisämääreitä ovat L 13, keskeyttävä (21,4%), L 19, täydentävä (21,4%), L7, keskeneräinen (14,3), L21, musiikin tyyliin tai historiaan liittyvä (14,3%). Alle kymmenen prosentin osuudella lisämääreryhmästä ovat myös L1, laajentava, L3, toistava, L 14, virheen esittävä ja L18, epäselvä, kaikissa prosenttiosuus 7,1%. Mielenkiintoista on, että useimmat - viimeistä ehkä lukuunottamatta - vaikuttavat erityisen "pedagogisilta" lisämääreiltä. Opettajan "opettajan-rooli" vaikuttaa entistä selkeämmältä.

Sosiaalis-affektiivisessa mielessä oppitunnin ilmasto vaikuttaa opettajan osalta "leppeämmältä", kuin tunneilla 1 ja 2. Suurin osa ilmausten affektioista keskittyy luokkiin 5 (50,9%) ja 6

(28,7%), mutta kaikki positiivista asennetta kuvaavat luokat ovat jotakuinkin edustettuina - jopa luokka 3, joka aiemmin vaikutti ongelmalliselta käyttäjä. Positiivisia luokkia 1-3 on yhteensä 11,2% ja myös luokkaa 4, tosiasioihin perustuva hyväksyntä, 9,3%. Negatiivisia luokkia 7-9 on alle prosentin verran (0,9%).

Oppituntia 3 seurattaessa saattoi selvästi havaita, että opettaja halusi säästää ääntään. Ko. tunnilla oppilaana oli myös jo pidemmälle ehtinyt laulaja, eikä suoralla mallintoistolla ole tällöin niin suurta merkitystä. Musiikillinen viestintä tapahtui paljon instrumentin välityksellä. Kaikki tämä ilmenee interaktiivisen luokituksen - ehdottomasti tärkein viestintätapa oli verbaalinen viestintä (73%) ja seuraavaksi instrumentaalinen (14%), mutta sen osuus on vain noin kolmannes verbaalisesta viestinnästä. Vokaalinen viestintä on tällä tunnilla harvinaisen vähäisessä asemassa: vain 3% kaikista opettajan ilmauksista tapahtui laulaen. Eleisiin viestinnästä perustui 9% ja ilmeisiin n. 1%. Paikkaan tai kosketukseen perustuvaa viestintää ei tässä otoksessa esiintynyt.

Oppilaan osuus oppitunnilla 3

Kahdeksan minuutin näytteeseen sopii oppilaan ilmauksia 71, jolloin ilmauksia on n. 9 minuutissa. Edellisiin näytteisiin verrattuna oppilas saa siis itseään enemmän esille. Ilmaukset on luokiteltu 86 kognitiiviseen, 71 sosiaalis-affektiiviseen ja 95 interaktiiviseen luokkaan sekä lisäksi on käytetty 28 lisämäärettä. Suhdelukuina n. 15%:ssa ilmauksia on kaksi kognitiivista ja 30%:ssa kaksi interaktiivista määrettä. Sosiaalis-affektiivisia luokkia on yksi kutakin ilmausta kohden ja lisämääreitä on n. 40%:ssa kaikista ilmauksista. Kaikista pedagogis-kognitiivisista luokista on koodauksessa käytetty 21/ 63, lisämääreitä 8/ 21, sosiaalis-affektiivisia luokkia 5/ 9 ja interaktiivisen luokkia 4/ 7:stä.

Oppilaan kognitiiviset ilmaukset sijoittuvat tällä tunnilla pääasiassa neljään pääluokkaan: A, tietoa esittävä (12,5%), D, vastaaminen (43,8%), E, toiminta ja toiminnan säätely (18,8%) ja G, muu (13,8%). Tällä tunnilla oppilaan ilmauksissa on havaittavissa analysoiduista oppitunneista eniten tietoa esittävää aineistoa. Pääryhmään A kuuluvia ilmauksia esiintyi runsaasti myös oppitunnin 1 oppilaan ilmauksissa. Syynä lienee opinnoissaan pidemmällä olevan oppilaan aloitteellisempi rooli tunnilla - tai mahdollisesti pidempi analyysiotos, jonka puitteissa myös tämä vaihtoehto on tullut esille.

Samoin kuin muillakin tunneilla, ehdottomasti eniten ilmenevä luokka on kuitenkin nro 50, ohjeiden toteuttaminen (35%) ja seuraavaksi luokka 68, hyväksyminen (18,8%). Kolmanneksi tärkein yksittäinen luokka on 3, kuvaus (8,8%). Kuvaileminen - joka ei ole välttämättä aina verbaalista - näyttää olevan tämän oppilaan ilmaisulle tyypillinen ominaisuus samoin, kuin luokkaan muu t ilmaisu: elävöittäminen, kohteliaisuudet, näyttelemisen. Oppilaalla vaikuttaa

olevan rooli, joka on kyllä oppilaan rooli, mutta hieman värikkäämpi, kuin muussa analyysimateriaalissa esiintynyt.

Paljon käyttämättä jääneitä koodausluokkia on pääluokassa E, toiminta ja toiminnan säätely (käytetty 1/11), C, kysyminen (2/10) ja A, tietoa esittävä (3/13).

Lisämääreiden luokittelussa herättää varmasti huomioa runsas lisämääreen L 17, näyttelemisen, määrä. Kysymyksessä on koodaajan henkilökohtainen näkemys, johon - kuten myöhemänä ilmenee - esim. apukoodaajat eivät välttämättä ole yhtyneet. Oppilaan käyttäytymisessä oli kuitenkin mielestäni havaittavissa kaiken aikaa tietynlainen näyttelemisen efekti, jonka halusin ilmenevän analyysissä. Käyttäytymismalli liittyi lähes kaikkiin toimintoihin maneerinomaisesti, joten se näkyy koodauksessakin lisämääreen suurena summana. Eri lisämääreiden runsas esiintyminen kertoo myös oppilaan värikkäämmästä roolista.

Sosiaalis-affektiivinen luokitus kertoo hyvin samantapaisesta suhtautumisesta, kuin aiempienkin oppituntien oppilaat ovat osoittaneet: eniten keskitytään neutraalista asiaan, kuitenkin siten, että yleisasenne painottuu selvästi positiiviseen päin. Luokka 5, neutraali muodostaa kommunikation ilmastosta puolet (56,3%) ja 4, tosiasioihin perustuva hyväksyminen 18,3%. Myös asiakritiikkiä - luokka 6 - esiintyy (9,9%). Positiivisiin luokkiin 1-3 sijoittuu 15,5% ilmaisusta. Negatiivisia luokkia 7-9 ei ilmene.

Interaktiotypeistä kolme on ko. oppitunnilla poikkeuksellisen tasavahvoja: laulettua viestintää on 40%, puhuttua 31% ja eleisiin perustuvaa 26%. Ilmeisiin perustuvaa kommunikaatiota on myös hiukan (3%), mutta paikkaan, kosketukseen tai soittoon perustuvia viestintätapoja aineistossa ei ilmene.

4/1

"Ootko ehtiny yhtään laulaa tänään?"

36	5	verb
----	---	------

Tarkas- "PAA-telee rempi-riyhti!"

68	3	verb
70	5	exp
71	6	verb
71	2	verb

"No niini! Nyt näyttaa ihan joltain!"

71	3	verb
71	5	verb
11	5	instr
11	1	instr

"Enemmän koko kropallat" Selittää myös käsillä.

71	6	verb
71	5	verb
3/ L	2	verb
11	5	instr
11	1	instr

"Aia venytä kaulaa liikaa" laulun akusolinnun.

71	6	verb
11	5	instr
11	1	instr

"Vatsa ja pookset liian, is-hermäs toisiaan!" Soittaa saman sävel- laulun uudelleen.

11	6	verb
11	5	instr
11	1	instr

"Jaa... Laulaa ja näyttää malliksi ensimmäisen sävelen."

12	5	verb
11	5	verb

"Ja nyt koko harjoitus!"

11	5	verb
----	---	------

Johdantooskylä
Johdantoepisodi
Aäniharjoituslasko

46/ L	9	verb
-------	---	------

"Emmä tänään oo kun on ollu tunteja."

50	4	gest
----	---	------

Oppilas korjaa ryhtiään.

49	5	verb
----	---	------

Laulaa harjoituksen.

50	5	verb
----	---	------

Laulaa harjoituksen.

50	5	verb
----	---	------

Laulaa.

50	5	verb
----	---	------

Laulaa.

49	5	verb
----	---	------

Toistaa annetun mallin.

"Sa jätät oo sen .öö. ensimmäisen sävelen jälkeen sen seuraavan vapaasti liikumaan tänne taaksepäin sitten se puoco vähä koko ajan taaksepäin."

71	6	verb
11	6	verb
11	2	verb

"Pitäs, pitäs..."

11	1	verb
11	2	verb

"Ihman, että kaula venyy!"

71	11	verb
6	6	verb

Opetussyöki jätku samankaltaisella kommunikatorakenteella, kuin edelliselläkin oppitunnilla opetussyökeissä: keskeisellä sijalla ovat oppilaan suoritus- silit, jota opettaja lyhyesti kommentoi. Tehtävänä oleva harjoitus on oppilaille ennestään tuttu. Syökin lopussa on hyvin lyhyt kommenttisyöki, jota en ole kuitenkaan pitänyt aiheellisenä koodata erikseen. Syökin kokonaiskesto on 3 min. 40 s.

3 min. 40s	3 min. 40 s
3 min. 40 s	3 min. 47 s.

Toisen harjoitus

3 min. 7 s.	3 min. 7 s.
6 min. 47 s.	6 min. 47 s.

Kommenttisyöki

Kommenttisyökiä käsitellään joissai aiheita - ei johonkin tiettyyn keppaleeseen liittyviä - joten olen koodannut sen myös erillisiksi episodiksi.

3	7	9
5	5	verb

10	5	verb
----	---	------

"Aaa...sillä saa väriä rinnasta aika paljon, mutta siitä ei oo mitään hyötyä, jos soitin on tässä - vaikka ei pysy samassa paikassa..."

"Vaikka kuin korkealle mennään, niin soitin on tässä!"

50	5	verb
----	---	------

Laulaa.

50	5	verb
----	---	------

Laulaa.

68	4	verb
----	---	------

"Joo!"

4/2

"Koska tämä toi sen kirkon kauden ja puhtaiden ja se on tärkeää laulussa."

"Lämpö rinnasta, tummuus, luska rinnasta. Kalikki ei oo mitään tulee sileitä. Voimia myöskin ei ääni soi."

"Se...ne niinsanotut värittämiset...se tulee niinku liestiään silettä."

"Niimi"

"Eks oo niin?"

7 9 6 verb	9 13 5 verb	3/ L 20 5 verb	8 10 6 verb	38 4 verb	67 4 verb
68 4 gest	68 4 verb	68 4 verb	68 4 verb	68 4 verb	68 4 verb

40 s.
n. 7 min. 30 s.
n. 8 min.

Koimas harjoitus
Läsnemat, siaccaohari.

11
Kokous / Oppitunti
Mikkonen/ 28.10 klo 12.30 - 13.30

...jatkuu

Lauluohjelmiston käsittely aikaa siirtymä- ja johdantiosyhtä, jossa keskustellaan kaanoksesta ja laulun korkeudesta. Epsodi on pitkäkö, 2 min. 50 s..

Siirtymäsykli 2 min. 50 s.	Tekstisykli "Funzeinn Pfennige" 2 min. 50 s.
-------------------------------	--

Opettaja soittaa alkusoltoa ja lausuu rytmiä mukana.

"Luepas mulle Lausuu tekstiä, nyt!"

11 5 instr geest	11/ L 15 5 verb	60 5 verb
------------------------	-----------------------	-----------------

Keskeyttää korjaton oppilaan ääntämisen lausumalta itse ko. sanat.

12/ L 6, 13 6 verb

Keskeyttää lausumalla hitaasti malliksi tekstiä.

12/ L 6, 13 6 verb

Lausuu malliksi "T on kappas" sanan: "Erde".

12 6 verb	13 5 verb
-----------------	-----------------

"Nii, joo!"

68 4 verb

Tekstilausumisen sykli jatkuu vielä muutamia sekunteja. Tekstisyklin kokonaiskesto on 1 min.

50/ L 7 5 verb	49/ L 6 5 verb	50/ L 7 5 verb	49/ L 6 5 verb	49 4 verb	50 5 verb
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	-----------------	-----------------

Oppilas lausuu ponnellomasti saksankielisiä sanoja.

Toistaa mallin keytimukaan.

Kes- Huomaa jatkaa sanojen lausumista.

Toistaa kyseisen kohdan.

"Erde"

Jatkaa sanojen lausumista.

Tarkaste-
lee onko
oppilas valmis
aloittamaan.

5	1
4	5
gest	exp Instr

"Ei"-das" oo
piikaj"

7	1
6	11
verb	

Alkaa soittaa.

6	0
5	
Instr	

"Aha!"

7	1	1
6		1
verb		verb

Opettaja
toistaa
soltaen
viimeisen
sävel-
kuvon.

1	1	6	3
1	2	1	2
1	3	1	3
Intr	verb	vok	vok

"Ja kun se
tulee täällä."

6	8
4	2
verb	verb

"Ei se on ihan
sama pakka,
ettei "Pienige"
jostakin luolta."
Sanoo akusanaat.

1	3
6	
verb	

"No niini!"

6	8
4	6
verb	verb

"Ja sitten läh-
detään." "

6	8
4	
verb	

"Ja hengitys "aus"
sanaa jälkeen."

6	8
4	
verb	

Oppilas
alkaa
laulaa.

5	0
5	(87)
vok	

Opettaja
toistaa
soltaen
viimeisen
sävel-
kuvon.

7	1	1
6		1
verb		verb

Opettaja
toistaa
soltaen
viimeisen
sävel-
kuvon.

1	1	6	3
1	2	1	2
1	3	1	3
Intr	verb	vok	vok

"Ja kun se
tulee täällä."

6	8
4	2
verb	verb

"Ei se on ihan
sama pakka,
ettei "Pienige"
jostakin luolta."
Sanoo akusanaat.

1	3
6	
verb	

"No niini!"

6	8
4	6
verb	verb

"Ja sitten läh-
detään." "

6	8
4	
verb	

"Ja hengitys "aus"
sanaa jälkeen."

6	8
4	
verb	

Oppilas
alkaa
laulaa.

5	0
5	(87)
vok	

Opettaja
toistaa
soltaen
viimeisen
sävel-
kuvon.

7	1	1
6		1
verb		verb

Opettaja
toistaa
soltaen
viimeisen
sävel-
kuvon.

1	1	6	3
1	2	1	2
1	3	1	3
Intr	verb	vok	vok

"Ja kun se
tulee täällä."

6	8
4	2
verb	verb

"Ei se on ihan
sama pakka,
ettei "Pienige"
jostakin luolta."
Sanoo akusanaat.

1	3
6	
verb	

"No niini!"

6	8
4	6
verb	verb

"Ja sitten läh-
detään." "

6	8
4	
verb	

"Ja hengitys "aus"
sanaa jälkeen."

6	8
4	
verb	

1.5.2 Ilmausten määrällistä tarkastelua oppitunnista 4

(oppituntia observoitu 5 min.)

ILMAUSTEN MÄÄRÄT JA LUOKAT

P-K = pedagogis-kognitiiviset luokat

S-A = sosiaalis-affektiiviset luokat

INT = interaktiivien luokat

L = lisämääreiden luokat

Oppettaja / Oppitunti 4

	P-K	S-A	INT	L
luokkia	77	70	74	14
luokkia/ ilmaus	1,1	1,0	1,1	0,2
ilmauksia yhteensä	68			

13,6 / min

Oppilas / Oppitunti 4

	P-K	S-A	INT	L
luokkia	44	39	38	3
luokkia/ ilmaus	1,2	1,0	1,0	0,1
ilmauksia yhteensä	38			

7,6 / min

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA

Opettaja / Oppitunti 4

Päälukokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	0	0,0%	0,0%
2	0	0,0%	0,0%
3	3	6,7%	3,9%
4	0	0,0%	0,0%
5	0	0,0%	0,0%
6	1	2,2%	1,3%
7	2	4,4%	2,6%
8	0	0,0%	0,0%
9	5	11,1%	6,5%
10	2	4,4%	2,6%
11	19	42,2%	24,7% +
12	13	28,9%	16,9% +
13	0	0,0%	0,0%
yht.	45	100,0%	
A:n osuus	58,4% kaikista p-k luokista		++

Opettaja / Oppitunti 4

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	0	0,0%	0,0%
21	1	100,0%	1,3% +
22	0	0,0%	0,0%
23	0	0,0%	0,0%
yht.	1	100,0%	
B:n osuus		1,3% kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 4

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	0	0,0%	0,0%
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	0	0,0%	0,0%
36	1	50,0%	1,3% +
37	0	0,0%	0,0%
38	1	50,0%	1,3% +
yht.	2	100,0%	
C:n osuus		2,6% kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 4

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista
40	0	0,0%	0,0%
41	0	0,0%	0,0%
42	0	0,0%	0,0%
43	0	0,0%	0,0%
44	0	0,0%	0,0%
45	0	0,0%	0,0%
46	0	0,0%	0,0%
47	0	0,0%	0,0%
48	0	0,0%	0,0%
49	0	0,0%	0,0%
50	0	0,0%	0,0%
51	1	100,0%	1,3%
yht.	1		
D:n osuus		1,3% kaikista p-k luokista	

Opettaja / Oppitunti 4**Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100**

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista
60	5	38,5%	6,5% +
62	0	0,0%	0,0%
63	0	0,0%	0,0%
64	0	0,0%	0,0%
65	0	0,0%	0,0%
66	0	0,0%	0,0%
67	2	15,4%	2,6%
68	6	46,2%	7,8% +
69	0	0,0%	0,0%
100	0	0,0%	0,0%
yht.	13	100,0%	
E:n osuus		16,9%	kaikista p-k luokista

Opettaja / Oppitunti 4**Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71**

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista
70	1	6,7%	1,3%
71	14	93,3%	18,2% +
yht.	15	100,0%	
F:n osuus		19,5%	kaikista p-k luokista +

Opettaja / Oppitunti 4**Pääluokka G: muu, luokat 80-89**

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	0		0,0%
81	0		0,0%
82	0		0,0%
83	0		0,0%
84	0		0,0%
85	0		0,0%
86	0		0,0%
87	0		0,0%
88	0		0,0%
89	0		0,0%
yht.	0		
G:n osuus		0,0%	kaikista p-k luokista

Opettaja / Oppitunti 4**Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92**

luokka	määrä	%/ luokassa H	%/ p-k luokista
90	0		0,0%
91	0		0,0%
92	0		0,0%
yht.	0		
H:n osuus		0,0%	kaikista p-k luokista

Opettaja / Oppitunti 4**Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet**

luokka	määrä	%/ lisäm.
L1	0	0,0%
L2	1	7,1%
L3	2	14,3%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	3	21,4% +
L7	0	0,0%
L8	0	0,0%
L9	0	0,0%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	0	0,0%
L13	4	28,6% +
L14	2	14,3%
L15	1	7,1%
L16	0	0,0%
L17	0	0,0%
L18	0	0,0%
L19	0	0,0%
L20	1	7,1%
L21	0	0,0%
yht.	14	100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPETTAJA**Opettaja / Oppitunti 4**

luokka	määrä	% s-a luokista
1	0	0,0%
2	2	2,9%
3	2	2,9%
4	8	11,4%
5	29	41,4% +
6	29	41,4% +
7	0	0,0%
8	0	0,0%
9	0	0,0%
yht.	70	

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPETTAJA**Opettaja/ Oppitunti 4**

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	66	66,0%
vok	14	14,0%
gest	5	5,0%
exp	3	3,0%
pos	0	0,0%
takt	0	0,0%
instr	12	12,0%

100

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 4

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	määrä	%/ luokassa A	%/ p-k luokista
1	0		0,0%
2	0		0,0%
3	0		0,0%
4	0		0,0%
5	0		0,0%
6	0		0,0%
7	0		0,0%
8	0		0,0%
9	0		0,0%
10	0		0,0%
11	0		0,0%
12	0		0,0%
13	0		0,0%

yht. 0

A:n osuus 0,0% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 4

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	määrä	%/ luokassa B	%/ p-k luokista
20	0		0,0%
21	0		0,0%
22	0		0,0%
23	0		0,0%

yht. 0

B:n osuus 0,0% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 4

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	määrä	%/ luokassa C	%/ p-k luokista
30	0	0,0%	0,0%
31	0	0,0%	0,0%
32	1	50,0%	2,3% +
33	0	0,0%	0,0%
34	0	0,0%	0,0%
35	0	0,0%	0,0%
36	0	0,0%	0,0%
37	1	50,0%	2,3% +
38	0	0,0%	0,0%

yht. 2 100,0%

C:n osuus 4,5% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 4

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	määrä	%/ luokassa D	%/ p-k luokista	
40	0	0,0%	0,0%	
41	0	0,0%	0,0%	
42	0	0,0%	0,0%	
43	0	0,0%	0,0%	
44	0	0,0%	0,0%	
45	0	0,0%	0,0%	
46	1	3,6%	2,3%	
47	0	0,0%	0,0%	
48	0	0,0%	0,0%	
49	6	21,4%	13,6%	+
50	21	75,0%	47,7%	+
51	0	0,0%	0,0%	
yht.	28	100,0%		
D:n osuus		63,6% kaikista p-k luokista		++

Oppilas / Oppitunti 4

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	määrä	%/ luokassa E	%/ p-k luokista	
60	0	0,0%	0,0%	
62	0	0,0%	0,0%	
63	0	0,0%	0,0%	
64	0	0,0%	0,0%	
65	0	0,0%	0,0%	
66	1	11,1%	2,3%	
67	0	0,0%	0,0%	
68	8	88,9%	18,2%	+
69	0	0,0%	0,0%	
100	0	0,0%	0,0%	
yht.	9	100,0%		
E:n osuus		20,5% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 4

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	määrä	%/ luokassa F	%/ p-k luokista	
70	0	0,0%	0,0%	
71	1	100,0%	2,3%	+
yht.	1	100,0%		
F:n osuus		2,3% kaikista p-k luokista		

Oppilas / Oppitunti 4

Päiluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	määrä	%/ luokassa G	%/ p-k luokista
80	0	0,0%	0,0%
81	0	0,0%	0,0%
82	0	0,0%	0,0%
83	0	0,0%	0,0%
84	0	0,0%	0,0%
85	0	0,0%	0,0%
86	0	0,0%	0,0%
87	1	100,0%	2,3% +
88	0	0,0%	0,0%
89	0	0,0%	0,0%

yht. 1 100,0%

G:n osuus 2,3% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 4

Päiluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	määrä	%/ luokassa H	0,0%
90	0		0,0%
91	0		0,0%
92	0		0,0%

yht. 0

H:n osuus 0,0% kaikista p-k luokista

Oppilas / Oppitunti 4

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	määrä	%/ lisäm.
L1	0	0,0%
L2	0	0,0%
L3	0	0,0%
L4	0	0,0%
L5	0	0,0%
L6	6	66,7% ++
L7	2	22,2% +
L8	0	0,0%
L9	1	11,1%
L10	0	0,0%
L11	0	0,0%
L12	0	0,0%
L13	0	0,0%
L14	0	0,0%
L15	0	0,0%
L16	0	0,0%
L17	0	0,0%
L18	0	0,0%
L19	0	0,0%
L20	0	0,0%
L21	0	0,0%

yht. 9 100,0%

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT/ OPPILAS

Oppilas / Oppitunti 4

luokka	määrä	% s-a luokista
1	0	0,0%
2	1	2,5%
3	1	2,5%
4	11	27,5% +
5	23	57,5% ++
6	1	2,5%
7	3	7,5%
8	0	0,0%
9	0	0,0%
yht.	40	

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI/ OPPILAS

Oppilas

luokka	määrä	% s-a luokista
verb	39	39,0%
vok	53	53,0%
gest	5	5,0%
exp	3	3,0%
pos	0	0,0%
takt	0	0,0%
instr	0	0,0%

100

1.3.5 Analyysin tuloksia oppitunnista 4

Neljännän oppitunnin tarkasti koodatun osuuden reaali-kesto on lyhyin kaikista, n. 5 min. Kokonaisuudessaan oppitunnilla käydään läpi ääniharjoituksia n. 22 minuutin ja lauluohjelmistoa 23 minuutin ajan. Jatkossa suluissa on ilmoitettu vastaavat luvut oppitunnin 3 suhteen, missä opettaja on sama.

Opettajan osuus oppitunnilla 4

Opettajan ilmauksia analysoituun viiteen minuuttiin mahtuu 68 kpl, keskimäärin 13,6 minuutissa (13/ min.) ja ne sisältävät 77 kognitiivista, 70 sosiaalis-affektiivista ja 74 interaktiivisen luokkaa sekä 14 lisämäärettä. Suhdelukuina siis 13%:ssa on kaksi kognitiivista määrettä (30%:ssa kaksi), lisämääreitä on 20%:ssa (13%:ssa). Sosiaalis-affektiivisia määryksisiä on keskimäärin yksi ilmausta kohden (n. 1/ ilmaus) ja interaktiivisen luokkia on kaksi 8%:ssa ilmauksista (10%:ssa). Kaikista pedagogis-kognitiivisista luokista on koodauksessa käytetty 16/ 63 (25/ 63), lisämääreitä 7/ 21 (8/ 21), sosiaalis-affektiivisia luokkia 5/ 9 (7/ 9) ja interaktiivisen luokkia 5/ 7:stä (5/ 7).

Neljännän oppitunnin opettajan osuuden pedagogis-kognitiivisessa koodauksessa painottuvat samat ryhmät kuin aiempanakin: pääluokka A, tietoa esittävät ilmaukset, johon sijoittuu yli puolet kaikista ilmauksista (58% (64,5%)), pääluokka F, arviointi (19,5% (13,5%)) ja pääluokka E, toiminta ja toiminnan säätely (16,9% (9,9%)). Eniten käytetty yksittäinen luokka on 11, neuvo, jonka osuus on peräti 24,7% (40,4%) koko pedagogis-kognitiivisesta luokituksesta. Seuraavaksi käytetyimmät ovat luokat 71, suorituksen arviointi (18,2% (13,5%)) ja 12, esimerkkisuoritus (16,9% (2,1%)). Näistä luokat 11 ja 12 kuuluvat juuri pääryhmään A. Muut koodausluokat eivät yllä kymmenen prosentin osuuteen pedagogis-kognitiivisesta luokituksesta. Yli viiden prosentin suuruiselle osuudelle sijoittuvat luokat 9, mielipide, 60, toimintakehoitus ja 68, hyväksyminen.

Kysymis- ja vastausluokat - pääluokat C ja D - ovat lähes käyttämättömiä, samoin kuin pääluokka G, muu ja H, kommentointi.

Lisämääreitä on käytetty tämän tunnin koodauksessa melko runsaasti ottaen huomioon näytteen lyhyden. Eniten on tulleet esille määreet L13, keskeyttävä (28,6% lisämääreryhmästä (oppitunnilla 3: 21,4%)) ja L6, korjaava (21,4% (0%)) sekä L3, toistava ja L14, virheen esittävä, molemmat 14,3% (oppitunnilla 3 molemmat 7,1%). Lisämääreiden käytön perusteella tunnin kuva vaikuttaa varsin asialliselta.

Sosiaalis-affektiivisten luokkien jakautuminen on erittäin selvä: opettaja keskittyy analyysin mukaan oppitunnilla faktoihin kriteerisesti. Sosiaalis-affektiiviset luokat 5, neutraali ja 6, asiakritiikki muodostavat kumpikin 41,4% koko kommunikaation sisällöstä (oppitunnilla 3:

luokka 5: 50,9% ja 6: 28,7%). Luokka 4, tosiasioihin perustuva myöntyminen muodostaa 11,4% (9,3%) kommunikaatiosta ja positiiviset luokat 1-3 5,8% (11,2%). Negatiivisia luokkia 7-9 ei esiinny (0,9%).

Ehdottomasti tärkein opettajan käyttämä interaktiivityyppi tällä tunnilla on verbaalinen (66% (73%)) muiden viestintätapojen jäädessä huomattavasti vähäisemmäksi. Opettaja käyttää lähes yhtä paljon soitettua (12% (14%)) ja laulettua (14% (3%)) viestintää, yhteensä 28%. Huomattavaa on, että opettaja käyttää ko. oppitunnilla kuitenkin paljon enemmän laulua musiikillisessa viestinnässä kuin oppitunnilla 3. Syynä tähän lienee aloittelevampi oppilas, joka tarvitsee vielä suoranaisia mallisuorituksia. Tässä otoksessa ei tullut esille kosketukseen tai paikkaan liittyviä viestintätapoja opettajan ilmaisussa.

Oppilaan osuus oppitunnilla 4

Oppilaan ilmauskooditusten suhdeluvut ovat seuraavat: analysoidun viiden minuutin aikana oppilaalla on ilmauksia 38 kpl, mikä tarkoittaa 7,6 ilmausta minuutissa (n.9/ min.). 38:n ilmauksen puitteissa on havaittavissa 39 pedagogis-kognitiivista, 39 sosiaalis-affektiivista ja 38 interaktiivityypin luokkaa sekä 3 lisämäärittystä. Ilmauksiin on siis riittänyt lähes poikkeuksetta yksi määrittävä luokka (oppitunnilla 3: 15%:ssa kaksi p-k-määrettä, 30%:ssa kaksi int.akt. määrettä, 40%:ssa kaksi lisämäärettä. Sos-aff. määreitä n. 1/ilmaus). Kaikista pedagogis-kognitiivisista luokista on koodauksessa käytetty 9/ 63 (21/ 63), lisämääreitä 3/ 21 (8/ 21), sosiaalis-affektiivisia luokkia 6/ 9 (5/ 9) ja interaktiivityypin luokkia 4/ 7:stä (4/7).

Oppilaan osuuden pedagogis-kognitiivinen luokitus osoittaa, että analysoitu aineisto on tältä osin ehkä liian suppea, koska koodatussa aineistossa tulee esille vain erittäin rajallinen määrä vaihtoehtoja. Ehdottomasti tärkeimmälle sijalle kohoaa kuitenkin pääluokka D, vastaaminen (63,6% (43,8%)) kaikista pedagogis-kognitiivisista luokista ja siellä erityisesti luokka 50, ohjeiden toteuttaminen (47,7% (35%)). Pääluokka E, toiminta ja toiminnan säätely ja sen luokka 68, hyväksyminen (18,2% (18,8%)) ovat seuraavalla sijalla. - Tottelevaisen oppilaan roolia ei saada näkymättömäksi minkään suuruudessa otoksessa! Muita yli kymmenen prosentin osuudelle nousevia luokkia on vain luokka 49, mallintoisto (13,6% (0%)). Muiden koodausluokkien määrät ovat hyvin vähäisiä, muutaman prosentin suuruisia. Kokonaan käyttämättä ovat pääryhmät A, tietoa esittävät, B, tietoa jaksottavat ja H, kommentointi.

Lisämääreissä on otettu käyttöön luokat L6, korjaava (66,7% (3,6%)), L7, keskeneräinen (22,2% (7,1%)) - jälleen parina opettajan keskeytyksille - ja L9, omaan kokemukseen perustuva (11,1% (3,6%)).

Myös sosiaalis-affektiivisen luokituksen kautta heijastuu kuva kiltistä, mutta hiukan epävarmasta oppilaasta, joka periaatteessa hyväksyy ja myöntyy, mutta luokassa 7 tulee esille myös

tunnilla esiintyvä epävarmuus. Oppilaan ilmauksista puolet on koodattu neutraaleiksi luokkaan 5 (57,5% (56,3%)). Luokkaan 4, asioiden todenmukaisuuteen perustuva hyväksyminen, sijoituu ilmauksista 27,5% (opt 3: 18,3%), positiivisiin luokkiin 1-3 5% (15,5%) ja negatiivisiin luokkiin 7-9 10% (0%) kaikista ilmauksista.

Oppilaan käyttämistä interaktiivityypeistä tärkein on vokaalinen viestintä. Tällä kertaa ero muihin viestintätapoihin on jopa erittäin huomattava. Oppilas laulaa yli puolet "replikeistään" (53% (40%)), puhetta on 39% (opt 3: 31%) viestinnästä ja loput hyvin pieniä ilmeisiin (opt 3: 3%) ja eleisiin perustuvia osuuksia (opt 3: 26%). Paikkaan, kosketukseen tai soittoon perustuvia viestintätapoja oppilas ei käytä (samoin oppitunnilla 3).

2 Analyysien yhteenveto

2.1 Analyysin vertailukaavioiden tuloksia

Oppituntianalyysien vertailun esitän kaavioiden muodossa niiden havainnollisuuden vuoksi. Kolmiulotteisesti kuvatuista kaavioista ei ole aivan helppoa lukea eksakteja tietoja, mutta niiden tarkistamiseksi ovat toki olemassa edellä tunneittain esitetyt määrällisen tarkastelun taulukot. Ei ollut aivan yksinkertaista löytää selkeää esitystapaa näin monimuuttujaisen kuvauksen esittämiseen. Oheinen kaaviomalli on mielestäni selkein vaihtoehto.

Kaavioista käy ilmi mm. se, kuinka opettajan ja oppilaan kommunikaation sisältö eroaa toisistaan. Pedagogis-kognitiivisella tasolla opettajan kommunikaation painopiste on neuvoissa (11) ja esimerkkisuorituksissa (12), arvioinnissa (70, 71) ja toimintakehoituksissa (60). Oppituntien pedagogis-kognitiivinen sisältö on opettajasta riippumatta varsin yhtenäinen. Opettajakohtaisesti on havaittavissa ainoastaan muutamia eroja: opettajan 2 (oranssi, punainen) ilmauksissa esiintyy suhteellisen paljon hyväksynnän (68) ilmauksia, opettajan 1 (violetti, sininen) oma piirre on käyttää toista opettajaa enemmän näyttelystä (86) ja mielikuvia (88). Tiedon esittämiseen (1-13) opettajat käyttävät vaihtelevia keinoja, tunnista - ja varmasti myös oppilaasta - riippuen.

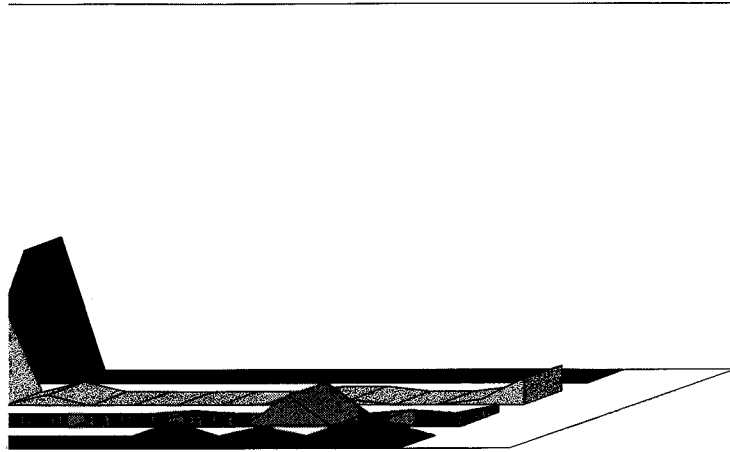
Pedagogis-kognitiivisessa sisällössä on oppilaiden välillä hyvin vähän eroja. Oppilaat toistavat annettuja malleja (49) ja toteuttavat ohjeita (50) sekä hyväksyvät (68). Pientä oppilaskohtaista vaihtelua on siinä, kuinka pedagogiseen sisältöön kuulumaton toiminta (ryhmä "muu") tulee kommunikaatiossa esille sekä kuinka aloitteellisesti oppilas tuo esille tietoa (1-13).

Lisämääreluokituksen kuvaaja on ilmeeltään vaihtelevampi. Lisämääreiden käyttö kommunikaation luokittamisessa on jonkin verran satunnaista mm. monista koodausluokista johtuen: synonyymisen ilmauksen sisällön on voinut määrittellä monella tavalla yhdistelemällä eri ilmausluokkia ja niiden lisämääreitä. Toiseksi lisämääreiden käytön tarve näyttää riippuvan paljon myös koodaajasta, hänen tarkkuudestaan ja tavastaan hahmottaa kommunikaatiota, mikä käy hyvin ilmi tarkistuskoodauksista. Kuitenkin, vaikka nämä analyysin tulosta epätarkentavat seikat otetaan huomioon, lisämääreiden analyysi muodostaa kuvaa kunkin opettajan - ja oppilaan - persoonallisesta tavasta ilmaista itseään sekä eroista oppituntien välillä. Mielenkiintoista on myös tarkastella millaisen vasteen esim. opettajan ilmaisu saa oppilaan kommunikaatiossa. Havainnollinen kaavakuva valottaa tilannetta varmasti parhaiten.

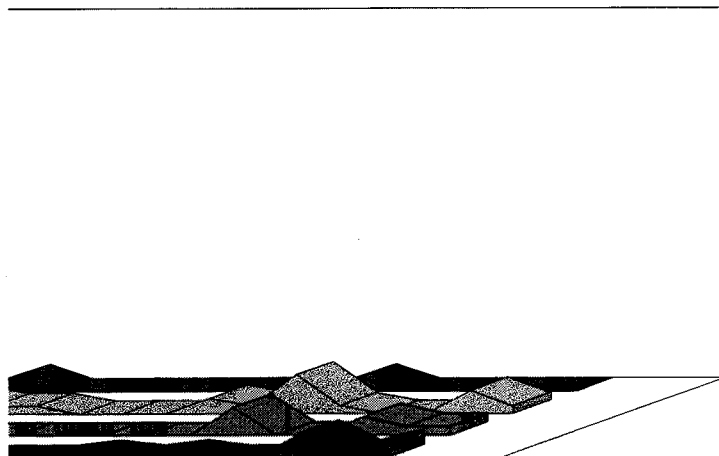
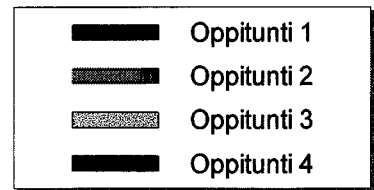
Sosiaalis-affektiivinen sisältö on kaaviokuvassa taas yksivakaampi, neutraaliin vaihtoehtoon keskittyen. Huomattavaa kuitenkin on, että eri oppituntien välillä voi olla huomattaviakin eroja, vaikka opettaja olisi sama. Tunnin ilmapiiri siis voi vaihdella joko opettajan ja oppilaan välisistä

tunnilla esiintyvä epävarmuus. Oppilaan ilmauksista puolet on koodattu neutraaleiksi luokkaan 5 (57,5% (56,3%)). Luokkaan 4, asioiden todenmukaisuuteen perustuva hyväksyminen, sijoituu ilmauksista 27,5% (opt 3: 18,3%), positiivisiin luokkiin 1-3 5% (15,5%) ja negatiivisiin luokkiin 7-9 10% (0%) kaikista ilmauksista.

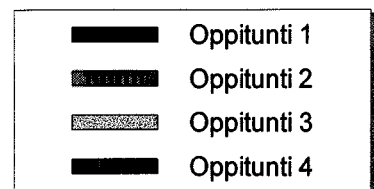
Oppilaan käyttämistä interaktiivisista tärkein on vokaalinen viestintä. Tällä kertaa ero muihin viestintätapoihin on jopa erittäin huomattava. Oppilas laulaa yli puolet "replikeistään" (53% (40%)), puhetta on 39% (opt 3: 31%) viestinnästä ja loput hyvin pieniä ilmeisiin (opt 3: 3%) ja eleisiin perustuvia osuuksia (opt 3: 26%). Paikkaan, kosketukseen tai soittoon perustuvia viestintätapoja oppilas ei käytä (samoin oppitunnilla 3).

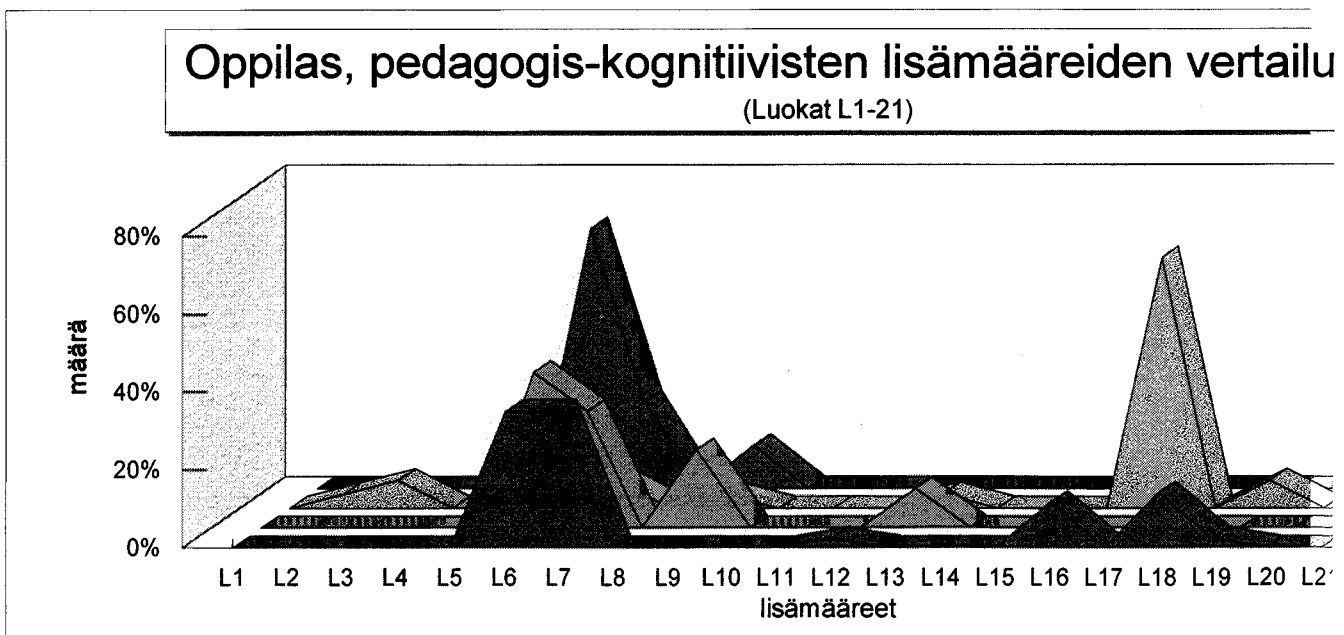
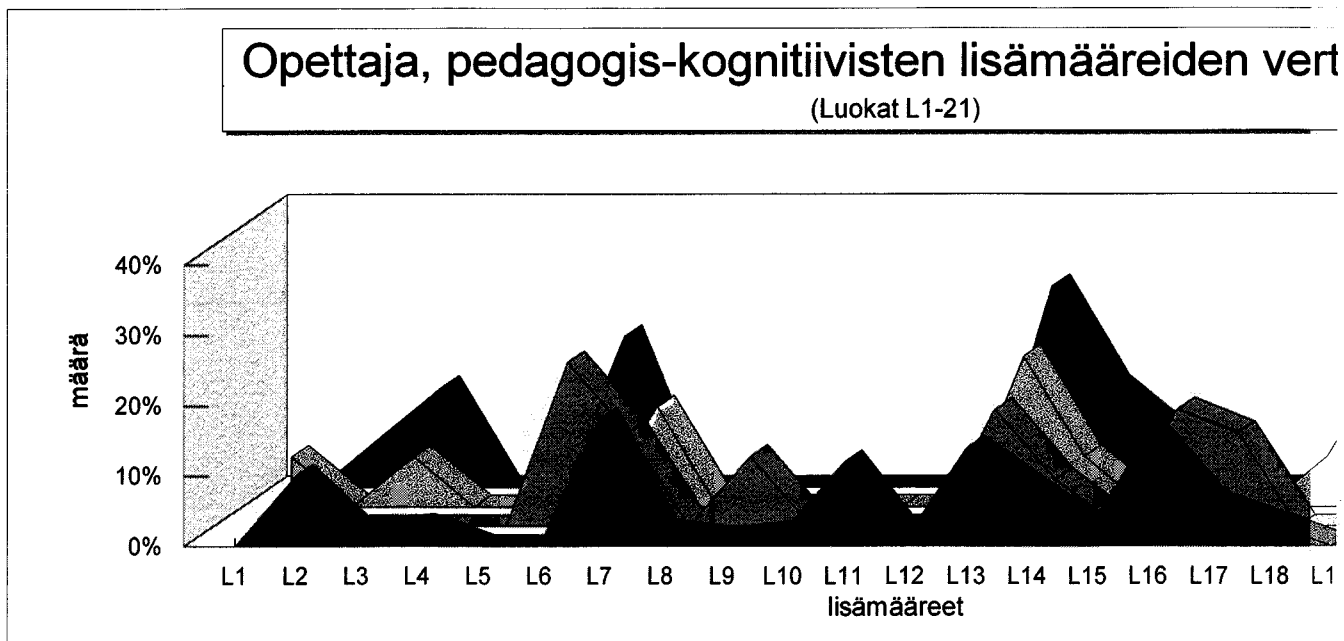
3 84 85 86 87 88 89 90 91 92

84 85 86 87 88 89 90 91 92

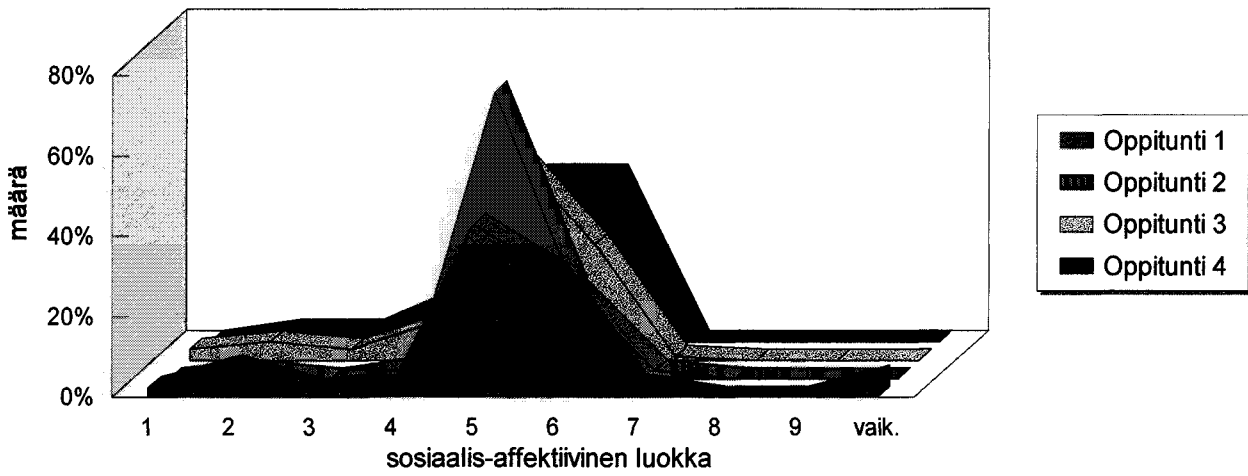

2.3. Lisämääreiden luokituksen vertailu

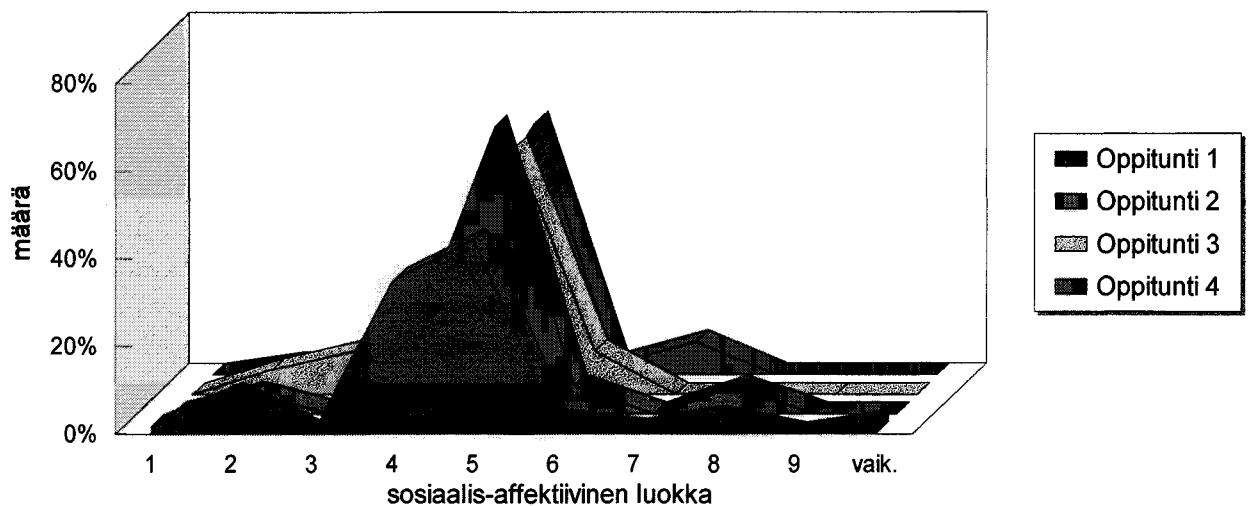

2.4 Sosiaalis-affektiivisen luokituksen vertailu

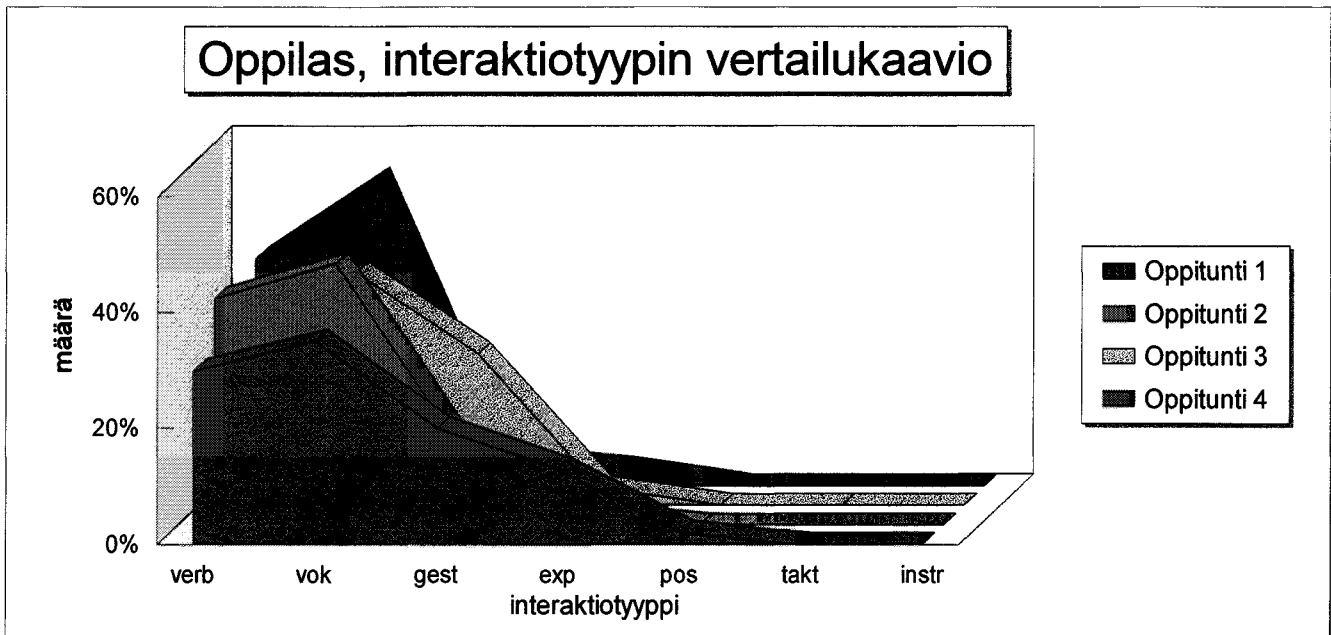
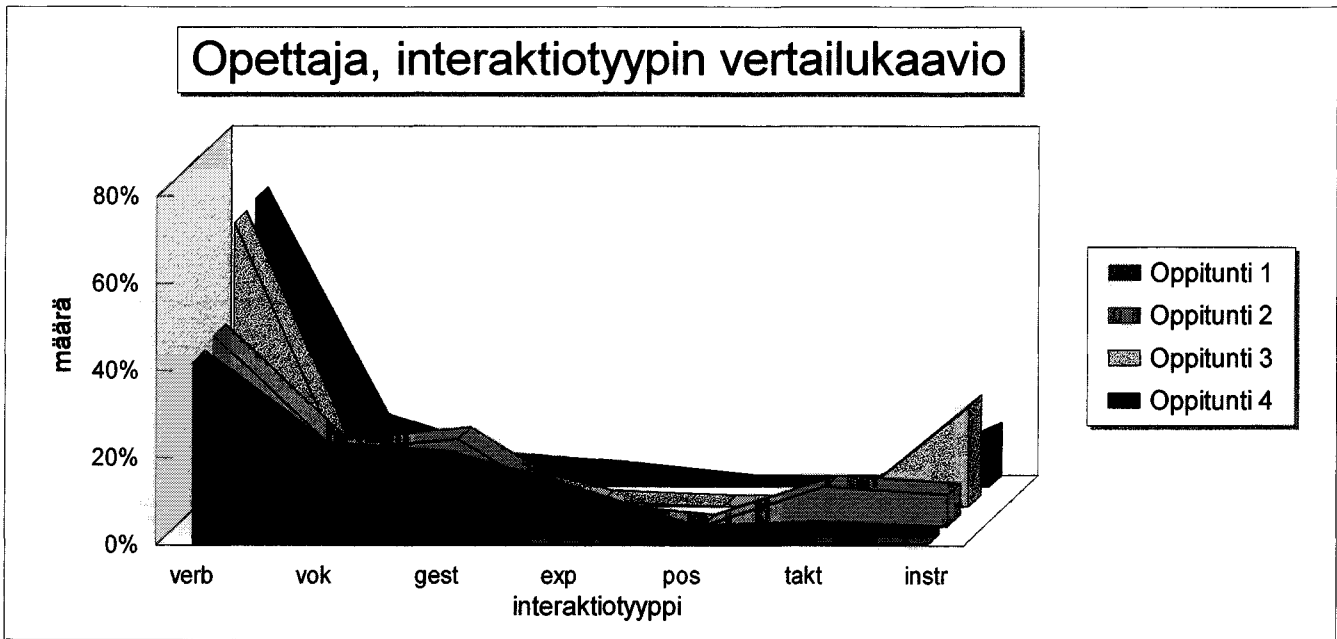
Opettaja, sosiaalis-affektiivisten luokkien vertailukaavio

Oppilas, sosiaalis-affektiivisten luokkien vertailukaavio

2.5. Interaktiotyypin luokituksen vertailu

3 Tarkistuskoodaukset

3.1 Tarkistuskoodausmenettely

Analyysiaineiston ja tutkimustulosten reliabiliteetin tarkastamiseksi analyyseistä on tehty myös tarkistuskoodaukset. Apukoodattu aineisto ei kata koko analyysimateriaalia, eikä kaikkia analyysin tasoja, rakenneyksiköitä. Koodaukset on suoritettu ainoastaan näyteenomaisesti, laulutuntien joistakin tyypillisistä osasista, jotka olen valinnut subjektiivisen näkemykseni mukaan ja tarkastelun kohteena on ollut ainoastaan analyysin pienimpien rakenneyksiköiden, ilmausten ja siirtojen taso. Apukoodaajia on ollut kaksi, molemmat musikaalisia ja enemmän tai vähemmän musiikkiin perehtyneitä henkilöitä, joista toisella on myös runsaasti kokemusta musiikkipedagogisesta tutkimuksesta. Kumpikaan apukoodaajista ei ole laulaja.

Apukoodaus suoritettiin siten, että koodaaja sai ensin tutustua analyysimenetelmään, johon luonnollisesti ei ole aiemmin ollut mahdollisuutta. Kirjallisen tutustumisen ja opastavan keskustelun jälkeen apukoodaaja harjoitteli ilmausten ja siirtojen koodaamista videoaineiston kanssa, jolloin käytetty nauhoitemateriaali oli eri aineistoa, kuin varsinainen apukoodattava materiaali. Tarvittaessa apukoodaaja saattoi kysyä epäselvistä kohdista ja eri menettelytavoista vaihtelevassa ongelmatilanteissa keskusteltiin.

Kun apukoodaaja koki tuntevansa analyysimetodin riittävästi hyvin, hän katseli ensin videolta koko analysoitavan osuuden ja luokitti sen jälkeen aineistoa katsellen ja pysäyttäen videoa omassa tempossaan. Apukoodaajan työn helpottamiseksi koodaajan ei tarvinnut perehtyä enää litterointiin, vaan hän saattoi sanella koodauksensa suoraan ja toimin itse "sihteerinä" merkinten muistiin analyysin suoraan omaan analyysikaaviooni, siinä olevan tarkan litteraation rinnalle. Apukoodaajan oli kuitenkin mahdotonta nähdä tekemääni analyysiä.

Koko apukoodatun aineiston käsittelyyn meni molemmilta koodaajilta aikaa n. kahdeksan tuntia.

Apukoodauksessa ei käyty läpi kaikkia niitä oppituntien jaksoja, jotka olin itse koodannut tarkasti, koska se tuntui tarpeettoman aikaavievältä ja huomioitavat ja kiinnostavat seikat näyttivät tulevan esille myös suppeammassakin materiaalissa. Valitut tarkastelujaksot pyrin poimaan oppituntien tyypillisistä jaksoista.

Apukoodauksessa keskityttiin ainoastaan pienimpien rakenneyksiköiden tasolle siksi, että juuri ne kuvaavat opetustapahtuman sisältöä ja sen luonteenomaisia piirteitä laadullisesti. Suurempien rakenneyksiköiden tarkastelu on lähinnä vain määrällistä, eikä sinänsä niin kiinnostavaa - eikä varsinkaan niin kiistanalaista.

3.2 Yleistä tarkistuskoodausten vertailutaulukoista

Tarkistuskoodauslitteraatiot ovat tämän työn liitteenä. Vertailun helpottamiseksi esitän ohessa vain ilmausten määrälliseen tarkasteluun perustuvat taulukot apukoodatusta materiaalista.

Vertailuissa on yhdistetty yhteen taulukkoon oppitunnit 1 ja 2 (opettaja 1) ja toiseen oppitunnit 3 ja 4 (opettaja 2), jotta numeraalista vertailuaineistoa saataisiin tarpeeksi. Taulukoissa on merkitty harmaalla käyttämättömät vaihtoehdot ja kehyksellä ryhmänsä tärkeimmät vaihtoehdot. Vertailun helpottamiseksi olen ryhmitellyt esiintyneiden luokkien määriä merkityksellisiin ryhmiin seuraavasti:

Pedagogis-kognitiiviset luokat

ja lisämääreet	1-4 kpl tai määrä, jos yli 5 kpl analysoidussa aineistossa
Sosiaalis-affektiiviset luokat	1-10 kpl tai määrä, jos yli 10 kpl analysoidussa aineistossa
Interaktiotyyppi	1-4 kpl 5-10 kpl tai määrä, jos yli 10 kpl analysoidussa aineistossa

Hajonnasta huolimatta yleislinja on kaikilla koodaajilla sama: käytetyimmät vaihtoehdot ovat poikkeuksetta samat. Myös käyttämättömistä vaihtoehdoista olemme olleet suurimmalta osalta yhtä mieltä. Mielestäni myös tarkistuskoodausten tulos puhuu käytetyn taksonomian luotettavuuden puolesta - joskin antaa selvän kuvan myös luokitusjärjestelmän yksinkertaistamisen tarpeesta.

Taulukoista käy ilmi koodaajien välisiä eroja: apukoodaaja 2 on tarkin ja hahmottaa kommunikaation pienimmissä osasissa. Apukoodaaja 1 näkee kommunikaation hiukan isommissa pa-loissa ja oma tulkintani on näiden välissä. Erot eivät kuitenkaan ole järisyttävän suuria. Ainoastaan lisämääreiden käyttö vaihtelee voimakkaasti, mutta kuitenkin niin, että kaikilla on eniten lisämääreitä oppitunnin 1 suhteen.

Näytteet tarkistuskoodauksista (liitteessä) on esitetty oppitunneittain. Koodauslitteraatiossa on näkyvillä alkuperäinen koodaus ja oppitunnin kommunikaation repliikit ja selitykset, mistä toiminnasta kulloinkin on kysymys. Niiden vierelle on (käsin) merkitty apukoodaajan luokitus. Jos apukoodaajien analyysissä on tullut esille uusia seikkoja tai selvennystä vaativia kohtia, ne on merkitty kullekin koodausriville asianmukaiselle kohdalle.

3.3 Tarkistuskoodausten vertailutaulukot

Oppitunti 1 ja 2

Opettaja

	p-k	lisäm.	s-a	int.	yht.
Alkup. koodaus	97	47	88	116	80
Apukoodaaja 1	87	11	66	94	76
Apukoodaaja 2	105	18	83	108	82

Oppilas

	p-k	lisäm.	s-a	int.	yht.
Alkup. koodaus	35	13	34	45	31
Apukoodaaja 1	30	8	31	37	28
Apukoodaaja 2	41	1	31	38	31

Oppitunti 3 ja 4

Opettaja

	p-k	lisäm.	s-a	int.	yht.
Alkup. koodaus	86	8	75	83	74
Apukoodaaja 1	81	4	61	71	60
Apukoodaaja 2	94	16	78	85	72

Oppilas

	p-k	lisäm.	s-a	int.	yht.
Alkup. koodaus	46	12	43	48	42
Apukoodaaja 1	36	4	38	41	36
Apukoodaaja 2	45	7	40	46	40

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			
2	1-4		1-4
3	1-4	1-4	1-4
4	1-4		
5		1-4	
6	1-4		
7	1-4		1-4
8			
9	1-4	1-4	5
10	1-4	1-4	1-4
11	20	21	20
12	26	20	22
13	1-4	7	1-4

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			
2			
3	1-4		
4			
5			
6	1-4		
7	1-4		1-4
8			
9	1-4	1-4	1-4
10		1-4	1-4
11	34	22	22
12	5	1-4	5
13	1-4	9	5

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
20	1-4		
21	1-4		1-4
22	1-4	7	7
23			

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
20			
21	1-4		1-4
22	1-4	13	6
23	1-4		1-4

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
30			
31			
32			
33			
34	1-4		1-4
35			
36	1-4	1-4	1-4
37		1-4	
38			

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
30			
31			
32		1-4	
33			
34			
35			
36	1-4	1-4	1-4
37			
38			

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
40			
41			
42			
43			
44			
45			
46	1-4		
47			1-4
48			
49			
50		1-4	
51			

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
40			
41			
42		1-4	
43			
44			
45			1-4
46			1-4
47			
48			
49			
50			
51			

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
60	10	1-4	14
62			
63			
64			
65			
66			
67			
68		1-4	1-4
69	1-4		1-4
100	1-4		

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
60	1-4		18
62			
63			
64			
65			
66			1-4
67	1-4		
68	6	7	6
69			
100			

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
70			
71	9	8	

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
70	1-4		
71	16	13	8

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
80		1-4	
81			
82			1-4
83			
84			
85			1-4
86	1-4	1-4	
87			1-4
88			
89			1-4

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
80			1-4
81	1-4		
82			1-4
83			
84			
85			1-4
86			
87	1-4		
88	1-4	1-4	
89			

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
90	1-4		5
91	1-4	1-4	1-4
92	1-4		

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
90			
91			
92			

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
L1			
L2	1-4	1-4	1-4
L3			
L4	1-4	1-4	1-4
L5		5	1-4
L6		7	1-4
L7			1-4
L8	1-4		
L9	1-4	1-4	
L10	1-4		
L11		8	
L12	1-4		
L13		5	6
L14	1-4	1-4	1-4
L15	1-4		
L16		5	1-4
L17	1-4		
L18			
L19		1-4	
L20		1-4	
L21			

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
L1			
L2	1-4		1-4
L3	1-4		
L4			1-4
L5			
L6		1-4	1-4
L7	1-4		
L8		1-4	1-4
L9			
L10			
L11			
L12			
L13		1-4	1-4
L14	1-4		1-4
L15			
L16			
L17			
L18	1-4		
L19	1-4	1-4	1-4
L20			
L21			

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			
2	1-10	1-10	1-10
3	1-10		1-10
4	1-10		1-10
5	40	53	46
6	31	1-10	30
7	1-10		1-10
8			
9			
( )*			

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1	1-10		1-10
2	1-10	1-10	1-10
3	1-10		1-10
4	1-10	1-10	1-10
5	37	55	30
6	21		28
7	1-10		1-10
8			
9			
( )*			

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI

Opettaja / Oppitunti 1 ja 2

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
verb	51	46	57
vok	22	19	20
gest	20	14	16
exp	5-10	1-4	1-4
pos	1-4	1-4	5-10
takt	5-10	5-10	5-10
instr	5-10	5-10	1-4

Opettaja / Oppitunti 3 ja 4

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
verb	55	47	47
vok	5-10	5-10	5-10
gest	5-10	5-10	11
exp	1-4	1-4	1-4
pos			
takt			
instr	15	13	15

1. ILMAUSTEN PEDAGOGIS-KOGNITIIVISET LUOKAT

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11	1-4	1-4	1-4
12			
13			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka A: tietoa esittävät luokat 1 - 13

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			
2			
3	1-4		
4			
5			
6			
7			
8			
9			1-4
10			
11			
12			
13			

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
20			
21			
22	1-4	1-4	
23			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka B: tietoa jaksottavat luokat 20 - 23

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
20			
21			
22	1-4		
23			

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
30			
31			
32			
33			
34			
35			
36	1-4		
37		1-4	1-4
38			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka C: kysyminen, luokat 30 - 39

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
30			
31			
32	1-4	1-4	1-4
33			
34			
35			
36			1-4
37	1-4		
38			

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
40			
41			
42		1-4	
43			
44			
45			
46			1-4
47	1-4		
48			
49	1-4		8
50	14	19	15
51		1-4	1-4

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka D: vastaaminen, luokat 40-51

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
40			
41			
42		1-4	
43			
44			
45			
46	1-4	1-4	1-4
47			
48	1-4		
49	1-4		1-4
50	15	19	19
51	1-4	1-4	1-4

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
60			
62			
63			
64			
65			
66			
67			
68	7	6	8
69			
100			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka E: toiminta ja toiminnan säätely, luokat 60-69, 100

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
60			
62			
63			
64			
65			
66			
67			
68	9	8	8
69			
100			

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
70			
71	1-4		

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka F: arviointi, luokat 70, 71

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
70			
71	1-4	1-4	1-4

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
80			
81			1-4
82			
83			
84			
85			
86			
87	1-4	1-4	1-4
88			
89			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka G: muu, luokat 80-89

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
80			
81	1-4	1-4	
82			1-4
83			
84			
85			1-4
86			
87	5	1-4	
88			
89			

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
90	1-4	1-4	1-4
91			
92			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pääluokka H: kommentointi, luokat 90-92

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
90			
91	1-4		
92	1-4		1-4

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
L1			
L2			
L3			
L4			
L5			
L6	6		
L7	7	7	1-4
L8			
L9			
L10			
L11			
L12			
L13		1-4	
L14			
L15			
L16			
L17			
L18	1-4		
L19			
L20			
L21			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

Pedagogis-kognitiivisen luokituksen lisämääreet

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
L1			
L2			
L3	1-4		
L4			
L5			
L6	1-4	1-4	1-4
L7		1-4	
L8			
L9	1-4		
L10			
L11			
L12			
L13	1-4	1-4	1-4
L14			
L15			
L16			
L17	1-4		
L18			
L19	1-4		1-4
L20			
L21			

2. ILMAUSTEN SOSIAALIS-AFFEKTIIVISET LUOKAT

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			
2	1-10		1-10
3			1-10
4	14	1-10	1-10
5	17	27	22
6		1-10	
7			1-10
8	1-10		
9			
( )*			

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
1			1-10
2	1-10	1-10	1-10
3	1-10	1-10	
4	1-10	1-10	1-10
5	22	32	28
6	1-10		
7			1-10
8			
9			
(2)*			
(5)*			
(6)*			

3. ILMAUSTEN INTERAKTIOTYYPPI

Oppilas / Oppitunti 1 ja 2

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
verb	12	5-10	13
vok	18	18	15
gest	11	5-10	5-10
exp	1-4	1-4	1-4
pos			
takt			
instr	1-4	1-4	1-4

Oppilas / Oppitunti 3 ja 4

luokka	Alkup.	Apuk.1	Apuk.2
verb	14	5-10	15
vok	23	21	21
gest	5-10	5-10	5-10
exp	1-4		1-4
pos			
takt			
instr			

LOPPUPÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET

1 Päätelmät

Tutkimukseni tehtävänä on siis ollut luoda luokitusjärjestelmä, jonka avulla on mahdollista saada tietoa laulunopetustilanteen kommunikaatiosta. Vaikuttaa siltä, että tässä luotu taksonomia on käyttökelpoinen ja luotettava: sen avulla on mahdollista kuvata laulunopetuksessa käytetyn kielen ominaisuuksia.

Mielestäni tämä tutkimus on osoittanut, että laulunopetustilannetta on tarpeellista tarkastella usealta eri kannalta oikean kokonaiskuvan muodostamiseksi. Kaikki tässä käytetyt tarkastelunäkökulmat - pedagogis-kognitiivinen, sosiaali-affektiivinen ja interaktiivinen tarkastelu - antavat omaa tietoaan laulunopetuksessa käytettävästä kielestä.

Laulunopetuksen pedagogis-kognitiivinen sisältö keskittyy opettajalla esimerkkisuorituksiin ja toimintaohjeisiin sekä arviointiin, oppilaalla ohjeiden toteuttamiseen ja myöntymiseen. Käyttämisen ja kommunikaation persoonalliset erot kuvautuvat taksonomiassa erityisesti lisämääreluokituksen avulla.

Sosiaalis-affektiivisessä mielessä opettajan ja oppilaan välinen suhde on useimmiten hyvin asiallinen ja neutraali. Pienetkin poikkeamat neutraalista vaikuttavat hyvin voimakkaasti tunnin työskentelyilmapiiriin.

Luokitusjärjestelmän avulla on myös todennettu, että laulunopetustilanteen kommunikaatiossa käytetään sekä verbaalista että nonverbaalista viestintää: vain noin puolet viestinnästä on verbaalista. Näin perinteiset luokkaopetukseen kehitetyt analyysijärjestelmät voivat kuvata laulunopetustilannetta vain osittain. Verbaalinen viestintä on kyllä opettajan tärkein viestintätapa,

mutta oppilaalla vasta toissijainen. Oppilaalla tärkeimmälle sijalle nousee vokaalinen eli lauletu ilmaisu. Molemmilla osapuolilla erittäin keskeisessä roolissa on myös ilmeisiin ja eleisiin perustuva viestintä. Soittoon, kosketukseen tai paikkaan liittyvä viestintätapa muodostaa kommunikaatiosta pienemmän osan.

Käytetty taksonomia on osoittautunut joiltakin osiltaan varsin epäkäytännölliseksi: ilmaisuluokkia on musiikin- tai erityisesti laulunopetusta ajatellen liian paljon, perintönä esikuvina olleista luokituksista. Näiltä osin järjestelmää on helppo korjata käyttäjäystävällisempään suuntaan. Mutkikkaampi tehtävä - jonka jätän haasteeksi jollekin toiselle musiikintutkijalle - on luoda oppitunnin sosiaalis-affektiivista ilmastoa kuvaava luokitusjärjestelmä, jonka avulla voitaisiin huomioida sekä kommunikoiden väliset että oppimateriaalista aiheutuvat affektiot eli kuvata koko tunti-ilanteen tunneilmastoa.

2 Suositukset

Tämä työn kautta on saatu perustietoa laulunopetuksen kielen ominaisuuksista. Vaikka kielestä saatu tieto on sinänsä mielenkiintoista, se ei kerro vielä mitään opetuksen laadusta tai tehokkuudesta, hyvydestä tai huonoudesta - tämä mainittakoon erityisesti malttamattomille, tiedonjanoisille laulajille! Vasta erittäin suuren oppituntiaineiston käsittely taksonomiä käyttäen voi antaa tietoa siitä, mikä opetuksen kielessä vaikuttaa oppimistuloksiin ja miten.

Käytännöllistä merkitystä luodulla taksonomialla opetuksen kielen hahmottamisen välineenä on kuitenkin esim. laulopedagogiikkaopiskelijalle. Kuten Hildegard Froelich-Rainbow toteaa, mm. Ch. E. Hickisin tutkimusten mukaan oman ja muiden opetustyylin analysointi opetustilanteen vuorovaikutusta tarkkailemalla parantaa omaa opetustapaa.

Analysoinnissa käytetyn järjestelmän tulee tällöin tietysti olla tehtävänsä hyvin sopiva. Edellä esitettyjen tulosten mukaisesti tässä työssä käyttämälläni järjestelmällä on ollut omat puutteen- sa, minkä vuoksi taksonomian jatkokäyttö tällaisenaan ei ole suositeltavaa. Esitän ohessa tulosten perusteella korjatun analyysijärjestelmän, jota olisi mielenkiintoista testata käytännössä esim. laulunopettajaksi opiskelevien kanssa. Työni tuloksen soveltamisesta pedagogiikkaopetukseen onkin ollut keskustelua jo aiemmin Sibelius-Akatemian laulopedagogiikan opetuksesta vastaavien henkilöiden kanssa. Nimitän kolmidimensioista järjestelmäni LAKI-taksonomiaksi LAulunopetuksen Kielen mukaisesti. Kommunikaatiosta luokitetaan työssäni käytetyn taksonomian mukaisesti pedagogis-kognitiivinen taso luokan ja sen lisämääreiden avulla, sosiaalis-affektiivnen taso sekä interaktiotyyppi.

Olen karsinut alle 10% yhteenlasketulla osuudella esiintyviä ilmausluokkia tarkistaen kuitenkin ettei mitään kommunikaation luokittamisen kannalta olennaista jää pois. Joitakin luokkia olen yhdistänyt mm. 6, syy-seuraus, 7, perustelu ja 13, selitys yhdeksi luokaksi: selitys, perustelu.

Ainoastaan yhden luokan olen lisännyt: materiaalin arviointi.

Kommunikaation luokittamisen työläin vaihe on ollut litterataatiokaavion tekeminen. Nykyinen atk-tekniikka ratkaisee tämän ongelman helposti luokitusjärjestelmän jatkokäyttöä ajatellen. Esim. tietokantaohjelmien avulla on mahdollista luoda helppokäyttöinen "analyysiautomaatti", jossa annetusta valikosta "klikataan" sopiva vaihtoehto ja kone piirtää annettujen luokkavalintojen, aikamäreiden ja tekstilitteraatioiden mukaisesti litteraatiojanan tämän työn mallin mukaisesti. Samalla kone laskee ilmausten määrät, tekee taulukot ja piirtää kuvaajat. Näin saadaan nopeasti aikaan helposti vertailtavaa analyysimateriaalia.

LAKI-taksonomia - LAulunopetuksen Klelen kuvausjärjestelmä

Ilmausten pedagogis-kognitiivinen luokitus

Tietoa esittävät:

1	Neuvo
2	Esimerkkisuoritus
3	Selitys
4	Kuvaus
5	Vertailu
6	Mielipide

Kommentointi:

16	Vastauksen suorituksen kommentointi ja muotoilu
17	Materiaalin kommentointi
18	Tilanteen ja toimien kommentointi

Tietoa jaksottavat:

7	Kokoaminen
8	Viittaus käsitelyyn
9	Siirtymä

Toiminta ja toiminnan säätely:

19	Toimintakehotus
20	Kieltäytyminen ja vastaehdotus
21	Reaktion kuittaus
22	Hyväksyminen
23	Kielto

Kysyminen:

10	Kysymys
11	Neuvon pyyntö

Arviointi:

24	Oppilaan arviointi
25	Vastauksen/ suorituksen arviointi
26	Materiaalin arviointi

Vastaaminen:

12	Mallintoisto
13	Ohjeiden toteuttaminen
14	Valmistautuminen
15	Muu vastaus

Muu:

27	Elävöittäminen
28	Musiikkiesitys
29	Vertaus, mielikuvan käyttö
30	Huumori

Lisämääreet

L1	Keskeneräinen
L2	Keskeyttävä
L3	Korjaava
L4	Virheen esittävä
L5	Taiteellinen
L6	Tekninen
L7	Sisällöstä aiheutuvan voimakkaan affektiivisen latauksen sisältävä
L8	Omaan kokemukseen perustuva
L9	Näytelty
L10	Epäonnistunut/ epäselvä

Sosiaalis-affektiivinen luokitus

Kat. 1	Yhteenk. osoittaminen, toisen sosiaalista aseman kohottaminen, palkitseminen
Kat. 2	Jännityksen laukaiseminen, nauru, leikinlasku, vapautuneisuuden osoittaminen
Kat. 3	Hyväksyminen, ymmärtäminen, mukautuminen.
Kat. 4	Hyväksyminen, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen.
Kat. 5	Affektiivisesti neutraali ilmaus, tosiasiatieto tms.
Kat. 6	Asiakritiikki, joka liittyy asioiden todenmukaisuuteen.
Kat. 7	Henkilökohtainen kritiikki, erimielisyys.
Kat. 8	Jännittyneisyyden osoittaminen, avunpyyntö.
Kat. 9	Vihamielisyyden osoittaminen, toisen sosiaalisen aseman väheksyminen.

Interaktiivityypin luokitus

verb	verbaalinen, kielellinen ilmaus
vok	vokaalinen, laulettu ilmaus
gest	gestinen, eleillä välitetty ilmaus
exp	ekspressiivinen, ilmeillä välitetty ilmaus
pos	positionaalinen, paikan, tilan tai aseman avulla välitetty ilmaus
takt	taktiilinen, kosketuksen avulla välitetty ilmaus
instr	instrumentaalinen, soittoon perustuva ilmaus

Kuten keskustelu laulunopetuksen koulukunnista, myös puhe laulunopetuksen "tieteellisestä" tarkastelusta herättää helposti tunnekylläisen keskustelun myrskyn. Linaan ohien professori Aatto Sonnisen artikkelia: "... tieteellisen tutkimuksen tulokset on yleensä esitetty ammattikielellä ammattiväelle, eikä niistä ole ollut välitöntä hyötyä laulunopetukselle. Puutteelliset tai väärinymmärretyt tieteentulosten sovellutusyritykset ovat vaikuttaneet vain, että tiedettä on laulunopettajien taholta väheksytty tai pidetty suorastaan vahingollisena "taiteen vapaalle lennolle". Edellä esittämäni jako pedagogiseen tai tieteelliseen katsantokantaan toistensa vastakohtana perustuu kuitenkin välitettävään väärinkäsitykseen, josta jo olisi aika päästä." (Sonninen, 1959).

Vaikka Sonnisen artikkeli on kirjoitettu jo useita vuosikymmeniä sitten, sama epäluulo elää tiukassa vielä nykypäivänäkin. Tämä työ on yritys yhdistää tieteellinen ja pedagoginen näkökulma vaikealla laulutaitteen saralla. Toivon hartaasti, että syntynyt keskustelu on rakentavaa ja hedelmällistä ja että korjaukset ja täydennykset luomaani järjestelmään päätyvät rikastuttamaan jatkotutkimusta ja käytännön tiedonhankintaa.

Lähdeluettelo

1. Painetut lähteet

- Bales, Robert. 1951. Interaction process analysis: a method for the study of small groups. Cambridge, MA.
- Bales, Robert. 1955. Small groups: studies in social interaction. New York: Knopf.
- Balesin vuorovaikutusluokat. 1968. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Opetusmonisteita 2.
- Bellack, Arno A. 1963. Research in teaching. New York: Bureau Publications.
- Bellack-luokitusjärjestelmä. 1968. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Opetusmonisteita 3.
- Flanders, Ned A. 1981. A case study of an educational innovation: the history of Flanders interaction analysis system. California: Flanders.
- Flandersin vuorovaikutusanalyysi. 1968. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Opetusmonisteita 1.
- Froelich-Rainbow, Hildegard. 1984. Musikpädagogik - Forschung und Lehre: Systematische Beobachtung als Methode musikpädagogischer Unterrichtsforschung. Mainz: B. Schott's Söhne.
- Kansanen, Pertti. 1976. Tavoitteisuus opetustapahtumassa. Tutkimusprojektin tausta ja suuntaviivat. Kouluhallituksen kokeilu- ja tutkimustoimiston tutkimus-selosteita 2/1976. Helsinki.
- Kansanen, Pertti & Uusikylä, Kari. 1981. Opetuksen tavoitteisuus ja yhteissuunnittelu. Helsinki. Gaudeamus.
- Karma, Kai. 1971. Bellack-luokitusjärjestelmä - teoteettista tarkastelua ja empiirinen sovellutus. Helsingin yliopisto. Pro gradu -tutkielma.
- Kemppainen, Mirikka. 1969. Opettajan ja oppilaiden välinen interaktio Arno A. Bellackin menetelmällä mitattuna. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 5.

- Komulainen, Erkki. 1970. Opetustapahtumassa havaittavan interaktion analysoimisesta Flanders-tyyppisen observointimenetelmän avulla. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen lisensiaattitutkielma.
- Koskenniemi, Matti. 1968. Opetuksen teorian perusaineksia. Helsinki: Otava.
- Koskenniemi, Matti. 1976. Opetuksen muoto ja oppiaines. Empiiristä tarkastelua. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 44.
- Koskenniemi & al. 1972. Didaktinen prosessianalyysi: Kokemuksia ja suuntaviivoja. Väiliraportti 1967-72. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 22.
- Koskenniemi & al. 1974. Opetustapahtuman kuvausjärjestelmä DPA Helsinki: käsikirja. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos.
- Koskenniemi & al. 1977. Opetustapahtuman rakenne ja opetuksen kehys- ja ympäristömuuttujat: didaktisen prosessin tutkimusprojektin (DPA) yleisraportti. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 55.
- Leiwo, & al. 1981. Opettajan ja oppilaan kielellinen vuorovaikutus osa I. Opetusdiskurssin kuvaus. Jyväskylän yliopisto. Suomen kielen ja viestinnän laitoksen julkaisuja 25. Sarja: Puheentutkimuksen alalta; 3.
- Martikainen, Marja. 1972. Nonverbaalinen käyttäytyminen koululuokan ryhmätyötilanteissa. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Martikainen, Marja. 1977. Oppilaiden verbaalinen ja nonverbaalinen osallistuminen työskentelyyn ryhmätyötilanteessa. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 56.
- Mikkola, Arto. 1971. Opetustapahtuma sosiaalisena interaktioprosesina. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu - tutkielma.
- Opetustapahtuman kuvausjärjestelmä, DPA-Helsinki. 1974. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Opetusmonisteita 4.
- Sonninen, Aatto. 1959-60. Laulupedagogian suhde tieteeseen. Artikkelit Suomen Musiikin vuosikirjassa, sivut 52-60.

- Tenhunen, Päivi. 1986. Laulunopetusmetodien suppea tarkastelu, Helsingin yliopisto. Musiikkitieteen proseminarityö.
- Tenhunen, Päivi. 1987. Didaktisen prosessianalyysin yksikkökohtaisen luokitusjärjestelmän soveltuvuus laulunopetustapahtuman tutkimukseen. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen teemaseminaarityö.
- Uusikylä, Kari. 1976. Opetuksen yhteissuunnittelu didaktisen prosessin osana. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 50.

2. Painamattomat lähteet

- Sonninen, Aatto. 1988. Luento laulopedagogisilla syyspäivillä Kuopiossa 22.10.1988.

Videotallenteet laulutunneista:

- Oppitunti 1: 11.10.1988 Sibelius-Akatemia, Helsinki.
- Oppitunti 2: 12.10.1988 Sibelius-Akatemia, Helsinki.
- Oppitunti 3: 28.10.1988 Sibelius-Akatemia, Kuopio.
- Oppitunti 4: 28.10.1988 Sibelius-Akatemia, Kuopio.

Apukoodaus 1 Opt. 1/1

22, 12

Kommunikaation koodaus/ Oppitunti 1.

11.10 klo 13.00 - 13.45, Elorinne

11, 13

5 gest, verb

12

5 vok

12, 22

5 vok, instr.

12

5 vok

Laulaa malliksi ääniharjoituksen "Ninku ee..." Ääniharj. esimerkki

1	22	12	3/ L7	12	12	5	5	vok gest
2	5	5	5	5	5	5	5	vok gest
3	verb							vok gest

"Taattia auki..." Esimerkkisuoritus... laulu vaihtamalla harjoitusta

11/ L2 L6	12/ L2 L6	12	12	11
6	6	5	5	5
verb gest	vok gest	vok	vok instr	instr

Opettaja kuittaa oppilaan suorituksen hyväksytyksi vaihtamalla harjoitusta

12/ L12 L11	4	4	vok
-------------	---	---	-----

ensimmäinen harjoitus suppeat äänenavaruusharjoitukset ääniharjoitusjakso

1	49	4	4	50
2	4	4	5	5
3	vok gest			vok

Oppilas laulaa harjoituksen osittain yhtäaikaa opettajan kanssa.

1	49	4	4	50
2	4	4	5	5
3	vok gest			vok

Oppilas toistaa harjoituksen

49/ L6	4	4	50	50
vok gest			5	5
			vok	vok

Oppilas toistaa harjoituksen mallin mukaan.

49	4	4	50	50
vok			5	5
			vok	vok

Oppilas toteuttaa annetun tehtävän

49	5	5	50	50
vok			5	5
			vok	vok

71, 11
5 verb, pos
Opettaja nousee seisomaan ja tulee oppilaan luo voidakseen ohjata tätä kosketuksella "Noin. Vielä kerran."

11, 71
5 verb, takt
Opettajan keskeytys: "Vähän ilmaa!"

11 5 verb, takt
12 5 gest, vok
11/ L13 5 verb, takt
Esimerkkisuoritus oppilaista havainnollisesti kosketetaan

71, 13
6 verb, gest
"Ei sun tarvitse sitä näyttää. Kyllä se menee sinne!" Hymyä.

71	60/ L11	4	4	50
6		4	5	5
pos	verb pos gest			vok

71	11/ L11 L13	6	6	50
		6	5	5
	verb takt.			vok

11/ L6 L11	11/ L2	11/ L6 L11	11
6	6	6	5
verb takt.	verb gest exp	vok exp	vok takt

69	6	2	50
	6	2	5
	verb gest		vok

50/ L7	5	5	50
vok			5
			vok

oppilas aloittaa annetun tehtävän suorittamisen

50/ L6	5	5	50
vok			5
			vok

Oppilas toteuttaa annetun tehtävän

51	5	5	50
	5	5	5
	gest		vok

Oppilas koskettaa itseään

50	5	5	50
	5	5	5
	vok gest		vok

Oppilas laulaa harjoituksen tehdön samalla äänensuoj-tusta kuvaavan eleen "korkealle"

50/ L6	4	2	50
vok			5
			vok

Oppilas laulaa harjoituksen

60 5 verb	12 5 volk, gest	11 5 verb	12 5 gest, exp	12 5 vok	11 5 verb, gest	11, 12, 13 5 verb, vok	13/L 15 5 verb	71 5 verb	5 verb	13, 6, 7, 21 6 verb	12 6 vok	6/ L 7 5 2 verb gest tats	12/ L 14 5 2 instr	9/ L 15 L 16 6 2 verb
"Kato" - Katoa limellen voimakkaasti		"Ota se näin: katol"	Pekka asennella kuvaava lime	Laulettu esimerkki	"Eiä työmää siläl Pysy..." Osottaa sormellaan.	"Kato muuten jos sinä työmää ei... tassa on juuri se ongelma, josta me puhutaan... jos sa päään yrittä..." Laulettu esim.	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"
Laulaa malliksi		"Oia se näin: katol"	Pekka asennella kuvaava lime	Laulettu esimerkki	"Eiä työmää siläl Pysy..." Osottaa sormellaan.	"Kato muuten jos sinä työmää ei... tassa on juuri se ongelma, josta me puhutaan... jos sa päään yrittä..." Laulettu esim.	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"
Laulaa malliksi		"Oia se näin: katol"	Pekka asennella kuvaava lime	Laulettu esimerkki	"Eiä työmää siläl Pysy..." Osottaa sormellaan.	"Kato muuten jos sinä työmää ei... tassa on juuri se ongelma, josta me puhutaan... jos sa päään yrittä..." Laulettu esim.	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"

50/ L 7 4 exp gest	50/ L 7 5 vok	50/ L 7 5 vok	50/ L 7 5 vok	50/ L 6 4 vok	50/ L 6 4 vok
Oppilas aloittaa suorituksen, veidä henkeä, eilil oikeaa asennetta	Oppilas aloittaa harjoituksen laulamisen	Oppilas aloittaa harjoituksen laulamisen	Oppilas aloittaa harjoituksen laulamisen	Oppilas laulaa harjoituksen korjaten ohjeiden mukaan.	Oppilas hymähtää ja hymyilee myöntymisen merkiksi.

10 5 verb	12 5 vok	11 5 verb, tats	12 5 vok	12 5 vok	11 5 verb	11 5 verb, gest	11, 12, 13 5 verb, vok	13/L 15 5 verb	71 5 verb	5 verb	13, 6, 7, 21 6 verb	12 6 vok	6/ L 7 5 2 verb gest tats	12/ L 14 5 2 instr	9/ L 15 L 16 6 2 verb
Korjaa asentoa. "Ai nyt ei väsy- kään!" Naurahdus.	"Eil tussa on nyt ääni"	Nousee ja menee oppilaan luo	"Aukasei Pysähdyst"	"Aukasei Pysähdyst"	"Pyäyätäl"	"Eiä työmää siläl Pysy..." Osottaa sormellaan.	"Kato muuten jos sinä työmää ei... tassa on juuri se ongelma, josta me puhutaan... jos sa päään yrittä..." Laulettu esim.	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"
Korjaa asentoa. "Ai nyt ei väsy- kään!" Naurahdus.	"Eil tussa on nyt ääni"	Nousee ja menee oppilaan luo	"Aukasei Pysähdyst"	"Aukasei Pysähdyst"	"Pyäyätäl"	"Eiä työmää siläl Pysy..." Osottaa sormellaan.	"Kato muuten jos sinä työmää ei... tassa on juuri se ongelma, josta me puhutaan... jos sa päään yrittä..." Laulettu esim.	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"
Korjaa asentoa. "Ai nyt ei väsy- kään!" Naurahdus.	"Eil tussa on nyt ääni"	Nousee ja menee oppilaan luo	"Aukasei Pysähdyst"	"Aukasei Pysähdyst"	"Pyäyätäl"	"Eiä työmää siläl Pysy..." Osottaa sormellaan.	"Kato muuten jos sinä työmää ei... tassa on juuri se ongelma, josta me puhutaan... jos sa päään yrittä..." Laulettu esim.	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"	"Juol"

Hymähdys ja hymy myöntymisen merkiksi.

Apukoodaus 2 Opt 1/2

"Kato..." "Tässä on..." "Jos sä..." "Sen jälkeen..."
13/L7 21 verb, gest verb
6 verb, gest verb
6 verb, gest, tats.
6 verb, 3/L2
13 verb
"Kato muuten jos sinä...
"Illo tämä räsukka...
"Käsi tämä räsukka...
"Siinä...
"Laulettu esim."
"Joo!"
"Eiä työmä sitä!
"Pysäytä!"
"Ota se näin."
"Kato!"
"Käsi tämä räsukka...
"Siinä...
"Käsi tämä räsukka...
"Siinä...
"Laulettu esim."
"Joo!"
"Eiä työmä sitä!
"Pysäytä!"
"Ota se näin."
"Kato!"
"Käsi tämä räsukka...
"Siinä...
"Käsi tämä räsukka...
"Siinä...
"Laulettu esim."
"Joo!"
"Eiä työmä sitä!
"Pysäytä!"
"Ota se näin."
"Kato!"

11, 60 / L 13
6 verb

11, 60
6 verb

12
5 vok, gest, exp

11, 60
5 verb

12
5 vok

22, 60
5 verb

11/ L 13
6 verb gest

11
6 verb

12	5	12	5	12	5
6	5	6	5	6	5
12/ L 6	11 60	12	5	12	5
6 vok exp	5 verb	5 exp	5 verb	5 vok exp	5 verb

13, 6, 7, 21 / L 12
6 verb
6 vok

50/ L 6
4 vok

50/ L 7
5 vok

50 / L 7
4 exp gest

51
5 exp gest

50 / L 7
4 exp gest

68
4 gest exp verb

68, 81
3 verb

Oppilas laulaa harjoituksen ohjaiden mukaan.

Oppilas aloittaa harjoituksen laulamisen.

Oppilas aloittaa harjoituksen.

Oppilas aloittaa harjoituksen, vetää henkeä, etsii oikeaa asennetta.

Oppilas aloittaa harjoituksen, vetää henkeä, etsii oikeaa asennetta.

Oppilas aloittaa harjoituksen, vetää henkeä, etsii oikeaa asennetta.

Oppilas aloittaa harjoituksen, vetää henkeä, etsii oikeaa asennetta.

Oppilas aloittaa harjoituksen, vetää henkeä, etsii oikeaa asennetta.

15, 2, 5 gest verb

10
5 verb

12
5 vok, pos

11, 60
5 verb

11, 60
5 verb

12
5 vok, pos

12
5 vok

12 86
2 verb gest

13
5 verb

10
5 verb

12	86	13	5	100	5
2 verb gest	5 verb	5 verb	5 pos	5 verb tats	5 verb

11, 60
5 verb

12
5 vok, pos

12
5 vok

12 86
2 verb gest

13
5 verb

10
5 verb

12	86	13	5	100	5
2 verb gest	5 verb	5 verb	5 pos	5 verb tats	5 verb

11, 60
5 verb

12
5 vok, pos

12
5 vok

12 86
2 verb gest

13
5 verb

10
5 verb

11, 60
5 verb

12
5 vok, pos

12
5 vok

12 86
2 verb gest

13
5 verb

10
5 verb

12	86	13	5	100	5
2 verb gest	5 verb	5 verb	5 pos	5 verb tats	5 verb

11, 60
5 verb

12
5 vok, pos

12
5 vok

12 86
2 verb gest

13
5 verb

10
5 verb

68
4 verb gest

50
5 vok

49
5 vok

49/ L 7
4 vok exp gest

49/ L 6
4 vok gest exp

Hymähdys ja hymy myöntymisen merkkiksi.

Oppilas laulaa annettua tehtävää.

Oppilas toteuttaa annetun mallin.

Oppilas aloittaa mallitoiston: "Jaa..."

12	86	13	5	100	5
2 verb gest	5 verb	5 verb	5 pos	5 verb tats	5 verb

11, 60
5 verb

12
5 vok, pos

12
5 vok

12 86
2 verb gest

13
5 verb

10
5 verb

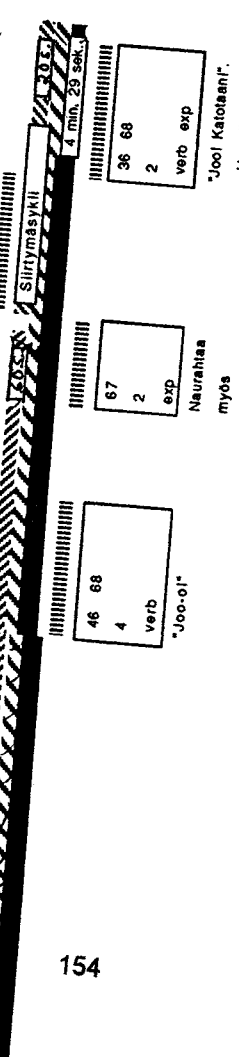
1/5

"Pienemmistä suurenpan, aina ja ohkasetta...leveäm-
äänlesimerkki, pään" "Ooko samaa mieltä?"

12	10	20	36
5	5	1	1
vok		verb	verb

"No, hyvä!"
Naurahdaa
67 68
2 verb exp

"Käydäänkö laulamaan?"
Naurahdus
23 36 60
2 5 verb

154

Epäselvää keskustelua opettajan ja säestäjän kesken. Oppilas etsii nuotteja.

68 5 verb "Joo-joo! Kaikkii" "Mistä se alkaa?"
37 5 verb "Oia vähän sieitä niin päästään tuntumaan vähän mikä se on."
60 5 verb "Sanat kohdistettu säes-talalle."

60 5 verb
68 4 verb
11 5 vok gest
50 5 Instr
87 5 vok

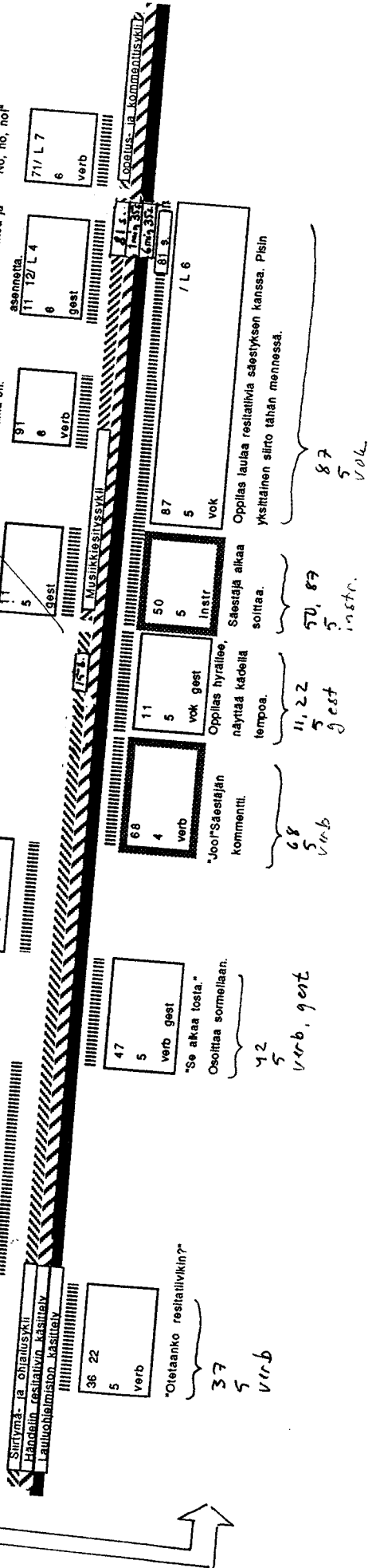
91 5 verb "Neeko matalahan tämä on."
11 5 gest
11 12/ L 4 6 gest
91 6 verb
71/ L 7 6 verb
11 5 gest
71/ L 13 6 verb

36 22 5 verb
"Olelaanko resitatiivikin?"
37 5 verb

47 5 verb gest
"Se alkaa tosta."
Osoittaa sormellaan.
42 5 verb, gest

68 5 verb
"Joo! Säestäjän kommentti."
11, 22 5 gest
50, 87 5 instr.
87 5 vok
Oppilas laulaa resitatiivia säestäjän kanssa. Pisin yksittäinen siirto tähän mennessä.

Sekä sykli, episodi, että jakso muuttuvat: siirrytään laulujen käsitteilyyn. Tähän asti kaikki samaa jaksoa: ääniharjoituksia. Nauha-einistöissä pieni teuko, opettajan pyynnöstä ("vähänpaussa!"), jolloin myös kuvakulmaa muutetaan. Äinistöissä mukana tämän jälkeen myös säestäjät, ei vain oppilas ja opettaja. Säestäjän osuudet kommunikatiivissa on koodattu vain, jos ne ovat vaikuttaneet opettajan ja oppilaan väliseen kommunikatiiviseen. Sitänsä tärkeä osallistumista, solitus, ei ole koodattu.

"Pienemmistä suu-
rempaan aina ja oh-
kasta...leveäm-
ääniesimerkki. pään"

12	10	20	36
5	5	1	verb
vok			

"No, hyvä!"
Naurahtaa

67	68
2	verb exp

"Käydäänkö laulamaan?"
Naurahtus

23	36	60
2	5	verb

Siirtymäsykki 4 min. 29 sek.

46 68
4 verb

"Joo-oi!"

67 2
exp

Naurahtaa myös

36 68
2 verb exp

"Joo! Katotaan!"
Hymyilee.

"Pienemmistä suu-
rempaan aina ja oh-
kasta...leveäm-
ääniesimerkki. pään"

12	10	20	36
5	5	1	verb
vok			

"No, hyvä!"
Naurahtaa

67	68
2	verb exp

"Käydäänkö laulamaan?"
Naurahtus

23	36	60
2	5	verb

Siirtymäsykki 4 min. 29 sek.

46 68
4 verb

"Joo-oi!"

67 2
exp

Naurahtaa myös

36 68
2 verb exp

"Joo! Katotaan!"
Hymyilee.

Sekä sykli, episodi, että jaksot muuttuvat: siirrytään laulajan käsittelyyn. Tähän asti kaikki samaa jaksoa: ääniharjoituksia. Nauha-aineistossa pieni tauko, opettajan pyynnöstä ("välipala-pausi"), jolloin myös kuvakulmaa muutetaan. Aineistossa mukana tämän jälkeen myös säestäjä, ei vain oppilas ja opettaja. Säestäjän osuudet kommunikointiosassa on koodattu vain, jos ne ovat vaikuttaneet opettajan ja oppilaan väliseen kommunikointiin. Siinänsä tärkeää osallistumista, soittoa, ei ole koodattu.

Epäselvää keskustelua
opettajan ja säestäjän kesken.
Oppilas ei silloin nuotteja.

47 3
verb

"Joo-joo! Kaikki!" "Mistä se alkaa?"

46	60	36
5	5	verb

36 5
verb

60, 100
5 verb

60 5
verb

"Ota vähän sieltä
nähän mikä se on."
Sanat kohdistettu säes-
täläille.

60	5
5	verb

11 5
gest

Opettaja näyttää
kädellä tempoa.

11	5
5	gest

91, 9
6 verb

"Meko matalahan
tämä on."

91	6
6	verb

90 / L4
5

Nousee seisomaan.
Näyttää äänettömästi
malliksi asentoa ja
asennetta.

11	12	L4
6	6	gest

70 / L13
7 verb

"No, no, noi!"

71	L7
6	verb

Siirtymä- ja ohjauksyksi
Händeln resitaalivon käsittely
Lauloharjoituksen käsittely

36 22
5 verb

"Olettaanko resitaalivokin?"

37 5
verb

47 5
verb gest

"Se alkaa tosta."
Osoittaa sormellaan.

46 5
verb, gest

68 4
verb

"Joo!" Säestäjän
kommentti.

68 4
verb

11 5
vok gest

Oppilas hyräilee,
näyttää kädellä
tempoa.

11, 51 5
gest, verb

50 5
instr

Säestäjä alkaa
soittaa.

22 5
instr.

87 5
vok

Oppilas laulaa resitaalivon säestäjän kanssa. Pisin
yksittäinen siirto tähän mennessä.

87 5
vok

Opetus- ja kommenttisykki
4 min. 32 sek.

Apulöödus 1 Opt. 1/4

12/L 14
6 vok, gest

11
6 verb, vok

12
5 vok

11
5 vok

11
5 verb

71
6 verb

11, 12
5 vok

71, 11
6 verb

12, 11, 71
6 vok

11
5 gest, vok

"Gloo...-o..."
Opettaja toistaa laulajan viimeisen oppilaan laulaman tavun ja karrikoi vihettä laulaen ja eleellä.

"El mitään:"
hol
"gloo...-o..."
Älä tue mitään!
se tuki mitä...
ei sä tarte sitäl"

"And his gloory..."
Laulaa malliksi aloituskohdan.

"Jool Anna mennä vaan suoraan!"

Opettaja ja oppilas akavat laulaa yhdessä. Opett. antaa ohjeita laulaan ja eleillä.

"El, eku:"
Esimerkki-suoritus "El suutat"

Koskettaa oppilasta "Täitäl"

Lyhyt esimerkki-suoritus malliksi.

Koskettaa oppilasta "Täitäl"

1/6

71	12/ L 14, 11	12/ L 10, 11	71	12	59/ L 14
6	vok gest	vok gest	6	6	verb vok

11	12	11	60
4	5	5	5
verb	vok	verb	verb

11	5	5
vok	vok	verb

11/ L 4, 8	11	11
6 2	6 7	6 7
vok gest	verb	verb

71/ L 13	11	11
6 7	6 7	6 7
verb	vok gest	verb

11	5	5
gest	verb	vok

71	6	6
verb vok	vok	vok

12/ L 6	60
6	5
vok	verb takt

90	68	90
4	4	4
verb	verb	verb

12/ L 14	11	88
6 7	6 2	6 2
vok exp gest	verb	verb

12/ L 14	11	88
6	2	2
vok exp	verb gest	verb gest

12/ L 14	12	80
6	5 2	5 2
vok exp	verb	verb

80	60	11
5 2	5 2	5 2
verb	vok gest	verb

50/ L 18	5	5
vok gest	vok	vok

50/ L 7	5	5
vok gest	vok	vok

50/ L 18	5	5
vok gest	vok	vok

"Mmmi" "Eii"

6 8
5 verb

"Gloo-o-o..."
Esimerkki-suoritus. "Vielä!"

"El, eli voisinko mä ... kun sä teet Matkii karrikoiden vedat porkkanat näin."

"Porkkana on porkkanal Ajattele porkkanaa vaan!"

"Porkkana on porkkanal Ajattele porkkanaa vaan!"

Tekee kuvaavan esien: Laulaa liitellen "Noi Ajattele porkkana kana. - Naatin juuri sieläl Ota... hymyile. Hymyile!" Mallisuoritus. "Vielä!"

Seuraa annettuja ohjeita, laulaa kyseistä laulua.

Laulaa kyseistä laulua.

"Niini"

68
4 verb

92
1 exp

Oppilas nauraa opettajan leikinlaskulle.

Oppilas nauraa opettajan leikinlaskulle.

Oppilas tekee kuvaavan liikkeen: kuin tarttuisi maassa olevaan porkkanaan.

Oppilas tekee kuvaavan liikkeen: kuin tarttuisi maassa olevaan porkkanaan.

Oppilas tekee kuvaavan liikkeen: kuin tarttuisi maassa olevaan porkkanaan.

Oppilas tekee kuvaavan liikkeen: kuin tarttuisi maassa olevaan porkkanaan.

Apunoodawa 2 Opt 1/4

12/L14 6 vok	12/L5 5 vok	11,12/L14 6 verb	60 5 verb	60 5 vok	11 4 verb	12 11 5 vok	60 5 verb	11/L 4, 8 6 2 vok gest	90/L 13 6 vok gest	12/L 10,11 6 vok gest	71 12 69/L 14 6 verb vok	12/L 13 6 verb	90/L 13 6 verb	12/L 5 5 vok	11/L 6 6 verb	11,60 6 verb
Opettaja opettaa laulaen viimeisen oppilaan laulaman tavun ja karrikol vihettä laulaen ja eteellä.	Laulaa malliksi pit. kähkön jaksos säes- tyksen kanssa antaen ohjeita oikeasta äänen- tuotoitavasta ja asen- teesija sävystä.	"Glo..."" Opettaja opettaa laulaen viimeisen oppilaan laulaman tavun ja karrikol vihettä laulaen ja eteellä.	"Jooi Anna menmä vaan suoraan!"	"And his gloory..." Laulaa malliksi aloituskohdan.	"Tuotta vaan..." antaa ohjeita laulaen ja eteellä.	Opettaja ja oppilas akavat laulaa yhdessä. Opett. antaa ohjeita laulaen ja eteellä.	Opettaja ja oppilas akavat laulaa yhdessä. Opett. antaa ohjeita laulaen ja eteellä.	"Ei, eiku: Esimerkkisuoritus "Ei suuta!"	"Ei, eiku: Esimerkkisuoritus "Ei suuta!"	"Ei, eiku: Esimerkkisuoritus "Ei suuta!"	"Ei, eiku: Esimerkkisuoritus "Ei suuta!"	"Ei, eiku: Esimerkkisuoritus "Ei suuta!"	"Ei, eiku: Esimerkkisuoritus "Ei suuta!"	Lyhyt asimerkki- suoritus malliksi.	Koskettaa oppilasta	"Taalitai"

1/6

90 68 90
4 4
verb verb

"Mmmi" "Eii"
68 4
4 verb

50
5
vok gest

49, 50
5
vok

Seuraa annettuja ohjeita, laulaa kyseistä laulua.

50/L 18
5
vok gest

49, 50
5
vok

"Gloo..."
Laulaa kyseistä kohtaa.

"Porkkana on porkkana!
Ajattele porkkanaa vaan!"

Tekee kuvaavan eleen: Laulaa iloitellen "Nol Ajattele porkkana... oo nyt porkkana. - Naatin juuri sieäläi Ota... hymyile, Hymyile" Mallisuoritus.

71 69 6 7 verb	12/ L 14 6 7 vok exp gest	80 88 6 2 verb	12/ L 14 6 vok exp	11 88 2 verb gest	12 5 2 vok gest	80 60 5 2 verb	80 60 11 88 5 2 verb	12 5 vok gest	60 5 verb
----------------------	---------------------------------	----------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------------	----------------------	----------------------------	---------------------	-----------------

50/ L 6,18
5
vok

Yrittää korjata ohjeiden mukaan.

85 38
7
verb

Oppilas tyssyy jotakin, mikä jää huomiotta.

50/ L 6,18
5
vok

Yrittää korjata.

68
4
verb

"Niini"

92
1
exp

Oppilas nauraa opettajan leikinlaskulle.

50
5
gest

Oppilas tekee kuvaavan liikkeen: kuin tarttuisi maassa olevaan porkkanaan.

Seuraavaan opetusyhteytiin kehiteltä on myös lyhyt kommenttiyhteyti, jota on ole koodannut erillisiksi lyhyiden ja sen vuoksi, että edeltävään ääniharjoitukseen painataan vielä. Episodin olen koodannut vaihtu-neeksi, koska käsiteltävä ääniharjoitus on "yienen", eikä tiettyyn kappaleeseen liittyvä, vaikka metodiatuokku onkin ehkä peräisin edellisestä kappaleesta. Jakson olen kuitenkin koodannut samaksi, vaikka tavallisen käsiteltävänä on erillinen ääniharjoitusjakso. Poikkeama on kuitenkin lyhytelkainen.

Kappaleita käsitellään eteenpäin samoin, kuin aiemminkin opetusyhteyksissä: tarkasti, pienissä osissa, nopeampoisella kommunikatiolla ja usealla pienillä harjoituksilla pilkottuja kappaleen osia hyväksikäytään.

Ääniharjoituksena käsitellyn ongelman jälkeen siirrytään kommentti- ja soit-tusyhteytiin, jossa oppilas tuo esille, jollakin lauteknisistä ongelminoista pitävässä moro-logissa ja joihin opettaja vastaa verbataisella selityksellä ja pienillä esimerkkilauseilla. Käsiteltävänä ei ole mikään tietty kappale, mutta olen koodannut saman episodin jatkuvaksi, koska saman kappaleeseen käsiteltävä jatketaan. Siirtyminen kappaleeseen tapahtuu todella liman rajakohtaa: opettaja aloittaa alkusoiton soittamisen kesken oman, epäselvästi kuuluvan selityksensä, limaisen väsymyksenä piikkin puhajaksi. Syklin kesto on vain n. 15 s.

Kappaleita käsitellään pienissä jaksoissa, opetusyhteyksissä, joiden kommunikatio on juuri samankaltaista, kuin ääniharjoituksissa. Kommunikatio on nopeampoisista ja hallit-sevina ovat opettajan siirrot. Opetettavat asiat käsitellään hyvin pienessä osassa ja tarkasti. Opetusyhteyksissä käytetään useita harjoituksia, mutta en ole koodannut niitä eri syklitiksi, koska kaikilla harjoituksilla on sama, kyseistä kappaleen kohtaa palve-leva tarkoitus.

Opetusyhteyti 3 min 30 s

Toinen opilaan esittämä ongelma selitysyhteyti

Opetusyhteyti 1 min 45 s

Ylivoimoharjoitus

Opetusyhteyti 1 min 45 s

Kommentti- ja viiteenvaihtoyhteyti

Opetusyhteyti 2 min 30 s

Vaccain, restitutiiviharjoitus

22, 82 / L 2

5 instr. verb

Soiittaa ja varmistaa tyrimä sanomalla rytmimukaisesti: "Pa-paa, pa-pa, pa-paa!" Soittaa varsinaisen melodian ensimmäiset sävelet.

11	22	11
5		5
	instr	verb

82 5 verb kysymys... kysymys "

"Ei...kysymys on nyt siinä...että...että se ero...näille tämä...kysymys olevan har...harvinaisen vaikeaa...miehille se on näköjään helpompaa."

13	13	12	60,100
5	5	5	5
		verb	verb

"Sanot"

13/L 7	12	60
5	5	5
		verb

"La pAaria e un tutto!"

87/L 7 87/L 6 87/L 6

5 verb vok 5 verb vok 5 verb vok

"Noi" Aloittaa uudelleen: "Noi" "La pAaria e un tutto..."

87/L 7 87/L 7

5 vok 5 vok

88 2 verb exp

"Joo-joo". Naurahtaa.

Apukoodaus 1 Opz 2/2

12/L13
5
verb 11
5
verb

"La paaria e un TUTTO. La paaria e un tutor" Tämä Keskeyttää. on kevennety.

11/ L 13 11
6 5
verb verb

"Ei." Laulaa taas.
71 2/ L13 69 12
8 6 6
verb verb vok

"Vielä!"
60
5
verb

"Joo. Sä työnä!"
92 71 12/L 14 12
6 6 5
verb vok vok

"La paaria e un TUTTO. La paaria e un tutor" Tämä Keskeyttää. on kevennety.

12/L14 22,9
5
verb 3, 86, 90 12, 10
5
verb verb, gest

"Suuseanna- tuulikäymään taas kunnocollin..." Laulaa karrkoiden. Esittää.

"Täyviy oilla..."
3, 12/L 17, 1 9, 10 12/ L 16 10
6 (5) 6 (4) 5
verb verb verb

"Tämä puhe- ryhmä ei mi- tään muuta eroo!"
3/ L 17 9 6 5
2 verb verb instr

"Sis se tuntuu koomiselta, kun..."
3, 12/L 17, 1 9, 10 12/ L 16 10
6 (5) 6 (4) 5
verb verb verb

"Täyviy oilla..."
3, 12/L 17, 1 9, 10 12/ L 16 10
6 (5) 6 (4) 5
verb verb verb

"Tämä puhe- ryhmä ei mi- tään muuta eroo!"
3/ L 17 9 6 5
2 verb verb instr

22
5
instr

Soiittaa alkusoiton.

12/L13
5
verb 11
5
verb

"La paaria e un TUTTO. La paaria e un tutor" Tämä Keskeyttää. on kevennety.

11/ L 13 11
6 5
verb verb

"Ei." Laulaa taas.
71 2/ L13 69 12
8 6 6
verb verb vok

"Vielä!"
60
5
verb

"Joo. Sä työnä!"
92 71 12/L 14 12
6 6 5
verb vok vok

"La paaria e un TUTTO. La paaria e un tutor" Tämä Keskeyttää. on kevennety.

12/L14 22,9
5
verb 3, 86, 90 12, 10
5
verb verb, gest

"Suuseanna- tuulikäymään taas kunnocollin..." Laulaa karrkoiden. Esittää.

"Täyviy oilla..."
3, 12/L 17, 1 9, 10 12/ L 16 10
6 (5) 6 (4) 5
verb verb verb

"Tämä puhe- ryhmä ei mi- tään muuta eroo!"
3/ L 17 9 6 5
2 verb verb instr

"Sis se tuntuu koomiselta, kun..."
3, 12/L 17, 1 9, 10 12/ L 16 10
6 (5) 6 (4) 5
verb verb verb

"Täyviy oilla..."
3, 12/L 17, 1 9, 10 12/ L 16 10
6 (5) 6 (4) 5
verb verb verb

"Tämä puhe- ryhmä ei mi- tään muuta eroo!"
3/ L 17 9 6 5
2 verb verb instr

22
5
instr

Soiittaa alkusoiton.

50/ L 7
5
vok

Laulaa.

50/ L 6
5
vok

"La paaria e un tutto." Laulaa yrittäen toteuttaa ohjelmaa.

50
4
vok

"Joo!"

50 71/1113
5 8
vok verb

"La paaria e un tutto." Keskeyttää Aloittaa.

50/ L 6
5
vok

Laulaa kor- "Noi" jaten.

50 92 87
5 6 5
vok verb vok

Opettaja soittaa väkän.

85
7
instr

Keskeyttää korjaavalla esimerkillä.

12/ L 6, 13
6
vok

91
5
verb

"Al jaa!"

Lopuksi on lyhyt kokooma- ja arvostuski- sekä tunnin lopetuksen ohjattuun liittyviä siirtoja. Episodi säilyy mielestäni samana, koska kommenttien sisällöstä suuri määrä koskee edellistä kappaletta. Syklin kesto on n. 1 min.

Tämän kappaleen osalla opetuskielillä sisällön hieman pidempillä oppilaiden huomiokeskeisyyksiä, jotka kuitenkin ovat niin lyhyitä, ettei niitä voi koota erilliseksi synteiksi. Opettaja keskeyttää oppilaiden esi- tyksen neuvomalla lähinnä esimerkkisuorituksen avulla.

n. 5 min. Kommenttiyksikö 1 min.

Apuhoonaus 1 Opt 3/2

"Jos sä kuulet itseäs tai kuulisit itseäs ulkoa-pain, niin sä kuulisit, että se korkein on edelleenki... tämä on ihminen korkealla." "Se tulee turhaa Soittaa uuden (epäsävelvä)... sävel-lajin. Se ei oo vapaa."

Ohjaa käden-liikkeillä. Soittaa uuden sävel-lajin.

3	8	9	7	1	1
6			6	3	1
verb	gest		verb	5	instl

"Jän veran kauempaa, ettei minne nenä kiinni." Soittaa uuden sävel-lajin.

1	1	1	1	1
5	6	5	5	5
instl	verb	instl	instl	instl

"Annä pois son jin edesia"

7	1	1
6		
verb		

"Niin" ...Työ, mikä akordiin soittaa akordiin

6	7	1	1	1
4	5	5	5	5
verb	verb	instl	instl	instl

"Jool Terssi ei oo kiitti ihan..." "Kuuntule tarkkaani!"

7	1	1
6	4	6
verb	verb	instl

"Koko Soittaa akordin, kappaa akordin, käytä."

1	1	1
5	5	5
instl	verb	instl

"... (epä-sevä) alas!"

1	1
6	6
verb	instl

Kuittaa soittamalla loppu-solmun.

6	8
4	4
instl	instl

Vaimistuu Aloitaa imelöimällä. harjoituksen laulamisen.

5	1	5	0	8
5	5	5	5	5
verb	verb	gest	verb	verb

Laulaa harjoituksen.

5	0	1	7
5	5	5	5
verb			

"Jool"

6	8
4	4
verb	

Kännahelee Laukaa ja valmistautu. elehtii.

5	1	5	0	1	7
5	5	5	5	5	5
verb	verb	gest			

Laulaa harjoituksen ja elehtii.

5	0	1	7
5	5	5	5
verb	verb	gest	

Aloitaa harjoitusta ja laulaa loppuun.

5	0	1	7
5	5	5	5
verb	verb	50/L	17

"Jan us-aa ul" Soittaa harjoituksen "anna".

1	1	1
5	5	5
instl	verb	instl

"Ja kikkampi viela!"

7	1	1
6		
verb		

Kuittaa suori-tuksen loppu-solmulla. "Hyvä!"

6	8	7	1	1
4	4	4	5	5
instl	verb	instl	instl	instl

Soittaa uuden sävel-lajin.

1	1	1	1
5	5	5	5
instl			

Soittaa uuden sävel-lajin.

1	1	1	1
5	5	5	5
instl			

"Pohja, pohja!" Soittaa uudelleen saman käsiliään. savolalajin.

7	1	1	1
6			
verb	gest	instl	

Opetusyhti jatkoo samantapaista kommunikatiivista: keskeisiä sijalla on oppilaan suoritusilrot. Opettaja kuuntelee tarkoin ja ohjaa lyhyillä kommentteilla. Harjoituksessa käytetään ensin oppilaalle suotuisampaa yläuolta ja edetään sitten alaspäin. Toisen harjoituksen syklin kokonais-kesto on n. 2 min.

2min 20s 3min 5s
Touhu harjoitus
Espaantou harjoitus

5	1	7	5	0	1	1
5	5	5	5	5	5	5
instl	verb	instl	verb	instl	verb	gest

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

50/L 17 5 5 5 5 5 5 5

11 5 5 5 5 5 5 5
instl verb

2min 20s 3min 5s
Kolmas harjoitus
Staccatoharjoitus

Vaimistuu Laukaa harjoitusta ja tuksen. Elehtii. usunnolla.

Laulaa annelusta korkeudesta ja elehtii.

Laulaa ja elehtii. Laukaa ja elehtii.

Laulaa yha korkeammalla.

Aphooduus 2 Opt 3/2

"Jos sä kuulet itseäs tai kuulisit itseäs ulkoa-päin, niin sä kuulisit, että se korkein on edelleenkä... tämä on hivenen korkealla." "Se tulee turhaa soittaa uuden... (epäselvä)... Se ei oo vapaa" sävel-lajin.

3 8 9	7 1 3	1 1
6	6	5
verb gest		inslr

Ohjaa kadenliikkeillä. Näyttää myös käsin. "Se tulee turhaa soittaa uuden... (epäselvä)... Se ei oo vapaa" sävel-lajin.

1 1	1 1	1 1
5 6	5	5
inslr verb		inslr

"Joon verran kauempaa, ettei minne nenä kiinni." Ohjaa kadenliikkeillä. "Se tulee turhaa soittaa uuden... (epäselvä)... Se ei oo vapaa" sävel-lajin.

7 1 1 1	1 1
6	5
verb	

"Anna pois sen jini edestä"

6 8	7 1 1 9	1 1
4	5	5
verb verb		inslr

"Niin" "Iyo, nihka akorijini"

7 1 1 1	1 1	1 1
6	5	5
verb verb		inslr verb

"Kuuntelu tarkkaan"

5 1	5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5	5
verb gest		verb gest

Aannahleee Laukaa ja valmistautu- elehti.

5 1	5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5	5
verb		verb

"Joo!"

5 1	5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5	5
verb gest		verb gest

Valmistaudu Aloittaa harjoituksen imitoimalla. Laukaa harjoituksen muunnellen sitä harmitansa mukaan.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Koko kroppaa akordin, kaytä."

1 1	1 1	1 1
6	6	6
verb		verb

*(epäselvä) alasi"

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb	

Aloittaa harjoituksen. Aloittaa uudelleen ja laulaa loppuun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb	

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa soittamalla loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb	

Laulaa harjoituksen ja elehti.

5 1	5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5	5
verb gest		verb gest

Aloittaa harjoituksen. Aloittaa uudelleen ja laulaa loppuun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa harjoituksen.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa yhä korkeammalla.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Joo!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Pohja, pohjai"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Hyvä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

6 8	7 1 1	1 1
4	6	5
verb		verb

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

"Ja kirkkaampi vieldä!"

1 1	1 1	1 1
5	5	5
inslr		inslr

Kuittaa suori- tuksen loppu- soinnun.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa ja elehti.

5 0 / L 1 7	5 0 / L 1 7
5	5
verb gest	

Laulaa annetusta korkeudesta ja elehti.

Apukoodaus 1 Opt. 3/3

Vilkanne oppilasta

Koodaus/ Oppitunti 3
Mikkonen/28.10.88 klo 11.15 - 12.15

3/4

... jatkuu

Laulohjoituksen käsittelyyn
johdattaa siirtymäopetus, joka on
noitiin määrittänyt mitalton.

Vastauksiksi opet. Keskeyttää jatkua soitta-
taja aikaa soittaa soiteuttuaan niistä.
ja naputtua jalalla virheen
tahtia.
"Mikä se on?"

9, 10 5 verb
"Ei se sen
nopeampi!"

22 5 instr, verb
Soittaa ja laulaa.
rytmia.

11 5 gest
Saestaa ja ohjaa kädenliikkeillä.

68 5 verb
"Mennään
enemmän..."
"Joo!"
"Tuo...näinä...
papapa...nä
merkit marcatona
enemmän..."

11/16 5 verb
"Pitempiä mut
poikkii!"

68 5 verb
"Just-fool!"

Opetussyke
Carmenin aaria"
aulohjoituksen käsittely

30 s Mus esitys
n. 1 min.
2 min.

30 s Opetussyke
n. 1 min.
2 min.

30 s Opetussyke
n. 1 min.
2 min.

30 s Opetussyke
n. 1 min.
2 min.

30 s Opetussyke
n. 1 min.
2 min.

30 s Opetussyke
n. 1 min.
2 min.

32 37 5 verb
"Minnonen siinon
tuu lopullinen tempo?"

11 5 verb, gest
"Että saat
tuu aksentimerkki
myös aina."
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 4 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

13 5 verb
"Koska siinä on
tuu aksentimerkki
myös aina."
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

11 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 4 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

7 5 verb
"Koska siinä on
tuu aksentimerkki
myös aina."
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

67 6 11 11/17
5 5 5 5
verb verb verb verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 4 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 5 verb
"Näin" enemmän
kadella.
"Hyvin..."

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

68 4 verb
"Joo!"

Aprukoodaus 2 Opt. 4/1

11.60.80
6 verb, exp

Koodaus/ Oppitunti 4
Mikkonen/ 28.10 klo 12.30 - 13.30

22 11 82
5 3,6 5
gest verb verb
Tarkas- "PAA-
telees rempi
lasta. ryntii"
"Joo. Niinhän oppi-
se on."

36
5
verb

"Ootko ehtiny yhtään
laulaa tänään?"

70 71
5 6 2
exp verb

"No niini
Nyt näytää
ihan joltain"

71 71
4 3 5
verb verb

"Soittaa
harjoit-
tuksen.
Malliksi.

12
5
5
vok

60/24
5 instr
11.60
6 verb
"Ala venytää sävel-
kautaa ilkeää" lajin.

71 11
6 5
verb instr

"Enemmän ko-
koko krapalait" olleet kauhean
Seittää myös pahan näkönen"
käsillä.

71 11
6 5
verb instr

"Vatsa ja
posket
ilhan...lä-
hommäs
toisiaani"

11 71 11
6 5
verb instr

"Vatsa ja
posket
ilhan...lä-
hommäs
toisiaani"

12 6
6
vok

"Jaa...
Laulaa
ja näytää
malliksi
ensimmäi-
sen sävelen.

11.
5
verb

"Ja nyt koko
harjoitus"

Johdatusyksikkö
Johdatusepisodi
Ääniharjoituskoko

Ensimmäinen harjoitus
15 s.
Support harjoitukset
15 s.

akusoinnun.
Soittaa

Soittaa
samaa
sävel-
lajin
uudelleen.

12 6
6
vok

11.
5
verb

46/ L 9
5
verb

"Emma tänään oo
kun on ollu tunneja."

71
6
verb

Oppilas
koittaa
ryhtiaän.

50
4
gest

"Iman, että kaula
venyy!"

71 11
6
verb

"Sä jätät...ö...sen
...ö...ensimmäisen
sävelen jälkeen sen
seuraavan vapaasti
ilkkumaan tänne
taaksepäin sitten se
putoo vähä koko ajan
taaksepäin."

11.60
6
verb

Opetusyksikllä jätetty samankaltaisella
kommunkaatorakenteella, kuin edel-
lissellään oppitunnilla opetusyksiklissä:
keskeisellä sijalla ovat oppilain suoruus-
siirrot, joita opettaja lyhyesti kommentoi.
Tehtävänä oleva harjoitus on oppilaalle
ennestään tuttu. Syklin lopussa on hyvin
lyhyt kommenttiyksikll, jota en ole kuitenkaan
pitänyt aiheellaisena koodata erikseen.
Syklin kokonaiskesto on 3 min. 40 s.

Toisen harjoituksen olen koodannut kuuluvaksi
samaa episodin, koska harjoituksen ulottuvuus
on suppeahko: kvintti. Uutena asiana harjoituksessa
on nopea sävekkö. Kommunikatio on hyvin sa-
matkattaita, kuin edellisessäkin yksikllä.

Kommenttiyksikllä
käsitellään yleisiä
aiheita - ei johonkin
sietyyn kappaleeseen
"liittyvä" - joten olen
koodannut sen myös
erillisiksi episodiiksi.

"Aaa...sillä saa väriä
rinnasta alka pallon,
mutta siitä ei oo mi-
tään hyötyä, jos soitin on tässä - vaikka
ei pysy samassa pa-
kassa..."

"Vaikka kuin
korkealle men-
näin, niin soitin
kuin matalalle
mennään, soitin
on tässä!"

49
5
vok

Laulaa har-
joituksen.

50
5
vok

Laulaa.

50
5
vok

Laulaa.

50
5
vok

Toistaa
aiheun
mallin.

49, 50
5
vok

10
5
verb

50
5
vok

Laulaa.

50
5
vok

Laulaa.

50
5
vok

Laulaa.

3 min. 40 s.
3 min. 40 s.
n. 4 min.

Toinen harjoitus
3 min. 7 s.
6 min. 47 s.
n. 7 min.

Kommenttiyksikllä

68
4
verb

"Joo!"